

පිටු ත්‍රේ ගාල

කාඩිස් - ප්‍රතිච්චි
යාලුපාන බෙමුහාදු
ස්ථාතීස්වරහාන්දය.

1/50

පුරුණීගම

කත්‍රි

පණ්ඩික ගල්පාක බෙමුනානු
කොළඹ වැවයේ

අසේ. රු. විජයසේකර සහ සමාගම

විසින්

ස්විය මූල්‍ය ලැයෙනි මුද්‍රණ කාර්මි,
ඉඩිඩි කාරන ලදී.

1944.

ස්විය මූල්‍ය ලැයෙනි මුද්‍රණ කාර්මි,
ඉඩිඩි කාරන ලදී.
620, මොයෝ.

ගැඳීන්වීම.

අපේ ඉතිහාසය, සහ්යත්වය, බුධියම හා ප්‍රජාපාලන නීතිවෙන් ගැණ බොහෝ කරුණු දැන ගැනීමට මෙහෙක් සෞයාගන් සේල්ලිපි පට, අතිඹින් උපකාර වෙති. එහෙන් එම ලිපි ජාතිකවස්තුන්මෙන් අයය සොට කියවන්නේ ටිබදෙනෙකි. ලක්දිව සිරකරුවෙකුව සිටි රාඛම් තොක්ස් විසින් මේ ලිපි ගැණ කිසු කරුණු නිසා පැරදිග පැඩුවන් ද එකි ලිපි කියවීමට බලවන් උනන්දුවක් දැක්වීන. මේ ගැණ සවකිය කාලය හා දැනාය යෙදූ ඇය අය තොක්ස් බිංචිස්මින්, මූලර්, විකුම්සිංහ, පරණ විභාග, තොක්ස් වන් ආදී පැඩුවෝ වෙසෙසින් සිහි කටයුත්නාහු. මේ ගුන්ථයෙන් ලිපු බොහෝ කරුණුවලට එම විදු විශාරදයන්ගේ ලිපි ලෙබන බොහෝවෙන් උපකාර විය. ඉනුද ඔක්ස්පර්ට් විවිධුලයෙහි කාලක්ම මහාවායී පුරුහක් දරමින් සිට ඒවිනයේ සංඝාසමයේ මෙහි පැමිණ් විකුමසිංහ මහතා සමග යම්පම් ගාස්ත්‍රීය කටයුතු කිරීමට අපව අවසාව ලැබුවු බැවින් එම ආගුර මේ කරුණු ගැණ තරමකටවත් කියවා බැලීමට අප යුතුස්සු කරමිය.

සිංහල හාජාව දියුණු කළයුතුයකි බලවන් උද්සේෂණයක් පවත්නා මේ කාලයේ පාසැල් හා පිරිවෙන්වල උගෙන්නා ශිෂ්ටයන්ට කියවීමට සැහැන පොතාපත නැතුදි පවත්නා කනස්සල්ල ද බලවන්ය. දහ් ගණන් පාඨකයන් කියවීමේ ආකාවන් පැමිණන අගත්වර පුරුහකාල යෙහි සිංහල අංශය ම මිට ප්‍රමාණවන් සාක්ෂියකි. සින්නුයකින් සින්නුයක් ගළුහන්නායේ තමන්ගේ තිස්සිසිඩේර්කාලිනය විදාහා සිංහලයාට ගාස්ත්‍රීය පොතාපතය හා භූම්පාදනය දෙන වැකි ලියු රණනාවලි කාරක ධ්‍යුම්ක්නපාදයන්, කිවිවුකුවර්ති රුහුලපාදයන් වැනි පැමිදිදන් වහන්සේ හෝ ගුරුත්වැගේම්, විදුවිකුවර්තින් වැනි ශිෂ්ටයන් අද නැතු. එහෙන් හැකි පමණින් උගෙනුන් යම් යම් විෂයාන්මක ගුන්ථ ප්‍රාග්‍රහණයෙන් මේ අවුව තරමක් පිරිමැසේ. තැබීමෙහි පුරුදේද තවාම ලැබියුත්නායේ ලිවිමේ පුරුදේද ලියාම ලැබිය යුතුයකි සිනු අවදිසක මෙය අප විසින් ලියන ලදී. දැනුම කළුන්කළු වෙනස් වෙයි. නොවෙනායි පිළුනු වෙයි. එබැවින් නො ගැලුපෙන මත මෙහි ඇයෙනු හැකිය. එයින් ඇයෙනා සැකය සොරෙව්වට බිරුවූ දියපාරක්මෙන් ශිෂ්ටයා නීගමනයට ලං කරනු මිස එයින් දැනුමට වන අවැඩක් නැතු.

තුවද මෙය කිරීමේදී පුරුෂ පණ්ඩිත වැඩිවිතියේ ශ්‍රී ජයාරජ නායක හිමිපානන් වහන්සේ උවදෙස් දීමෙන් සංග්‍රහ කළ බවද ගුරු හක්නියෙන් යෙදී සිහිකරමිහා.

පැරුණීගම.

පලමු අදියර.

ගම්කාරය.

ඡම යන වවතායෙහි ඇතේ සාමාන්‍ය අදහස විස්තර කිරීමට හැඳින් විම ලිවිම නිෂ්පාල වැඩකි, නමුන් අපේ සාහිත්‍යයට හා ඉතිහාසයට ද අයන් ලිපි ලෙබනවල මේ වවතාය යොදු තිබෙන හැරියෙන් දැනට මෙහි ප්‍රමාරිත අනීයට වඩා පලල් වූ අදහසක් එහි ගැබීම පවත්නා බව පෙනී යයි. “ගාමා වා අරසුදු වා,” යන පාලි වවතාය අවුවාකරණ බුඩිසොජ පාදයෝ ‘ඉදිනාඩ දෙකක්’ ඇතේ අනුරධ්‍රිතය වැනි ගමක ඇතුළ ඉදි කැබේහි සිට මධ්‍යම ප්‍රමාණ පුරුෂයකු ගලක් තැගු කළුනි ගල වැවෙන පමණ දුර ගම් ඉම චේ’ යයි කියමින් ග්‍රාම සිමාව නියුතය කළහ. බුඩි සොජපාදයන් උඩිකාවට වැඩිම වූ කාලයෙහි අනුරධ්‍රිතය අඩි සම්පූජ්‍යෙන් රාජධානීයක් ව පැවති බව දන්නා කරුණකි. එහෙන් යට කි වාක්‍යයෙහි අනුරධ්‍රිතය වැනි ගමක යයි කියා තිබීමෙන් බෙංචි සාහිත්‍යයෙහි ඇතැමි විට ගම යන වවතාය නියමි ගම් රාජධානීවලට පවා, විශේෂයක් නො සලකා ව්‍යවහාර කොට තිබෙන බව පැහැදිලි වෙයි.

බුඩි බණිය පිළිබඳ සභාලසාරය ම හකුළවා බුඩිසොජ සෑවිර පාදයන්ම ලියා ඇතේ විශුද්ධිමාගීය නම් බම් ගුන්ථයෙහි එක් තැනෙක තවද මෙයේ න් දක්වා ඇතේ. ‘අගුවට වැසි දිය වැවෙන තැනීන් ඇතුළ පෙදෙස ගෙයය. ගැහිණීය විසින් බදුන් සේදු ඉවත ලන වතුර වැවෙන ප්‍රමාණ ප්‍රදෙශය ගැහැය පිළිබඳ උපවාරය ය. මේ වැනි ගෙවල් ගෙවීම ගමිය. එබදු වූ ගමෙහි අවසාන ගෙයි සිමාවේ සිට මධ්‍යම වයසේ සිට් අයකු විසින් ගලක් හෙලා ලන පමණ දුර ගමට උපවාරය ය. මේ ගම් සිමාවට ‘ගම්වල්’ යයි ව්‍යවහාර විය.

පැරුණී රජුන් විසින් ලියා කොටවන ලද සේල්ලිපි හා තුබපන් ආදි යෙහි මෙන්ම සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයෙහි පවා පෙනෙන සම්භාග ග්‍රාම ‘බඩුවැරිගම’ ආදි වවතාවලට අනුව සලකන විට මෙය ඉඩම් කැබල්ලක් හෝ කැබල්ල් ක්‍රිපයක් උදෙසා ද හාවින වූ බවට සැකැයෙක් නැත.

(?)

උත්‍යාචාර සිංහලයාගේ කිහිපු භාෂාවට ද පැමුව සම්පූර්ණ වේදීන් එහි ප්‍රාග්ධනයෙන් ම කැලේල් ව ගිය ආගම හැකතියට ද කොසි ලෙස කිහින් හෝ සම්මිග්‍රණය වේමන් තුම්බ් තෙලෙලස්සනයි යන තියෙන් මෙන් වල් වඳුනු අවුරුදු දහැස් දෙදහස් ගණන් පැරුණී ගිලුලෙබන මාන් රාජියක් විශෙෂයෙන් ම උතුරුමැද පළාතන් ද වියම් පළාතන් හා හම්බන් නාට දේස්ත්‍රික්සයේ ද තොත්‍රාව මතු එට ව මෙන් ම අනුලට ද එ සැගැලී සිටින බව, අවි දතිවූ. දැනට දැන තිබන, සිංහලයාගේ සටහින සාස්‍ය විශ්වීඩු පාරවන මේ ලිවි ලෙබන සිංල්ල ම දෙවනපැනිස් රජුගෙන් පසු සාලුණයන් ලියන ලද ඒවා වෙති. එම ලිවිවල ‘ගම්ණී, සිරිස්ථලා, අඛන් යන මිරුද වතන ඒ ඒ රජුගෙන් නම්වලට මූලින් දක්නට නිකි.

මෙහි ගාමණී යන පාලි වචනයට සමාන වූ ගම්ණී යන මිරුද වචනය පුරු විශ්වීඩුගෙන්ගේ විශෙෂ කළුපනාවට භාර්ත වුවකි. එහි අදහස් ‘ගම් නායකයා’ යන්න ය. බමාගොඹ රජු විසින් අනුදාන් වූ දෙවනපැනිස් තුමා ලක්දිව පළමු වරට හිස පැන් වත්සිරීමෙන් අනිශේකය ලැබූ රජ බවද එට පෙර සිටි තරපතීන් අනිශේකය ලැබූ රජුන් මෙන් තොට ‘ගම්ණී’ නාමයෙන් හැඳින් වූ බව ද ඔවුන්ගේ හැඟීමක් ව පවතී.

ගමක් විහිටුවීමට අදහස් කරන්නන් විසින් පළමු කොට ම සිනා බලන කරුණ වතුර ලබා ගැනීමේ පහසු බම ය. **ගම්වැසියා, කුචියා** රෝගොපද්‍රවාදී දහසක් කරදරවලට භාර්ත වෙමි තුන්, අප රට විසැලි කළුපයෙහි අදන් ජ්වන් වන සහ **ගම්දස්සා** බොහෝ දෙනාගේ ගම්මානවල් පිහිටා ඇත්තේ වැවි අසබඩ ය. අධිපතීන්ගේ තාබන පිබනවල්න් බෙඩීමට පළා ගොයේ තාතර වතන පවුලක් දෙකක් නිසා කාල්යාමේදී ගම් මානවල් පැන තාහෙති. එබදු ගම් දුෂීම වූ කද මන්නෙහි පිහිටුවා ගණීති. එහෙත් වතුර ලබා ගැනීමට යහපත් අලක් හෝ දෙලක් ලග නො මැති තම් තිතානින් ම එහි තිතාස ය ඔවුන්ට අරුවී වෙයි. ගමක් එලෙස පැන තාගී බවට ගණන් ගත යුතු ඉතා ම වැදගත් සාක්ෂිය තම් එ ගම වැස්සන් එකම පෙළුපනකට අයන් වුවත් තීමය. මැතක් වතන තුරු ම එසේ එක ම පෙළුපනකින් පැටුවෙනින් විසු ගම් කිපයක් අවි ද දන්නෙමු. නුම්න් කුමානුකුලට ගමක් බැඳීමෙන් ගම ඇති වි තම් එහි එක ම පෙළුපනක වුවත් වෙතොත් ඒ කාලානුරකිති. අඩන සම්පූර්ණ ගමකා එකාල්හි සමාජයෙහි තාතෙයක් තාතෙයන් දරණ ගම්මුන්සිටිය යුතුය.

මිහින්නලා ගිලුලෙබනයෙහි හා තවත් බොහෝ ලිවිවල ද ගමක සිරින්නවුන් ගැණ සදහන් කරණ විට ගම්වැස්සාය, කුචියා ය, ගම්දස් සාය යන වතන තුනක් ව්‍යවහාර කොට ඇත. මෙහින් ගම්වැසිකමට බල වත් සැලකිල්ලක් අද ඒ අං අතර දක්නා ලැබේ. අභ්‍යා රටේ සම්ජන

(3)

ජ්‍යෙෂ්ඨ නීති සේ ක්‍රියාවේ ගොඳ ගැසීමට නො හැකිව පවත්නා එක් කරු ලක් තම ගමේ කමට තැන නො තැන නො සලකා පමණ ඉක්මවා දක්වන සැලකිල්ලයි. සේවාන් මිමට ඔන්න මෙන්න සි ලට සිවින අයට ආයිවන කෙලෙපිලි දෙකක් බම් ගුන්පල දක්වනි. ඉනුදි එකක් තම් ජනපද විනාඩිය යයි අනා නාමයකින් කියවෙන ගමේ කමට සැලකිල්ලය. අනිමානු වූ හැමෙකක් ම වරද වන්නා යේ මිස ගමේ කමට සැලකිම හැම තැනම වරද යයි ලොකිය වූ අපි කෙසේ කියමුද? ආණුව සහනක ඉතිම් බදුහුද දීම් ආදියෙහි ද ගම්මලාදුනිකම් දීම් ආදියෙහි ද ආණුව පටා අදන් පුරුද්දක් කුරියට ම ගමේ කමට වැඩි සැලකිලි දක් වන බව කිව යුතුය. ගම්වැසියකු නො තීම නින්දුවක් ලෙස ද තීම නද පත්‍රවා කියා ගත යුතු ගෞරවයක් ලෙස ද අද න් සැලකන්නේය. සොදේලෙන් දිලෙන තෙන් අයා පහරට පහර දෙන ගැට් ගැට්වරයන් දෙදෙනෙකුගෙන් එකක් කළහයේ මද අස්වයිල්ලක් ලබා උදාරමට දික්වෙන තැනිය විදහා දනුව, මම ගමේ එනෙකායි යචි නාගන්නේය. මේ උදාරම් වායුයම අනික් පැන්තට පෙරඑළා කළ ඉන් ගමේ තො තීම නින්දුවක් බව ද කියාවෙනි. සැම දෙයක මෙන් ම මනුෂ්‍යාගේ පිතුම් පැනුම් පිළිබඳව ද බලවත් විපයසීසියක් අයි ව මේ විසිවෙනි ගත විශියෙහි ගමේ කමෙන් ඇතිවන ප්‍රකාශව මිහෘනා, මෙයට වඩා ඇතැම් විට අඩුවට විනාශ්ව ප්‍රත්වන. පෙර කි තුන් සොටසට අයන් අයගෙන් ගම්වැසියෝ වනාගි ගම් බැඳීමට හෝ ගම පිළිවුම්මට තැල්වුවෝ වෙනි. තැනයාන් ගම් බැඳීමට තැල් වූ අයගෙන් පරම්පරාවන් පැවත එන්නේ වෙනි. දෙවනි කි කුඩායා ගමට හෝ ගමේකමට අසිනියක් ඇත්තෙකක් නො වේ. සේල්ලිපි බොහෝමයක ම කුඩාන් වරින් වර මාරුවෙනින් යන අයිර වායුයක් ඇඟ්නට්වත් බවට යාක්කි තිබේ. දැනුද සැර නැඟි වායු යක් ගැන සොන්කු ගැනීමට අයන්නේ ‘පැලේ ඉන්නා වගෙයි’ කිය ය. පැල්බාරයා දෙපන්භාරයා කියන්නේ න් කුඩායාට මය. මොවුන්ට. ගම් වැසියන් සමග නැ සඟැනුම් නො වෙන්න ගම්වැසියෝ මොවුන් සැම වැෂියිම් ආදි යම් යම් වැඩි නිසා පමණුවා ගණිනි. ගම්දස්සා වනාගි කුඩාට වඩා තහියන් පහන් වුවෙනි. ඔවුන් පොජණක කිරීම ගම්වැස් සන්ට අයන් වැඩියේ විය. ගම්වැස්සාගෝ බලුමෙහෙර කිරීමෙන් ගම් දස්සේ කළුඛාලුග. ගමයාගෝ ගම් පාඨුවන් අය භාගයක් ගමදස්සාගෝ ජීවනයට මිත්‍ර වෙන් සඟැලිය. මධ්‍යසාලීන පුරුහනයෙහි මෙයි අනාභාභා යුතුකම් සොනරම් ගොනරම් හොඳ අදහයින් පැවැන්නා ද කියන්නා එකිනෙකා අනර දස්සේ පහන් ය යන හැසීම්වලට වඩා යුතුකම් ඉළු කිරීමේ ගැනීම ම වැකියක් බල පැවැන් වූ බව කිය යුතුය.

අද දක්නට ලැබෙන බොලිගෝ ගම් පුරුහනයෙහි ජ්‍යෙ වඩා විශාලව පැලුයින්ට නොයෙක්වීම දැනගන්නට ලැබේ. මගාවංශ දිපවංශාදී

(4)

මේතිහාසික ප්‍රත්‍යවල අසවල් සිඩිස්ථානය අසවල් ගමේ එහිටා ඇතැයි
කියා තිබෙන නමුන් අදව අනුව ආහැමි විට එම
ගමුලද්ද රටලද්ද කා කුවර ලද්ද සිඩිස්ථානය වෙනත් ගමක පිහිටා, තිබෙන බව
පෙනෙන්නට තිබේ. මෙය මෙසේ තීමට හෙතුව
සාලින්කළ ග්‍රාමසිම, වෙනස්වයාමයේ. දැනට තිබෙන
බොහෝ ගම් පුරුණයේ පැවති ගම්වලින් කැසී ගිය
ක්‍රිඛි බව නම් අනුවමන් දැනගන්නට පුදුවන. අද අප විංගේයන්
සමග මතක්කර ගන්නා, ගමරු පුරුණයෙහි ගමක් පාලනය කළ යාලක
නිශ්චිතයෙකි. ඔහුට ගමුලද්ද හෝ ගමුලන් යයි ද ඇතැම්ම ගම්මහෝ
යයි ද ව්‍යවහාර කළුහ. ගම්මහෝට සහ ගම්මහෝට ද එකඟ ගමේ උසස්
තකිය ලැබේ තිබේ. ගමරු ගමේ අය ලබන්නෙකු මෙන් ද පාලක තිල
ඩාරියෙකු මෙන් ද පෙනී සිටියේ ය. තමුන් පාලනය අතින් මෙසේ ගම
රාජ හිමි වූ බලය තාගරසන්න ප්‍රදෙශවල තිබෙනින් ම තින තී ගියේ ය.
තාගර හා තදිසන්න ප්‍රදෙශවල ගමරාජෙන් බලය සටකාට ගෙණ නාතා
තිබ මණ්ඩල පැනනාහිම තියා, මෙය මෙසේ වූ බව සිනියදුනුය, ගම්මහෝ
කුඩා, තිමේ එක් හෙතුවක් වූයේ වරින් වර ගම් පිරි පැහැර යන නාතා
තිබ රෙගය. මේ බිඳු රෙගවලින් ගම්බද සිය ගණන් එකාවර මැයි වැටුනු
තිට ගෙවැසෙන් අවුව ගෙයේ ඇතැම් ගම් ගෙවල් කිපයකට පමණක්
සිමත වන්නට භැංකිය. තවද එක ගම් ගමරාජා දෙනුන් දෙනෙකුගේ
සටනට පැමිණී තිට ද කළේ යාමේදී ක්‍රිඛි තී කුඩා වෙයි. දිඹාපතිහට
රටලද්ද යයි ද රජුට කුවරලද්ද, යයි ද පැවැසින, දැනුද පරන්කෝ
දීභාපතීන් හට ලියන ලිපියක පිට තම ‘රට ලැබේ කරවන’ අසවලාට යයි
ලියකි. රට පාලනය පිළිබඳ ව මෙන් ම ආදියම් පාලනය පිළිබඳ ව ද
බලවන් වග කිමක් ඕවුන් අත රඳ කුඩානෙය. එකාලොස් වැනි සියවසේදී
ලියු සෙල්ලිපිටල ආරම් පාලනය ගෙණ තිබෙන තිනි රිනි පරිස්සා කාරණ
තිට එකල යුතුපාලනය කළ අපුරු ගෙණ ද තරමක වැටිනික් ඇතිකර
ගන්ව භැංකිය. සාමාන්‍යක දිනපතා සටහන් මාස්පතා සටහන් වාර්ෂික
සටහන් කුඩා යුතු යයි කියා තිබෙන තිට ලිපි විදුව අද මෙන් දැනුණු
තො උවද ආණ්ඩුව පිළිබඳ සටහන් කොතරම් හොඳීන් තිබෙන්නට ඇත්
දැකි වැටහෙයි. පැරණි රටලද්ද ගැමියන්ගෙන් බලාත්කාරයෙන් වැටි
කැපීම් ආදි මෙහෙවර ගන්නා යමදානයෙකායි යන හැඳිමක් ඇතැම්න් තුළ
අති. පොදුවේ කියන මෙම අපුකති සහගත කාඩ්වෙනි ඇති අභ්‍යන්තර
පහත සඳහන් මිනින්නලා සෙල්ලිපි පාඨයෙන් පෙනේ. ‘කුසීන් කළ
වරජක් ඇති. ගම සිරින් දැඩි කිරු කිරු දැඩිමිනා ඇකා අවටි සෙලොස්
රියන් කැබුල් බැගින් ගෙන වැට් මෙහෙ කැරුවිය යුතු.’ කැලිනුද සඳහන්
කළ අපුරු කුසීන් ගම්දිස්ථානට වඩා ඩීමතින් උසස් තුවා පමණකි.
දිනවෙති සිය වෙසේ ද පමණ ලියු ඉරිපින්තියාව සන්නසෙහි පෙනෙන්

(۵)

පරිදි කුඩා අතර සීංහලයන් මෙන් ම දෙමුලුන් ද සිටින්ට ඇත. දැනට දක්නා ලැබෙන වැට් දැඟැලි බොහෝමයක් බලාත්සාරයෙන් රට වැයේය ගෙන් වැඩ ගැඹීමෙන් කරණ ලදහි යන මතයද ඉහත කි පාඨයෙන් තරමක් දුරට දැඩිල වි යේ. ඇතැම් එකාදරුම වෙන්තාදිය කරවීමේ දී කිසි ද මෙහෙයක් නොමිලුයේ නො ගන් බව බිමුග්‍රන්ථයන්හි ද පෙනෙන හෙයින් පොදුවේ කියන මේ දේශය ඒ වූ පරිදි ම හාරගැනීම උගෙනට ය. අපේ ඉතිහාසයේ මධ්‍යම කාලයේ දී ගම් පාලනය කිරීමට මණ්ඩල සත්‍යක් පැවති බව ඉතිහාසයෙන් පිළිගනීනි.

මේ පිළිබඳ නියම හැඳිමක් ඇතිකරගැනීමට මහාචාර්ය එතිනාසික පොන්වලින් නො හැකිය. මේ තාක් අනාවරණය එ තිබෙන ශිලුලෙබෙන වලින් ද ඉනා ම වැඩි හරියක් විහාරයෙන් පිළිබඳ වන් සිරින් හා පුදු ප්‍රජා ද පැවත්නේ විය යුතු ආකාරය පැහැදිලි වන ව්‍යවස්ථා කාඩිය කරන්නෙක් බැවින් මෙබදු කරුණුවලට අදාළ වන ලිපි ඇත්තේ ඉනා ම සහ්ල්පයකි. සිටිනාම් සහ යාපාහාම් මෙබදු පාලන මණ්ඩල දෙකක ප්‍රධානීන් බව වැටහේ. රජුට අයන් ආදයම් එකතු කරණ නිලධාරිතානා සිටිහාම් නමැයි ද කුමාරයන්ගේ අය හා යායය එකතු කරණ තැනැන්නා යාපාහාම් නමැයි ද යන මතයක් පටනියේ. යායා යන ව්‍යවහාර අයුමා යන්නාට සසඳු ආදායම්පාලක යන අනුය ගෙණ් දෙන්නකායි යන මතය ඇතැම්මූ ප්‍රකාශ කොරේනි. සිටිනාම් යාපාහාම් යන දෙදෙනාම් සුළු සුළු ප්‍රදෙශය ආණුෂ්‍ය කොරේමින් විසු අය පත්තින් බිවට කිසි ද සැකෙයක් තැනු. විනාරන්නා, ලියන්නා, මතන්නා, පැනිරන්නාහෙත් හා ගම්දල ද මේ පාලක මණ්ඩලවල වැදගත් තිලකලදාරු අය වෙති. මෙයින් ලියන්නා සහු කාඩිය කුමක් එ දැයි වටහා ගැඹීම් පහසුය. ඉරු ඇවරට ගිය ද මැදක් වේලා නො නැයි තිබෙන ආලොකාය මෙන් මේ තිලකලවල නම් ගම් අදන් මිනිසුන්ගේ සඳහනාම ව්‍යාජයෙන් තවම අප අතර පවත්නාය. මනන්නා සතු වූ කාඩිය මොන යම් වූ සේ ප්‍රමාණ කිරීමක් බව ද වැටහෙකි. සේසු තිලකල සේ එම තිලකලව අයන් වගකීම් ගැණ සේ යමක් ක්මට තබා සිනිමට න් නො හැකි තරම් ඒ පිළිබඳ හැඟීම් අප කොරේන් ඇත්ට පවත්නේය. මේ සියල්ලෝම කාරිය කරන්නේ වූය. කාරිය කරණගේ නම් වූ ගෙන් නාමයක් දනුව ඇත්තේ ඇත්තේ නො අන් ඒ සියල්ලෝ ම රජකාරිය යන ගෞරවාස්පද වචනයෙන් හැඳින්විය යුතු නම් බව කිය හැකිය.

යහපත් පාලනය පිණීස ගම් දසය බැඳින් පිවිසෙකාට පාලනය කළ යුතු බව මතු හා විෂ්ණු විසින් නියම කර තිබේ. එමෙන් ම මහජනයාගේ පොදු තීදහසට ගරු කරණ සැම කරපතියකු ම පාසේ මණ්ඩල මගින් රට

(६)

පාලනය සිරීමට එකඟ වේය. ලක්දිව පැවති ගම්සබාතුමය ගම්සබාව ගැණ කාලාකරණ විට එහි ඉතා ම මූලින් සඳහන් විය සහ යුත්තේ පණ්ඩිභාහය රජතුමාගේ තාමය යි. විසඳිය රට ගබාව නො හැඟීව අවුලෙන් අවුලට යන නඩුහැබ විස්ත්‍රී පැමිණිලි දෙපසුයෙහි මකාමැත්තෙන් නියම කර ගන් ‘උබාභිකා’ නම් ලද මණ්ඩල මගින් තීරණය කරගැනීමට හිසුන් පිළිබඳ අරුවියවුල් වලදී මුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදුරණ ලදී. පෙරදැවැස්සා මණ්ඩල මගින් නඩුහැබ විසඳුගන් අපුරු ප්‍රකාශ වන ඉතා පැරණි ස්වහණක් මැයින් දැක් වේ. දැනට ගම්බඳ පාලනය පිණිස පිළිවුටා තිබෙන භාම කායී සහාව සහ ගම්බඳ පුදු පුදු අරුවියවුල් විසඳු ගැනීමට තිබෙන ගම්සබා උස්සිය ද පුරුණ ගම්සබාතුමයෙහි ම අඩි වෙති. සිංහල රජ නීතිය මෙන් ම සිංහලකම ද අනුකායට ම පිරිහි තිබුනු හිමිවුමෙන් රජය යෙහි පැවති ගම්සබාව නම් දැනට අපේ ගම්සබාද්‍යුවියේ සුරුපයට වඩා කිසිදු වෙනසක් නැත්තා සේ පෙනේ. ගම්බඳ කළකෝලාහල ණය තුරස් හා පුදු පුදු වරදවල් ගම් ප්‍රධානීයෙකුගේ මුලිකානියෙන් පැවති ඒ සහාව මගින් විනිවෙය කොට සම්හර විට වරද කරවාට දඩ ගසන ලද්දේය. එහි වූ සියලු ම සාමාජිකයෝ ලොක නීතිය හා ධ්‍යා නීතිය ද දැනගන්, එය ද දැනීම පිණිස නොව පිළිපැදිමට ම දැනගන් මනා හුරු පරුදුකමක් ඇති ගැමියෝ විහ.

රටසබාව ගම්සබාවට වඩා උසස් ය. එහි සියලු සාමාජික කොනෙක් ම ගම් ප්‍රධාන ප්‍රවූලවලට අයන් වූහ. බොහෝ විට ම මේ උසස් මණ්ඩලය පස්දෙනෙකුගේ යුකත වේය. අන්තාණී පැරණිර දීමට ආච්‍යත්තෙන් ගණන ද සහ්තස් අඟ පෙනෙන කැරිය ව බොහෝ විට ‘පස්දෙනෙකි’. පැයින්ම සහ්තස්වල අනිකාව=අනිකාවා යයි ද මධ්‍යසාලීන යුගයෙහි දී මෙයෙක්පර යයි ද ලියැවී තිබෙන අඩිකරක්ෂකමාත්‍යයන් කොනෙකු දෙන්නෙකු එම නම්ගම්වල සඳහන් නො වන්නේ කළුතුරකිනි.

‘ගොරුකුන් පස්දෙනා’ යයි බොහෝ විට දක්නා ලැබෙන්නේ මෙයි මණ්ඩලික සාමාජිකයන් ගැණය. බම්ම ගරුක යන පාලි වචනයට දහමිනි ගොරුක් යයි පස්වැනි ක්‍රිජ්‍රිපර්ජ අනී දක්වා ඇති බැවින් ද ‘ගොරුකුන්’ යන්නෙන් වෑබයන් ගැණෙන බව පිළිගන යුතු ය. මණ්ඩලයකින් ජන්දය ගත යුතු නම් එකි මණ්ඩලයට යටත් පිරිසෙකින් සිටිය යුතු ගණන පස්දෙනෙක් ය යනු බෙඩි මතයට ද ගැලුපෙ. එම කම්පෝ ඇති ගුරු බව හෝ පුහුවත සලකා මණ්ඩලිකයන්ගේ සක්‍රීයාව ද වැඩි අඩු කර ගනීනි. මෙබද මණ්ඩලයක් ඔන්නේ ගණනකින් ම යුකත නො වූ බව සිනිමට ඇතැම් කරණු තිසා සේදු වෙයි. බදුල්ලටුම් ලිපියෙහි පෙනෙන ගම් අඩිවිය අව දෙනා යන වචනය ආචායී පරණවිතාන මහතා ගාමා

(7)

රජුකස්සාවෙහි සහ වනාරස්සාස්සාවෙහි අවදෙනා යයි විටරණය කරයි. ගණන ඔහ්නේ උච්ච ද නො ව්‍යවද මෙයින් ඉතා ම හොඳින් පැහැදිලි වන්නේ ගම්පබා රටසබා වැනි මණ්ඩල මධින් මේ රට පාලනය කරණ ලද ආකාරයයි. දසය විස්ස වැනි ඉරවිටයේ ගණනකින් සැදුනු මණ්ඩල ගැණ සංස්කෘතිවලදී ද කියවෙන බැවින් මෙහි ද පෙනෙන අට ගැන වැකිමනන් සැක නො කාලාව වරදෙක් නො වේ.

සනරවැනි මහිල විසින් (කි: ව: 1026-1042) ලියවනලදුයි සළක්කනු ලබන මේ ලෙබනය පෙර පැවැති රටසබාවන්හි සූජාවය ප්‍රකාශ කරණ දැමීණතලයක් වන්න. අමිගමිකුලියෙහි කිහිතිලම් නම් දසගම්හි පාලන යට ලිංශ ව්‍යවස්ථා ප්‍රධානීයක් එහි ඇතුළත් වේ. **ඡව්ව, උංස, පිශය** දසගම යනු දැසගාම යන්නට සම්න අභිය ඇති ව්‍යවන අවර, ලිපිය. යන් ද නැතෙහෙත් පාලනය පිණිස ගම්දසය බැවින් වෙන් කොට රට ආණුෂ්ඨ කාල පිළිවෙළින් ද යනු තම අවිනිශ්චිත ව පවතී. බුඩිදස රජතුමා විසින් ද ගම් දසයකට වෙදෙක් පත්කරණ ලද ද මහාවෘෂය කියයි. ‘දසගමට එකේක නායකයන්’ යන සේල්ලිපිටවනයෙන් ද පාලනයට ගම් දසය බැවින් වෙන් කර තිබු ගෝ ය යන මතයට රැකුලක් ලැබේ. කොයි හැටි ව්‍යව ද දසවති එසේ, ලෞජ්වලි යන ව්‍යුහලුරජයේ පැවැති දණධිනීන් ගැණ සිර නිගමනයකට බැසෙන්ට මේ ලිපිය මහන් උපකාරයෙකි. මෙහි කිය වෙන රටසබාව රජ සම්බයෙන් සිර කාල නීති රීති ක්‍රියාවේ යෙදා මිටිමට පැවත්තකි. මිනිමුරිම් සෞරකම් හා නීති රීති කඩකරන්නටුන් පිළිබඳ වගේෂාග කොට යුතු තැනා මරණීයදණ්ඩනය පවා දීමට ද මෙම සහාව ප්‍රබල විය. දසගම්වැස්සන් විසින් නියමිත කාල සීමාවක් තුළ වරද කරු සහාවට ඉදිරිපත් නො කරණ ලද්දේ නම් ඔවුන් සියලු දෙනාට ම දඩ ගැසීමට ද වරද කරනු ලැබූ අයට වන්දි ගෙවීමට ද යහපත් හැසිරීමෙන් සිරින බවට පොගෙන්ද කරවීම පිණිස ඇප ගැසීමට ද මේ සහාව බලය ලබා තිබිනා. එ මෙන් ම රජය නිලධාරීන් කළ අලුන් නීති ක්‍රියාවේ යෙදා මිටිමට ද පාලනය යහපත්දැයි වගේෂාග කර බැලීමට ද අරවියවුල් සමන් කිරීමට හා රජට අයන් අසකාවයේ නීසි සේ ලැබේ දයි පරීක්ෂා කිරීමට ද රටේ සක්‍රාවරණය කාල බව මේ ලිපියෙන් පැහැදිලි වෙයි. ලිපියෙහි ඇති ව්‍යවනාකම වටහා ගැණීමට එම ලෙබනය සම්පූර්ණ යෙන් මෙහි බහාලම්.

● ● ●

ශ්‍රී සිරිබර කැන්කුල කොන් ඔකාවයේ රජ්පරපුරෙන් බව කැක්දුසඩ්බ්‍රාම් අන්මෙහෙසුන් වූ ලක්දිවි පොලොයේන පර පුරෙන් සිම් වූ සිරිසගලා අභා මහරජ්නු යුත් සිරිසගලා අභය්

මහරජ්‍ය සක්ලැර (නව) වන හුවරදුයෙහි උන්ද්වප් සන්දේ පෙර
 අඩි (ම) සේහි ද (ස) පක් දච් උතුරු පසු ඇමගම්කුලියෙහි කිහිපා
 (නිල) මිනි දෙමෙල් වෙහෙර පමණියෙන් දසුගමටි එකකා නායක
 යන් කිහිපම් ඇපැයු දුන් නායකයන් කුඩින් මෙහි ඇතුළුන් නාක්
 තැනැ කුහිවකු මර කො (වුව) කඩපලා සෝරකම් කළ තිරි කොට්
 ගෙනැ දසුගම් ඇත්තාන් හිඟැ මිවාර උපන් දුයට පැහැයි සේ
 ලියා තබා මැරවෙනු මර පට්ටනු කොට් ඉසා කඩපලා සෝරන්
 ගන් අයතියෙන් තියතකලාක් අයතිය (ති) මි හට ගෙන දී එල්
 වනු කොට් ඉසා තිරි නො කළ දසුගම් ඇත්තාන් පන්සාලිස ද්වසේ
 කින් සොයා ගෙනැ පට් වනු කොට් ඉසා සොයා නො ගන දසු
 ගැමින් එක්සිය පස්ටිසි කළඳක් රන් රදේලුවි දෙනු කොට් ඉසා
 නො මර කෙටුව දිවිමිලා පනාස් කළඳක් රන් ගන්තා කොට්
 ඉසා නො උපාගාන්ගෙදාඩි ගන්තා කොට් ඉසා තිරි නො කළ
 දසු ගැමින් පනාස් කළඳක් රන් රදේලුවි දෙනු කොට් ඉසා අන්
 පාවහලුවි ගියාකුගෙන් දඩි පනාස් කළඳක් රන් ගන්තා කොට්
 ඉසා නො උපාගාන් (ගෙ) දඩි ගන්තා කොට් ඉසා ගෙදාඩි තැනැ
 අන් පා කපා, පට්ටනු කොට් ඉසා, වූ දඩි 'සිහින් දඩි පෙර
 සිරින්සේ ගම්ලද්දන් පමණු (ලද්දන් බෙදා) ගන්තා කොට් ඉසා
 මිවුන් ගෙරිගෙන් එම්වන් මැරවන් මර පට්ටනු කොට් ඉසා
 නො මර සෝර ගෙනැ හිඟ තියත කොට් මිවුන් මිවුන් කසිලු
 සක්ලැකුණ් ඕඩා හර්තා කොට් ඉසා වරද කොට පට්ටන
 කොට් ඉසා බඡෙරින් ඇරෙ විකුණන මිවුන් ගෙරි
 ගෙන් එම්වන් හැඳිනා ඇපැයු ගෙනැ ගන්තා කොට් ඉසා
 අණමැකුවන් රන්කළ යමර වැඩි (ශ) ය සිට්ටනු කොට් ඉසා
 මේ දසුග (මූ) කුඩින් තමන් තමන් කුලෙහි (වැවෙ) න
 මණුලට්මණුල ව්‍යුන්දනා පැරහැර නො ඉක්මැ වැවෙනු කොට් ඉසා
 මේ දසුගමට (වැවස්ථා) කළ තැනින් (එකකා) අවුද් (වූන්)
 කු (ඩී) කෙනෙකුන් අත් හැඳිනැ ඇ (ප) ගෙනැ හින්ද්වනු
 කොට් ඉසා නො යෙදෙන්නක් කොට්ටනු ආත් ඇපැයු
 ගනදා පළමු වූ හැමැ ඇ (ඛ්‍යන්) පට්ටන්නට හර්තා කොට් ඉසා
 මේ දසුගම් ඇත්තන් මේ කි තාක් දුයෙන් ඉක්මැ වැවුණ කුවුරදී
 කුවුරදු පනා ඉල්ලන්නට හිය රැක්කාල් සම්ද (රුවන් කො
 කැට්තනා කොට් වජාල එක්නැන් සමියෙන් ආ රැස්සහාය
 හින්ද්නා ගාල්ගෙවූ ර (ක්) සා (ඉම්) කු (ඩී) සෙනු ඉසා
 මෙය කාප්පර කුවුරගමු ලෙ කො (ං) හි ඉසා කැනිරි අගලොහි
 ඉසා කුඩාපලා අර (යන්) ඇතුළුවා මෙනුවක් සම්දරවන් විසින්
 මේ වැවස්ථා හරනු ලදී.

ගමකට අපිනී ඉඩකඩම් සියල්ල ම වන කුණුරු හා හේත් යන තුන් කොටසට අයන් වෙයි. දැන් මෙන් ගම්වල ගම පෝරු නො වූ ඒ වක වානුවල දී එක් එක් ගමයාගේ ගම පංගුව මෙකි කුන් කොටසට ම අයන්

ඉඩම්වලින් යුකන වූයේ ය. මෙසේ බෙදා එන ගම් පංගුවට ගම්කැබලී පවුලක අපිනීභරුවන් උසාහේශගණනක් සිටිය හැකි වුව ද

එය නිතරම පවුලේ වැකිමලා කාරයේ පැවතින. සේසු අපිනීභරුවන් සියලු දෙනා සමග ම වැකිමලා සහයාගෙයන් එය වග කරණ ලදී. තමන් ම මිලයට ගන්නක් තැනුමෙහාන් තැයි පිණිස ලැබුනු ඉඩමක් හැර මිනිසුන්ට පොදුගලික ව ම භුක්නි විදිය හැකි ඉඩකඩම් දැන් මෙන් සුලඟ නො ඩිය. ගමක් මේ බඳු ගම් කැබලී රුකියකින් යුකන වෙයි. වියලු කළාපයේ වැම් අස්ථි පිහිටි ප්‍රදෙශවල ගම්පංගුවක ප්‍රමාණය නිතර ම වෙනස් වෙයි. ඔවුන් අවුරුද්දේ වග වැවැලී කරණ ප්‍රමාණය නිස්ම කර ගන්නා නිතර ම වැවේ ආයි වෙනර ප්‍රමාණය සලකා ගෙණ ය. වැවී ලග අස්වද්ද ගන්නා කුණුරුවලට එහි සරු නිසරුකම් වූ පරිදි උනා ම මධ්‍යම අධිම යන සවහාවයට අනු ව සලකා උත්තේ මැන්දේ ප්‍රසේශ්‍ය යන් ව්‍යවහාර කරණ ලදී. වැවේ වෙනර අඩු වූ කාලට ප්‍රමාණය වට හිමි කුණුරේ ප්‍රමාණය අඩු වෙයි. වෙනර වැකි වූ කාලට ප්‍රමාණය ලොකු වෙයි. එකල්හි පරණ ඉම් මකා දමා අභ්‍යන්තර් ඉම් දමා ගණීනි. වැවෙන් ගොනරම් දිරව වග කරන හැකි දැයි ඕනු එහි සිටුවා ඇති දියඟාට පහ තීන්දාන ගණීනි. ඉඩම් අධිනිය ගෙණ නො සලකා අවසරානුරුප සේ වග කරණ මේ කුම්යට බෛන්මේ කුම්ය සේ පැරණියේ කියනි. ගම් පංගු අතර සරු නිසරු කොටස් ඇති බව කළින් කිවෙමු. එබැවින් වරක් සරු පංගුව ලැබුවහුට දෙවනි වර නිසරු පංගුව ලැබෙන සේ පංගු බෙදා ගන්නා කුම්යක් එකල සිඹුවන් ය. අ, ඉ, උ යන පංගු කුණ දනාන මතන හා තිස්ස විසින් වැඩ කරණ ලදැයි සිහුමු. මේද දනානට අ, අස්ථරය දරණ කොටස ලැබුනු බැවින් එනඳ ඔහුට ලැබෙන්නේ ඉ අස්ථරය දරණ කොටස ය. 17 වැනි ගකව්මියෙහි දී පළා සරු කොටස ලැබුවනු විසින් නමා, ලද්දේ වැකි අස්වනීන ඇති කොටස බැවින් ජට වැකි මිලක් ගෙවී බව සඳහන් ලියවිලි දක්නට නිති. මේ කුම්යන් ඉඩම් බෙදා ගැනීම ද මහජනය අකර බෙහෙවින් පැහිර පැවති බව සැලකිය යුතු කරණකි.

ඉඩම්පංගුවට හේත් කැබල්ලක් ද අයන් වෙයි. හේතා වනාහි ගමෙහි උස් වූ හුම්යක පිහිටා තිබේ. කුණුරට උසින් පිහිටි ගොඩ ගොඩනානට යොගය ප්‍රදෙශයට පිල්ලුව යයි ද වනාන යයි ද කියති. කුදාකර පෙදෙස් වල වනානට උසින් හේතා පිහිටියේ ය. එය සාමාන්‍ය පැයිනිය ද ආභ්‍යුවට මෙන් ම මහජනයාට ද එක සේ

පවත්නේය. මහජනයට අයිති නැති හේතාක් ඇතොත් එය ගබඩා මූකලානක් හෝ රජුන්ගේ හේ රජපුරුෂයන්ගේ ප්‍රයෝගනය තිබා වෙන් කරන ලද තුහන්සේ කුලුවකි. හීමියකු නැති ඉඩමක් වූ කාලී සභාවයෙන් ම රජසනකාය. ගමයාට පොදීගලික අධිතියක් නැති හේතා වනාති ගම්මුන් කා හටන් පොදු අධිතිය ඇති ඉඩමකි. ගම් ප්‍රංශුව ගැණ මෙන් හේතාකා අධිතිය පරමිතාන ව ගමයාට යන සිරිනාක් නැත. එහෙත් එහි වග වැවිලි කාල හොත් වැවිල්ලට අධිතියක් කියා පැම්ව ඔහුව බලය තිබිනා. ‘අසුමික වස්තුව රජසනකාය යන තීතිය ඉදිරිපත්සේයෙහි පරම අම්බයෙකු වුව ද සඩික්මිතු නම් සෞලී හිස්සුවක් විසින්, තුන්වැනි සහාත්මියේ විස් මහාසේනා රජුනේ කුරු ත්‍රිය දුරිය නො හි රැහුණට පළාගොස් මහාචාරිකා හිස්සුන් නවවසක් එහි සිරි කළේහි, මහාචාරිය රජසනකා කර ගන් අන්දම මහාවංශයෙහි විසාර සෙවා තිබේ. මේ තීතියට අනු ව හේතාකා අධිතිය ආභ්‍යුවට විය යු තුය. එහෙත් අනුරු පුදුස්සා ගැනීම පිණිස දර කැපීමට, වැටකට පිණිස ඉති කපා ගැනීමට, ගෙවල් සාද ගැනීමට ලි කැපීමට, මේ ගැටීමට, වනතුල ඔශ්‍යය වශේ තොලා ගැනීමට ගමයාට හේතාකා පොදු අධිතියක් නිඩුනේය. මෙය ජනසම්මන වූ තීතියක් ව පැම්ව බැවින් මේ ක් කරුණුවලට ඔහුව මේ අධිතිය කියා පැම්ව කිසිලෙසකින් ඔප්පුතිරප්ප ඉදිරිපත් කිරීමට කරණු නො ගෙදින. ඒ ගැණ කිසිවෙකු ප්‍රශ්න කරන සිරිනක්ද නො විය. දුර මිරස් ආදිය පිණිස මෙන් ම වෙනත් ගොඩිනැන් පිණිස ද හේත් සැබැල්ලක් අවශ්‍ය මේය. එසේ නො මැති ගොඩි ජීවිතය අසම්පූජ්‍ය ය.

කාවන් පොදු හේතාකා හේත් ප්‍රංශුව බෙදු ගන්නා ආසාරය අනි සයින් ම ප්‍රිය ජනකාය. වැවිලි කිරීමට ප්‍රංශු වුවමනා කරන ගොවීනු කළ මත්තට තැහෙති. තැග එහි මූලිනෙහි ම වූ ගළ හේ ගස ලකුණට තබා

ගෙණ එහි තරමක් දිග වැලක් ගැට ගසා එකක් එය මූල්‍කුව ඩිඩිය රැගෙන වෛට කරකාවේයි. එක් තැනක සිට රියනක් පමණ නිය කාල ප්‍රංශු බාගයක් ප්‍රමාණ වෛට, මේ අනුරු තම තමන්ට අයන් වූ ප්‍රංශුව එක් එක් ගොවීය, විසින් කළුදම් සොඩා පහලට ම යන තොක් වෙන් කර ගණු ලැබේ. තමන්ගේ ප්‍රංශුවට එන දෙපැක්නේ ඉමේ පිහිටි ගස් සෙවා ලකුණු කිරීමට කළුදම් සොඩා යයි ඔහු කියති. කළුදම් සෙවා, ඉම දමා අවසන් වූ පසු ඉත් හේතා ම රථ වකුයක ශොහාට ගණීය. කළුදම් සොඩා ඇති ඉම සෙව පහල සිට බලන්නෙකුට රථ රෝදයේ දැමී පෙළු මෙන් පෙණෙයි. මූලින් ම ඔහුන් කළ මත්තෙක් ලකුණට තබා ගන්

හසට හෝ ගලට මූල් කැටය යයි කියනු ලැබේ. මේ කැටීයෙන් වග වැවිලි කළ හේත් පංගුවල අසිතිය දෙනුන් අවරදීදක් යන තෙක් එක් එක් පංගු සාරයට හිමි ය. එහෙන් මූල්කාට විධියට අනු ව මෙසේ හේත් පංගුව බෙදා ගත් කළ එය ඔපුව දිනින් දිගට ම අයිති කර ගෙන් සිටිමට බලයක් නැතු. සමහර පලාතක මේ හේත් බෙදා දීම පිණිස පත් වූ ගමු රාජ කෙනෙක් ඇතු. ඔහුගේ රාජකාරියට මූන්නේවිව්වක් වශයෙන් හේතාක් ලැබේ. පංගු ලැබූ අය එම හේතා ව්‍යාකර දීමට බැඳී සිටියි. කවර ලෙසකින් වූව ද කාල් පවත්නා අසුරු සිර ව ලද ඉඩම් පංගුව නම් ගොඩියා තැල් මේ දැඩිම් ආදි ගැස් ගැසියෙන් සූෂ්‍යික කර ගත්තේ ය.

ගමක් පිහිටුම්ව අදහස් කළ පිට පළමු කොට වතුර ලබා ගැනීමේ පහසුකම ගැන් සළකා බැලිය යුතු ය. ජ්‍යෙෂ්ඨ ලබා ගැනීමේ පහසුකම වගපිහාග කොට තියවය කර ගත් පසු ගම් බැඳීමට මූල් වන අය එක් ස්ථානයෙහි දිනාක් තිදු ගැනීමට කළුපනා කෙරෙනි. මෙසේ කම්බඳීම් තිදු ගන්මට යාමෙහි හෙතුව අමතුෂ්‍ය උපද්‍රවාදියෙන් හිරි යාර ඇයි තැනක් දැකි නම තියම කර ගැනීම ම පිණිස ය. දැන් ඇතැම් උදවිය විසින් මිරායාමනය යි සළකනු ලබන බොහෝ දේවල් අතර සටප්න ගාසුනුය ද එකකි. එහෙත් සිංහල බොහෝ දෙන මේ බඳු අදහස් එකාවර ම අත්හැර දීමට තැමති නැතු. ගුහාගුහ නින ගැන් ඔහු බලවත් විවෝයයක් දැක්වූය. සිංහලයාට ලැබුනු බොඕඩ ශිංච්චාර යෙහි ද සින පිළිබඳ සාලකිල්ලක් පෙනෙන්ව සිටි. අගුහ සටප්න දුම් බොඕඩ රාජදරුවන් ඇමතියෙන් ගෙන්වා ගුහාගුහ බැවුන් අතින් විවාල පරිදි බොඕඩ ගුන්තවල බොහෝ කොට ම සඳහන් වෙයි. ගොඩියා වනානි සාමාන්‍යයෙන් මේ බඳු දේට වඩාමන් ඇල්මක් දක්වයි. මෙකළ සිටින විප්ලවාදී තරුණයන් මිරායාමනය යි කියන බොහෝ වැදගත් අගුහ ලක්ෂණ රසක් ප්‍රථම රාජසිංහ සමයෙහි නිබැඩිය යයි සමහරන් විසින් සළකන දේරකඩ අස්නෙහි ගැබී ව ඇත්තේය. කොසේ හොෝ වේවා, මේ විටිස එතැන් නිදිගස් දිනයෙහි යම් හෙයකින් සුදු තුරගෙක් හෝ දළඟානී ඇතෙක් දක්නා ලද නම් එබඳ සිහිනය ඉතා භාග්‍යසම්පන්න ලෙස සියලුලෝ ම කළපනා කළහ. එසින් ගම සම්ඩියෙන් සම්ඩියට යන බව දෙඩියන් විසින් ප්‍රකාශ කළා වනයි සිනා ප්‍රිතියෙන් පැලුමෙන්නාහ. යම් හෙයකින් බැඳීමට අදහස් කරණු ලබන ගම නවබුන් වූ වැටක් අසළ පිහිටියේ නම් වැට ප්‍රක්‍රියාස්කරණයට යන වියදම ගමරු ගණන් බලා එකිනෙකාට වැටහෙන ප්‍රමාණය පංගුකාරයන් අතර බෙදා හරිණු ලැබේ. වියදම් හා මහන්සි දුරු ප්‍රමාණයට අනුව වපසරිය ලබා ගන්ව පුදුවන, වැවිකන්ද ප්‍රකාශන් කරන්ව ආරම්භ කරන්නේ න් තැකැන්නා විසින් දෙන ලද ඡහ මූෂ්‍රත්වයකිනි. වැවෙන් දිය ලබා වැපිරිය ගැකි ප්‍රදේශය

කොටස් තුණකින් යුතු වෙයි. වැවට ඉතා ම සම්පූර්ණ ප්‍රදෙශයට වුල්පොතු යයි ද නැහෙහාන් උපයාපොතු යයි ද රේගට තිබෙන ප්‍රදෙශවල පෙරලා පොතු යයි ද කුන්චිති කොටසට අස්ථියේදීම හෝ කොට්ඨාස්‍ය යයි ද කියනි. මේ එක් එක් කොටස තැවත් ද තුණකට බෙදෙයි. ඉහළබාගය මැදුබාගය හා පහළබාගය යනුවෙනි. මෙකි වෙළුයායේ වැවට සම්පූර්ණය ප්‍රදෙශයේ සහ මිරුබ් පාරිඛවයේ ත්‍රු ලියාදී දෙකක් වෙන් සෙරෙනි. ගොය මට කුරුලේන්ගෙන් වන පාඩුවගැන් සලකා එළවන් යරණු ලබන බැවින් රට කුරුපු පාලු යයි කියනි. මේ අනෙකුති වූ ලියාදීවලට ඇල ප්‍රත්‍යුම් කියනි. හිසුන්ගෙන් සිවුරු පිළියෙල කරගන්නේන් කුමුරට්වල සුරු පිය සලකා ගෙණ් ය. එහි ද ආක දෙකට එන කොටස්වලට ඇලදුනු යයි කියනි. ගමන්ගේ ප්‍රධානය වන ගමරුලිගේ රුපකාරියට මේවායින් ගුම්පුම් ප්‍රංශවලක් වෙන් භාජ යුතුය. බොහෝවිට කුරුඑළඹුවල ආදයම ද හෙතෙමේ ම ගන්නි.

කුමුරටු සොටස් නම නියම කරගන්නාට පසු ගොඩිනු එක් ව භැඳී කැපීම ආරම්භ කරනි. හා පුරු කියා ගසක් කැපීමෙන් කැඳු සෙවුම පටන් ගැනෙන්. තමහමන් විෂින් වෙන් යර ගස් කුමුරටු යායට නො

දුරින් ම බුවන්ගේ ගෙපැල්රිස් ඉදි යරනි. වනසනුන්ගේ වතුපිළි හා පැමිණීම දුනගැනීමට මෙන් ඔහු බල්ලන් ඇති යර පදිංචිය ගන්හා. මහන් වූ ආරම්භකන්යයින් වෙළි ගිය ගැමියා

කිසිවිටෙකා වෙළඳුමක් හැරියට කුකුලන් ඇති නොකෙ ලේ ය. එහෙන් වේලාට හැඟවීමට මෙන් ගම් ගෙයකා දෙකකා කුකුලුව් සිටියාහා. ක්‍රිසත් විමියන් 980-990 දක්වා ලක් රජසිර පැමිණී පස්වැනි කාකෘප රජු දටස ලියවුතු මැඩිලිකිරිවාම ලිපියෙනි එන පායක් මෙසේ ය. “මලු එම කුකුලන් වෙහෙර වෙද්‍යලුව් බිඟානු කොට් එක් තුන් සම්යෙන් වන්දු වදුලෙයින්” මැරුණු එම්වන් හා කුකුලන් විහාර යට සම්බන්ධ වෙදුනාලාවට බහාලුන්නයි කර තිබෙන මේ තියෙළයෙන් බොඩියකු හැරියට කෙසේවෙනන් ලක්දිව කුකුලන් ඇති කිරීමක් පැවති බව නො, පෙණෙන්නේ නො වේ. හඳුසි අනුරූපකින් මැරි ගිය සතුන් ‘මලු’ යන්නෙන් අදහස්සරණ ලදුයි සිතිය හැකි ය. කරකුන් හා එම්වන් සෞර මැරිම ඇතුම්විට මරණීය දණ්ඩනය ලැබෙන වරදක් ව පැවති බව වේවැල්කාරියේ සන්නසෙහි සටහන් හි තිබේ. ගම්වල කුකුලන් ඇතිකිරීම තිසා කඩාව ඉපැළුණු මේ අවසරය එගැණ තවද කඩා කිරීමට දික්කර ගන්නෙමි. යට කි සන්නස ආරෝග්‍යාලකාවක් උදෙසා කාපෙකළ පමුණුගමක් පිළිබඳ ව පිළිපැදිය යුතු නීතිනි අනුලන් කොට ලියන ලදී. මෙය අවසාන කර තිබෙන්නේ ත් ‘ආරෝග්‍ය සිං’ යන වත්ත යෙන් ය. බොඩියන් හැරියට සතු මෝසයෙන් තුරන්වීම ඉතා ම හොඳ අදහසකි. එයට අවවාද කිරීම ද මහා පිනෙකි. එහෙන් යටන් පරි

සේයින් ගරීරයට අවශ්‍ය වූ අනෙම් සෞටස් සම්පූජ්‍යකාර ගැණීමට ගිනෙල් නා කිරී කැම් මකුජනයාට කළුපූජු ම අවවාදය ද හැකි නම් රේඛ ප්‍රහසුකාම් ද නොසුලුසා තුමදක් මූලින් ස්ථ අවවාදය කිරීම වනාහි ආගම වැඩිමකි. එහෙන් රාත්‍ය වැට්ටිමකි. නිශ්චයකමළල විසින් සැකිය පුරසාරම් ලියා තිබෙන ගල් සන්නසක සාකුණීක (කුරුණුමර) කාමලබෝජ වයෝස්න්ට ගම්බිම දී මතු එස් නො මරණ සේ ඔවුන්ට අන් කළයේ කිසා තිබේ. ද්‍රියම්කිම් ආදියෙක් තිරන්වුවන් බොහෝ සේයින් ම පිටරවින් මෙහි පැමිණී විදෙශීකයන් බවට ලමද සාධකයෙකි. එම්වන් මැරීම යජදන්කිනයට යටත්වේ යුතු වරදක් බව වේචුල්කාරීයේ සන්නසීනු දී පෙනෙන තැම්බු මිට ම සම්ප කාලයෙහි ශේවත් දහවැනි එන්ඩාලුස්වැනි ගතව්වීලු පමණ ලදාකි තිබූය කාරෙණ අදුන් වැට සන්නසීහි එම මැරුවා කළ අකුසල් ගත්තයි යොදු තිබීම සැලකිය යුත්තකි. මෙය ලියන ලද්දේ දෙමෙටකුලී තම ගම් ගම්කාලි කිපයක් තිබේනු තමන්තකුට තැගි කරණ අවස්ථාවේ ය. අසම්පූජ්‍ය ලිපියේ සව රුපය බඳුවිට ඔහු ආගමික සේවයක් කරමින් සිරියෙකු බවට කිසිදු සැසාක් තැන. ඔහුට දැන් මේ ඉඩක්වම් පැහැරගන්නාහාට එමවන් මරග්‍රනාත් පම් විරෝධාසි සාපලී. මෙයින් එමවන් මැරීම සිංහලයාට මහාපිළිකුලක් බව ද දෙවනී ව මෙහි ලිඹිකුල් දෙය කිරීමට යම් කිසිවකු එවකට සිටි බව ද ප්‍රත්‍යාස්‍ය වන භාරුණු වෙති. නිශ්චයකමළලගේ ලිපියෙනු ද පෙනී යන සේ මොවුන් විදෙශීකයන් වූ බව කිය යැකිය.

කළුන් කි අපුරු කැලු සොඩා ගෙවල් සාද ගම්වැසියන් පදිංචි වූ පසු ඔහු ගම්දසුන්ට ඔවුන්ගේ සේවය පිණීස බඩුවැකිල්ලක් වපුව වග කර දුන්හ. මෙවනී කිසා ගැමියන් සාමුහික ව කරණ ලදහ. ඔහු ගොඩ ධ්‍යෑයෙහි එන සකිනිමුණා පොලොව; දිය, ශින්න, වාසුව ය යන සහර මහාභාත්‍යන්ගෙන් බව විශ්වාස කළහ. ද්‍රව්‍ය තිෂ්පන්තිය ද මෙස් ම බව සැලැකුහ. මෙයින් අප කාවන් පොලොව හැර අතික් තුනතුය ම පොදුවේ බුන්නි විදිමට අදක් පුළුවන. එමෙන් ම පොලොව හැර අතික් තුනතුය ම පොදුගලික කර ගැණීමට කරණ වැයමුන් තැන්, මේ ධ්‍යෑය හා පොදු කළුපනාව ඉතරණත්‍යන් ගෙන ද අයිතිය යුතුයි. පස්විය සොනෙ කු ම වැකියෙන් ගෙන පක්වීයෙන් ද සැදුවු සේස්සනට එයින් අවහිර ඇති කිරීම ස්වභාවන්ස්වම් එකග නො වේ. සැබැවින් ම එහි තීපන්දාය නම් සොනෙකු සතු කරගැණීම වරදක් සේ නො යෙනේ. පැරිණීගම්ය තුළ මේ බඳු හැඟීමක් සහජතයන් ම පැවත්තිවට ඔහුන් සිරික්විරින් දෙස් දෙනී. ගොඩ දැකිනයෙහි කැටියට කම්මුරුප ව දුප්පන් පොනෙනාවුන් කර පැමිණෙන තැම්බු තිබූයට අවශ්‍ය වූ කැම් පිම්, අදුම් පැලුදුම් ගෙන පවා අද පවන්නා රට පිරු යන දුක්ක්‍රාන් නත්‍ය එද ගැමියන් තුළ දක්නට නො ලැබුණ් මේ වැනී පොදු හැඟීම නිසා ය.

දෙදුවෙන් අදියර.

ගැමීමේ කොටස්.

නවීන ශිංහල චාරය පිටපත් පැනීමෙන් පසු ගැමීයා අඩක් නාගරික විය. ඔහු විසින් කාසපට ගන්වා නියමේ සිට සින්පුර තෙන්පුර උදිස් නීත් ම නරඹන ත්‍රිත්වා ප්‍රසුතු වහනය වන අලේකොන්පුරන් ව යයි. පැයි නැමි කරල් අඟ වලග ලෙලවා නද දෙන තිර මලිනි දෙමුලිනි ආදි පසිගණය වල්වදී සිටින්. එමෙන් ම සරලුව මට සිලුවූ තොගීම්වත ද ගැමීයා අයන් වූ හෙයින් ගැමීබසැයි කියහැකි වාග් ව්‍යවහාර අලුත් පන් නයේ නම්ගම්වලට ඉඩ දී ඔහුන් මුවනුමින් ඉවතට පැන සැගැලී සිටිනි.

අදුරා අනිනයෙන් වැසියිය මධ්‍යසාලීන ශිලාලෙඛන අනර කාලානුර කින් අසන්නට ලැබීම නිසාදේ බොජනු වසනුවල මුහුණුවර අයි වතන බොහෝ ය. ගොඩිම් ඉඩම් යන වතන වෙනුවට උපිෂ්ටිවෙළින් (අඟ සිට මුලට) යෙදෙන කුම්බුරු අරඹී යන වතන කුම්බුරු අරඹී දෙකෙකි. සදහට ම වතුර රෙක්ව නිවීම නිසා පල්ව තිය ජලය අති ගැල්වනි ගොහාරුම්වලට විල්හඩු යයි කියනු ලැබේ. දියබස්නාවල් කපා සාදුගන් එබදු ඉඩම ද කුම්බුල් උදිරි සාදුගන් දෙනීය ද වැශිරීමට යොගා වෙති. විජල-ඡල රහිත යන වතනයෙහි ජයන්න ලොප් මී ය බාරය ආගම්පි වියලු යයි හෙදු වෙති රුපයක් සිඛිවෙයි. අස්වද්ද ගැනීමට සැහෙන ඉඩමකට වියලු පිටය හෙළු වෙති වියලුවිරිය යයි කියනු ලැබේ. වැටක වතුර ලැබෙන තො ලැබෙන ප්‍රමාණයේ ඉතා දුර බ්‍රහ්ම පෙදෙසෙහි පවත්නා ඉඩම් නීතරම මේ තමින් හඳුන්වෙයි. අරඹ වනාහි ගොඩ ඉඩමකි. මෙය පාඨු ආරම්භකිදයට සමාන වූ අති ඇත්තේය. ප්‍රවත් අරඹ පොල් අරඹ තල් අරඹ ආදි වස් යෙන් එම ගැඩිය අවි අද ත් ව්‍යවහාර කරමු. වැවිල්ලට අනුව සළකන විට දක්නට ලැබෙන අනෙක් වතනය හේනය. සමහර කාලයක කුම්බුරු පුරන්ව යන්නායේ හේනය් අවුරුද්දක් දෙකක් වාග වැවිලි තො කර කුම්බු කළේකි වැල්පිෂ්ටිව යයි. එබදු ඉඩමකට වල්පිට යයි කියනි. යම යොයින් රජය සතු ඉඩමක් මෙයේ වල්පිහිට හේකොන් එම ඉඩමට 'රදීම භාර' යයි කියනි. එය වැසියාට වැවිලි කිරීමට ලැබුනයොන් වාග වෙන් දස්යෙන් පාඨුවක් රජයට දියාපුනු විය. මේ දස්මහාගෙන් බීම් මිල වශයෙන් ගෙවීම ගාසනික ඉඩමකිම් ගැණ ද පැවති එව ගුන්වල සදුගන් එ කිලේ, මේ සිරිත පෙර අපර දෙදිග ම දෙවස්ථාන සනකක ඉඩමකිම් පිළිබඳ ව සිඛිනාන නීතියක් හැටියට පැවත්තේය.

නීත්ද යන වචනයට සම්පූර්ණ නිජ කඩයක් පාලියෙහි තිබේ. යම් හොයකින් නීත්ද යනු එකි සැදින් ඩිංඥා ආචකා සි සලකනොත් මෙහි තෙන ත කාරය අහෙනුක ව ආගම වී තිබෙන බව කිය යුතු සි. නිජ කඩය

සුකිය යන අනු ඇත්තේ ය. සිංහලයෙහි අල් ත කාරය

නීත්දයම

අහෙනුක ව ආගම වී තිබෙන තැන් බොහෝ වෙති.

‘එක්මත්ද සින්දු සි පැරක්මෙන් වැජම්බැ’ මෙකි සේල් ලිපි පායයෙහි එන මීත්ද යනු පෙර කි සේ ත කාරය ආගම ලැබූ තැනකි. මද යන්නට සමානානීයෙහි මීත්ද යනු යෙදී තිබෙන බව අනිය සැලකීමේදී පැහැදිලි වෙයි. එමෙන් ම අධි-භාග ගඩදයට සමානානීයෙහි සිංහලයේ එන අද ගඩදයක් තිබේ. එහි දු අව්‍යාච්‍යාසික ය ගැණ කිය යුත්තේ යට කි රිතිය මැයි. දෙමළ යෙහි නීත්දම් යන වචනයක් ඇති බව ද කියනු ලැබේ. එසේ තම් එයින් තිදිනයි කිම වඩාත් උචිනාය. ප්‍රහවය කෙසේ හෝ වෙවා! **නීත්ද ගම් පෙර රුෂන් විසින් දෙන ලද්දේ විභාර**’දේ වාලයවලට සහ රාජයේ තිනැතුරු දුරු අයට ය. අද බිමක හෝ ඔතු කුමුරක ආදායමට මෙන් ආදායමට හවුල්කාරයන් ගණනක් තුන්දමක තැනු. එය එකාධිපත්‍යය ලැබූ ඉඩමකි. වග වැටිලි පිණීස වැකියාට භාර තොදී රජ්‍යයේම පරිජාලනය යටතේ පවත්නා ඇතැම් ඉඩම්වලට ‘රි-නීත්ද’ යයි ව්‍යවහාර විය. එය ස්වභාවයෙන් ම ප්‍රති කැලුවකි.

අද ඉඩම සරු බිමකි. තැනයෙන් අදයට වැඩ කිරීම තිසු තිතරම ගොවියාට පාඩු විදින්නට සිදු වෙයි. මේ වචනයේ ප්‍රහවය කලින් කිවෙමු අද්දේ ගොවිනාන් කිරීම රජ්‍යයන් රටවැසියාන් අනරේ දක්නාට ලැබෙන සිරිනක් තොට ස්වාමියාන් සේවකයාන් අනරේ දක්නාට

අද ඉඩම තට ලැබෙන්නකි. පාඩුකිසින් ලඩකාවනුරණය කරණ තොක්

ම ඇද කුමයට අනුව හෝ වෙන යම් කුමයකට අනුව හෝ බිඳ්දක් ගෙශීම කරණ ලද්දේ. දව්‍ය මාගීයෙනි. යුරෝපාකරයන්ට ඉවත් පුවමාරුව අරුචිකර විය. ඔහු එකි සිරිනා ඉවත් දමා මූදල් ම ඉල්ලන්නට පවත් ගත්ත. අද කුමයට වැටිලි කළ කළුහි වැටිල්ලේ භාගයක් ස්වාමියාට ද සේසු භාගය ගොවියාට ද ලැබුනේය. මේ දෙසෙන් කොටස ගණන් ගන්නේ මූල් ඩිංජුවලට සහ පෝරට ද කොටසක් වෙන් කිරීමෙන් පසුව ය. වන සනුන්ගෙන් ගහණ වූ ප්‍රගෙනෙයන නම් ඔවුන් ගෙන් ආරණ්ඩාට පිණීස පැල් ලැයිම කරනි. එබැඳු තැන්වලදී පැල් ලැයින් එය ගිනින්පේපාට හිලවු කරන්ව කාමති තැනු. ඔහුට පැල් අසල ඇති අස්වෙන්න භාරදීම සිරිනකි. මෙය ප්‍රජාදෙර තමින් දක්නාවේ.

අදයට භාරගන් ඉඩම තතියම වග කරන්ව බැරිබූ විට හේ තවද ගොවියෙකු ඇතැමිව සරු අදයට අඩිගෙ ගනීයි. එවිට හෙතෙම වැඩ කරන්නේ කරු අදයට ය. කරු අදයට නම් වැවෙන්න්දෙසෙන් ප්‍රජාව තොට සනුරෙන් ප්‍රජාවකි.

එතු බද්දව ගන්නා ඉඩම අදහම තරම් සරු නැත. වචනයේ අපිය තම් ඉතා පාටලිලි සහිත බව පෙනේ. මේ කුමය වඩා ම භාවිත වන්නේ විහාර සහයක ඉඩාබඩම් සම්ක්‍රමය ය. වගා කළුසින් පසු ආදායම්න් දසයෙන් පංගුවක් ස්ථානයට ගෙවීම එහි ඇති බණ කුමුර සාමාන්‍ය සිරිනය. සංසික බිමක ප්‍රද්‍රාගලයෙකු වැවිල්ලක් කළුවීම ආදායම්න් දසයෙන් පංගුවක් සංසික භුම්යට වෙන් කළ යුතු බව දැනු ද සිංහාසනර සම්මත රිඛිසයි. මේ දසම්හායය (Tuhs) තමින් පූරෝපයේ දේවස්ථානවලට ද ලැබුණ් ය. එතු මිල ය අද පංගුව යන වචන දෙක වටිනාකමින් ද වචනාඩී වසයෙන් ද සම්මත නොවන නමුන් එකම බදු කුම්යට අයන් වෙති. අදේව ඉඩම ගැඹී මේදි ගනුදෙනුව සංම්යා හා සෙවකයා අතර ය. එහෙන් එතු බද්දව ගන්නා විට තුන්දෙනෙකුන් අතර වුවද විය හැකි ය. දෙවෙන් එම් කාරයා පළමුවෙනි බදුකාර්යාට එතු මිල ගෙවයි. ශෙකෙමේ එය ගෙණ සංම්යාට තිම් මිල ගෙවයි. මිට වඩා වෙනස් කුම්වලට පවත්නා එතු බදු ද තිබුය හැකි ය. එතු බද්දව ඇතැම්වීම තුම්ණ් පංගුවක් යෙන් පහැන් පංගුවක් නැතැහැන් ජ්‍රේන් වඩා අඩු පංගුවක් ඉඩම් සරු තිසරකේමේ හැරියට දෙන්නා ය. තුවර පළාත වැනි පිදිරු හොසන ලද ගෙවල් ඇති පෙදස්වල නම් වපුරු අස්වන්න බෙදාන විට මැයිවන් ද අද කුමුරක වුවහොත් සම සේ බෙදු ගනු ලැබේ.

අහසයෙන් නවයකටන් වඩා ඉඩමක අපීන්වාසිකම රඳ පවත්නේ මූල්‍යත්වය පිට බව අපි දතිවූ. ඉඩක්මි තැනි ගැමියන් ඉඩම් හිමියාගේන් කාමෙක්ත පිට ඉඩමක් ලබා ගෙණ වගා වැවිලි කළුසින් පසු එම ඉඩමේ බලවත් වගකීමක් වැවිලිකාරවා සූතු වෙයි. ඔතු විසින් වගා කළ 'හළන් මිවුන්' එමෙන් ම සොය් පොල් හෝ දෙල් වැනි ස්ථිර වැවිලි ඉඩමේ අභ්‍යන්තර වසා උස්ව තැන ඉඩමට අරගල තැනී වේදාවක ද වැවිලිකාරයෙන් වැවිල්ලට දෙස් කියනි. එබැවින් ම අපේ රටේ බදුකීරුවල එබදු නින්ස වාසිකායෙකුගේ වැවිලි නො කරණ හැරියට ඕනෑසමින්ම සටහන් කර තබන සිරිනක් පවත්නේ ය. එබදු වගාවල් තිසා බොතස්වීම ඉඩම් නිමුෂාට බදුකාරවා, ඉඩමෙන් බැහැර කර ගැනීමට අපසු වන්නේ ය. එවතිනි අර්බුද සම්ම කිරීම පිණිස ඉඩම් නිම්ය විසින් වැවිලිකාරට පසුරු මිලක් හෝ වගාවේ වටිනාකම දිය යුතු වෙයි.

තමකමාගේ කුල පරම්පරට අයිති ව යුකනී විද ගෙණ එන ඉඩක්මිවලට පරවෙන්ගැම යයි කියනි. පියෙකුට හෝ මටකට අයන්ට තිබුනු ඉඩම ද දරවත්හාට පරවෙන් ඉඩමක් වසයෙන් ලැබෙන්ට ප්‍රාපුවන. එසේ වුවද එය සින්නක්කර ඉඩම වැනි පරුවා ඇතුළු ගෙවයීට පාලනය කළහැකි ඉඩම් ගණයෙහි උ, සැලකීම නො මෙනමි. ඉඩම් හිමියන්ගෙන් යම් යම් සේවයක් බලාපොරුන්තුව පැවරු එවතිනි ඉඩම් බොහෝ කළක් ම එකම කුලයේ පැවතියා හැකි වුව ද ජ්‍රේ නිසි සේවය ඉටු නො වන්නේ නම් එය ආපසු

නෙ හැකි බැවින් පරවෙණී ඉඩම සින්නක්සර ඉඩමක් මෙන් නිදහස් ව බුන්ති විදිනු නො හැකි ය. එහෙකින් පරවෙණී ඉඩම යන්නේ නියම් තේරුම තමන්ගේ කුල පරපුරේ පැවිතෙන ඉඩම යන්න ම පමණකි.

ඉහත කි පරවෙණීගම මෙන් මැරුවෙනගම පියාගෙන් ප්‍රතාව ම යන සිරිනක් නැතැ. එහි වැට්ලිකාරය වහාව හම්බ කාලායින් පසු එම ඉඩම ගැන ඔහුට වෙනත් කෙදිරිය හැකි කිසිම අධිනියක් ඉතුරු නැතැ, බොහෝ කළක් කෙනෙකු දිගින් දිගට වැඩි මාරුවෙන ගමක් ව්‍යවද පරවෙණී ගමක් බවට පෙරලෙන්ට පුලුවන. දිවෙලක් නිස් හතුකිස් අවරදේදක් බුන්ති වින්දයින් පසු රේට පරවෙණී ගමකැ දි කිය ගන්ට වැට්ලිකාරටුව ඉනා සනුවු වෙයි. එය ඔහුට මහන් ලාභයක් වනු ඇතැ. පළමුවෙනි රජසිංහ රජෙන් කාලයෙහි තීම් නොමැයිව සිරියෙකු හ්‍රි. ට. 1618 දී සකස් කළ ප්‍රතිකාලීන් තොම්බුවේ එකොලෝය් අමණු දෙපැල් කුරුණේ අවක අධිනි කරේ හැරියට සඳහන් හි තිබීම මෙබදු මාරුවෙන ගම් පරවෙනි බවට පෙරලි යාමේ ප්‍රතිඵ්‍යුතුක් විය හැකි ය. අනුමිතිව රජය සනානක ඉඩම්වල ගම්මු රජයට නො දන්වා ම එම ඉඩම බුන්ති විදින්නට පටන් ගනීනි. මෙයේ කාලක් යියවිට බුත්තිය හැර වෙනත් කිවහැකි අධිනියක් නැති එවිද ඉඩම් ආණුවා මින් අද පරවෙණීයට ඔවුන්ට ම පාටරනු ලැබේ. අද යන්නෙහි අදහස යටින් සඳහන් කෙලෙඳූ. මෙයේ ලැඩිනු භාගය ඔවුන්ට උකස් කිරීමට හෝ විකිණීමට බලය ආයුණේ ය. නිසරු ඉඩමක් මුවහෙන් එය ඔවුන් පරවෙණී හැරියට හාරදෙයි. ඒ මෙනුවට ඔවුන් මිල හෝ සැහෙන පමණ කොටසක් ආදායමින් වෙන්කොට බුන්ති විදිනි. යම් පරවෙණීයක අය හාගයෙන් හතාරෙන් කොටසක් දිය යුතු නම් ඒ ඉඩම කරදෙනපරවෙණී නමින් හැදින් වේ.

මිහින්තලේ ඇත් වෙනෙරට අයන් ගම්මීම ගැන පැනවු මිනි රීති විදහා දක්වන මිහින්තලා සේල්පුරු ලිපියෙහි මෙයේ සඳහන්ට තිබේ. ‘ගම්මීම කාවරු පරියායෙන් උකස් පමණු නො දිය යුතු ඉසා දුනුවන් දෙස් යවනු ඉසා’ තවද එක් තැනෙක ගම්මීම් පමණු පමණුගම් උකස් පාටිව පිට අනුවාට නො පාටිය යුතු බව ද සැර යෙහි බැඳීමට අවසර ඇති බව ද සඳහන් ව්‍යවස්ථක් ඇතැ. ගුන්ලයක් මෙන් ම සිංහල සාහිත්‍යයට පට, මහන් වැදගස්සමක් ඇති මේ ලිපියේ ඉහත කි වැකි. එවකට ගනුදෙනුවෙහි පැවැතුනු නීත්‍යනුකූල වනා දුනාගැසීමට ඉනා උපකාර වෙති. එම අන් පනන් කඩ කළ අය රටින් තෙරපිය යුතු බව ද එකින් පැහැදිලි ය. පමණුව පමණුගම යන වචන දුනුන් අප අනර හාවිත වෙකි. පමණුගමක භා

නින්දගමකාන් වැඩි වෙනසක් අනුයි සිතිය නො හැකි ය. මූදල් මිලදී ගැණීමෙන් හෝ කුපු පැවුරු වසයන් පැවීමෙන් කොනෙකුව මේවිදු ඉඩමක් පැවරෙන්ට පිළිවන. පැවුණුව ඉර සඳ පහන් හෝ මෙරහිර ම හිමිකොට පුසුරට දෙන ලද්දකි. එය සියලු අය බද්දකින් ම නිදහස් ය. එකල ඉඩකඩිම්වලින් ගන් අය බඳු අනර 'හෙල්කුලී දෙමෙල්කුලී ගැල් මේවින් ගම්ගෙන් විලිබන් විලිසුල් දිහිකිර තෙල්' යන මේද ප්‍රධාන සානාය ගන්හ. පැවුණුව මෙයේ අය බඳු වලින් නිදහස්වූ නමුන් ඇතාමේ තෙන පැවුණුගමින් තෙල් මිල ගෙවිය පුතු යයි ද සඳහන්වී ඇත. සෙ හාවයෙන් ම පැවුණුවක් දෙන ලද්දේ රජේකු හෝ පුවරජේකු විසිනි. අකලුකු හකානියෙන් තාරණ ලද මෙබදු පරිත්‍යාග පසු බල අයිවන රජදරවන් විසින් වෙනස් කොට ඔවුන් සුනුකර ගනු ලැබේය යන ඩියක් බොහෝ රජ්‍යන් කුල පැවතින. දුරදහක රජ්‍යන්ගේ අභ්‍යන්තර පුච්චවලදී සැකිය සෙනා පො, එක්සට මහසිය දුපාරමිය ආදී සාම්බික පුර්‍ය වශ්‍යන් ප්‍රති තිලුව ධිනාය පැහැර ගන් සැරී බලනාවට මෙබදු සැකියක් පහළුම පුද්‍රමයට කරුණක් නො වෙයි. සැහැයියන් මෙබද දේ කිරීමට හය රහිත වූ නමුන් වැඩිගෙනා ආගමික වසු පැහැර ගැණීමට මැලි බව දන්නා, පරිත්‍යාග කරවන් පැවුණුවකින් අරමට හෝ වෙනෙරට තෙල් මිල වැනි පුද්‍ර බද්දක් නියමකර තැබන්ව ඇත, මෙබද තෙල් මිලක් ගැණ දේරවියට සන්නසෙක් ද සුවකන්වී නිබේ.

උකස අප කටුවරයේ දන්නා පරිදි පොලියට හෝ පොලී මාරුවට මුණ්නි විදිමට ඉඩම් බැඳ ගැණීම් කුම්ය යි. මෙය මඩ ඉඩමක් පිළිබඳ වූ විට එම කරු බද්ද යයි කිහි. යල මූල්‍ය යන දෙකම එක ගෙස ඕමු. කරණ කුපුරක් එක් වසරකට උකස් කළ විට එම උකස 'දෙකරලින්සාහා' නිමාවට හියේ යයි පැරුණීයෝ කිහි.

'පාවිච' නමින් ගැණුන් ගම් දෙනාව ම වඩා, වෙනස්වූ ගනුදෙනු කුම්යකි. එය දැනට අප අනර පවත්නා බද්දව බෙහෙවින් සම්, තා වූ බව එය කුළුයාවේ යෙදී තිබෙන අපුරින් පැහැදිලි වෙයි. බද්ද බඳු මූදල් ගෙවීමෙන් හෝ අය හායාක් ගෙවීමෙන් දැකී යන කුම දෙකින් ම විය හැකි ය. එම ප්‍රමාණවන් කාලීමාවක් කුළු දී නිමාවට යෙයි. පාවිච යන ගනුදෙනුවේ ජ්‍යා ඡාත්‍රා වන් අද අප අනර නාය්නාසේ පෙනෙන් ඉන්දියාවේ දුනුදු පාවිචදුර නමින් ඉඩම් හිමියන් කොටසක් ඇති බව ආසා ඇත්තෙමු, ඇත්තෙනෙරට අයක් ගම්පිම් පාවිච කොට දී නො ව්‍යුද්‍යනාව කියා කිලේ. පන්සල් ඉඩම් පාවිච කොට දීම 'දෙස් සටන' තරම් දැඩිවම් ලැබිය පුතු වරදකි. එහෙන් එම ඉඩම් 'කාරුයෙන්' බැඳීමට අවසර ඇත. 'කාරු' යන්නාට පුරුවිණුදෙයේ නානාවිධ අනී දෙනි. මකානාක් එය සාස්කෘති 'කාරුයා' ගැඹුදායට සම්න කොට නියමිත

බඳ මිල යයි කියනි. තකනොක් ‘කායි’ යන්හට සමකාව ගෙණ දිවෙල් ගම ය යෙයි. බඳුකරය උක්සකරය සින්නක්සකරය ආදී වටනවල කර යනු සිප්පුවට ව්‍යවහාර එම නිලේ. දෙමලෙසි එන කරනිදි කුමය වනායි ගමක ගම් පංගු වසයෙන් වගාව නො කොට පෙය්දේදේ වැඩ කොට අයි වැන්න බෙදු ගැඹීමේ කුමයෙනි. එම කොටසකට ද ‘කර’ යනු කියනු ලැබේ. එබැවින් ‘පාට්ට’ යනු මිල දී ගන්නා බද්දකායි ද ‘කර’ යනු අස්වන්න ගදන බද්ද යයි ද කිමට ඇතැම්මු කැමැනි වෙති. කොයි භාරි ව්‍යව ද මේ වචනයට නිශ්චිත තීරණය තවම නො ලැබූනු බව කිය යුතු ය.

කොනෙකුගේ සේවයට සරිලන වැටුප් වසයෙන් ජීවිතවාහනිය සඳහා දුන් ගම බිඛවැටිගම ය. මෙයට දිවෙල්ගම යයි ද ව්‍යවහාර මිය. එය නින්දව ලැබූනු දෙයක් මෙන් පරපුරෙන් පරපුරට අන් තො හැර යන සිරිතක් නැත. නමුන් රට නිම බලය එක් බඩුවැමිකම්. පවුලකට ම බොහෝ කළක් අයිනි ව තිබීම නිසා බඩුවැටි ගමක් ව්‍යවද තීන්දගමක මූලුවර ගන්නට සැරස්. මේ ගණයට ම ඇතුළත් කාල යුතු වචනයක් නම් කැබැල්ල යනු යි. කොනෙකුට කාලීල්ලක් ගොඩ මඩ යන මොන යම් ඉඩමෙකින් ව්‍යවද අයිනි විය භැංකිය. දෙමලු සේබලෙකුට දුන් ඉඩම් ප්‍රංශුවකට දෙමලු කැබැල්ල යයි කියන ලදී. 10 වැනි ගනවැකියෙදී පැවතී නිසාය තුන ම සනකක වූ ඉඩමෙකිම් කැබැලි වසයෙන් පරිභාය යට කැමැනි වතොන් විනා, ‘කැබැලි කොට තොවැලුන්ද යුතු’ යයි කියා නිලේ. මෙයින් එකල පැවතී නිසායනුය ආම්ප සම්භාගය එකට කාල බවක් හැගෙසේ. එසේ නම් එයම ආදියියට ගෙණ වනිමාන නිසායනුය ද යටත්පිරිසෙයින් ආම්ප සම්භාගය පමණවත් එක්ට කරන්නට පුරුදු වතොන් එය ආසනයට මෙන් ම රටට ද මහන් ආයිතාදයක් බව කිවම්නා ය. සුනිය ආවායී වාදයන්ට එකළට බැඡී සම්භාගය කිරීමට යාමෙනි ද හෙවත් උපාධි ප්‍රධාන ප්‍රධාන මිනායකම් කිරීමට යාමෙනිදී එකිනෙකාට තො ගැලපෙන සාරුණු ඉදිරිපත්තිමට ඉඩ තීබෙනු ද පුමණ යන් ම තොට පුමණකාදායානැයි සාලුකෙන හෙරණුන් සමඟ ප්‍රධාන එක්ට වළදදු ලබන රුපුවුපිණකි සංඛ්‍යාත හොරනය කිසායනුස්ව ම එක්ට කරන්නට බැරිමි තීබෙන්නේ මගුල් අවමගුල් ආදියෙනි තො පැස්සෙන නෑයන් ඉවත ලන්නට යන ශිජියන්ගේ ශිජිකම ම කරට ගෙණ දගළන ගතානුගතික සනානන මතඩාරී හිස්පුන්ගේ අරටු බැසැන් කුලවාදය නිසා ය සංඛ්‍යා ද අපලාකාන නම් මිනය ක්‍රියක් ඇතැයි මොවුනහර කොනොක් කියනි. එහෙත් අපලෙකානය සංඛ්‍යා ද නැඹුලා වක තො කාල හැකි බව විනය උගෙන්තො මිනාවින් දනියි.

(20)

තෙමටන් අදියර.

—)ooo(—

ප්‍රේච්‍රණම්.

රජකු වෙතින් හෝ අධිපතියෙකු අතින් ලබන ලද සේවාගමක් ගැනී එය ලැබුවහු විසින් ඉංග්‍රීස් කළ පුතු මෙහෙයක් ඇත. ලබාගත් ඉඩමේ වගාව රැක බලා ගැනීමට ද ඉඩමේ අමුතු වැඩිලි දැමීමට ද සමහරවිට යම්කිසි පෞද්ගලික මෙහෙයක් ඉංග්‍රීස් කිරීමට ද ඔහුට සිදු වන්නේය.

අද පාඨව හෝ ඔතු පාඨව ගෙවා වැඩිලි කිරීමට ගත්තා ඉඩම් ගැන යට දී ඇප්පදාහන් කොලෝමු. හේතුක් නම් අදයට වැඩ කිරීමට ගොලිනු භාර නො ගැනීනි. එවැනි සිරිතාක් කොතැනකා හේ දක්නට තැත. සේන කොතරම් සර්වීටන් අදයට වැඩ කිරීම ඔහුට බොහෝ සෙසින් ම පාඩු ගෙන දෙයි.

අත්තාම් ඉඩම්වලින් අයිතිකරට අස්ථ්‍යෙන්න තොව තෙල් මිල ලැබුණ්ය. එබදු ඉඩම් ඕස්සර හේ දේවාලය සනනකා ඒවාය. එබදු තැන් ආලෝක කිරීමට පහත්වැටි හා තෙල් සැපැම් අවස්‍ය විය. මෙසේ පටර දුන් අත්තාම් ගමිනීම් වලින් ලැබුනු බඳ මිල ඉතා ම ඇවළුපය. අත්තාම් ඉඩමකින් දුන් බඳ මිල ගැන සලනකා විට එය අයිතිය සිර කර ගැනීමට ගත්තා වූ මිලක් වසයෙන් හැඟී යේ. රිදී පහකට හයකට මිතා බඳ නො ගෙවන බඳ ඉඩම් ගැන නො යයක් විට අසන්ව ලැබේ.

මිල තොදී යම්කිසි මෙහෙයක් ඉටු කිරීමට පෝරෙන්දු වි මෙන් දිවෙල් ගම්ක් කොනෙකුව ලැබෙයි. මිට ම මැත කාලුවලදී බඩවැරිගම යයි ද ව්‍යවහාර විය. බොහෝවිට ගම්දසුන්ට මෙබදු බඩ වැඩිල්ලක්

මිවුන්ගේ මෙහෙය උදෙසා දෙන ලදී. මේ අසුරු වසුරු දිජවල. ගෙඛකාමයකුට, ‘ප්‍රතිග්‍රාවණහෙරිචාදකයෙකුට’ (අනුබරු කර) ලැබුනු දිවෙල් ගැන නොයෙක් තැන්වල සදහන් වෙයි. පවුල් කොනෙකු රජ සේවය කළ ක්ලේහි ඔහු දුන් දිවෙල ඔහුගේ මිරණීන් පසු රජ සනනකා විය පුතු තැම්බූ ඇතුම් තැනා ඉන් කොවසක් සේවය තො මෙන්ව වුව ද ඔහුගේ සැකින්හට රජයේ කැමැත්තනට අනුව පටර දුන්නේ ය. පහතරට ඕලන්ද ආණුව යටතේ යුතු මූලාදුනියකු ව සිටි කොනෙකු නොවීන්හි යුතියකදී මිල බැවින් ඔහුට ද තුළුනු දිවෙල රජ සනනකා එම එය පැවුලට ම නැවත ලබා දෙන මෙන් ඉල්ලා ඕලඟ බසින්

(21)

ලිංග අයදුම් පතක් දුටුවෙමි. ඒ වූ පරිදි එය ලැබුනු බව ද පෙනේ. දිවෙලක් ගම් දසුන්ට ම නොව ගම් හිමියන්ට වුව ද නො ලැබෙන්නේ නොවේ. දිවෙලක ප්‍රමාණය මිනින්තලා සෙල් ලිපියෙහි ද සඳහන් ව එන ලෙස අමුණේ සිට අමුණු විස්සක් පමණ වනතෙක් වෙනස් ව යෙයි. ඒ ඒ සෙවකයන්ට දියදුනු දිවෙල් ප්‍රමාණය ජේත්වතාරම සංස්කෘත ශ්‍රී ලංකා ලෙබනයෙහි පැහැදිලි ලෙසට ම පෙනේ. ගම් කැබේලි හිමි නොවූ කුඩාන් වැනින්නවුන් ව යම් ලෙසකින් දේ පැවතීමට දිවෙලක් තිබිය යුතු ය. දිවෙලක් දෙන ලද්දේ සිඛස්ථානයකින් නම් රෝ කාලපුදු සේවය බොහෝවිට ම පහත්තෙල් යා පහන්වැරි සැපයීම ය. සේවා දිවෙල් හෝ සේවාගම් ලැබීම පිණ්ස කරන ලද සේවය සංස්කෘත සේවය හෝ පුඩි සේවය යන දෙකෙන් එකක් විය හැකි ය. පුඩි සේවකයන්ට භා සහිත කාර්මිකයන්ට ද දිනපතා වැටුපක් සේවය පවත්නා කාලය තුළ ලැබුනේ ය. සේවය නො මැති කාලවල දී අද මෙන් දෙනීන් වැටුපක් ලැබුනේ යයි සිතන්ට ඉඩ නැතු. 16 වැනි ගතවූත්සාහි දී රුජ සේවයෙහි යෙදුනු කාමිකරුවෙකුට දුරු මිරිස් ඇතුළු සෙපු දේන් සමඟ දිනකට භාල් මනාවක් දුන් බව ද මාසික වැටුපක් වසයයෙන් වෙවිච්ච යයි කියුවුනු ලැබෙන් එකක් පමණ පුදු මූදලක් දුන් බව ද සඳහන් වේ. ගනු දෙනු වෙති මූදලට වඩා දුව්‍ය ප්‍රධානස්ථානය ගන් එබඳ වකවානුවක මාසයකට වුව ද වෙවිච්චක් ලැබුනෙන් එය සෞච්ච්වලක් නොවිකාශී සලකන්ට වරි.

ඉඩමක් බුන්ති විදිමින් සිටි අයගේ මරණයෙන් පසු එම ඉඩමට අයිතිකරුවකු ඉදිරිපත් නො වුවහෙක් රුජසනාක වන බව පිළිඵුන් සනායයකි. අපුනුක සිවුපුලේ දේපල කොසේල් රුජනුම් විසින් රුජ භාණ්ඩාගරයට යවන ලද පරිදි ධෙම් කතාවක ද එයි. හිජු මලපල. වක් අපවත් වූ කාල්හි වනාකි උන්වහන්සේට අයන් දේපල සංස්කෘත සනානාක වෙකි. මේ බව ‘හිජුස්ම් පන මතෙ සංස්කෘත සාම්පන්තිවරෝ’ යන්නෙන් විනායයෙහි දක්වා ඇතු. හිජුවක් සනානාක දේපල එකත්ලේල් ම ශිෂ්පානුගිණු පරමිපරාවට අයිති ය යන හැඳිම හිකා අද බෙංධාරුම බොහෝ ගණනාක ම අර්ඛුද පැන නැඟ හිබේ. එක් අනකින් මේ වැරදි හැඳිම තිසු කුම්මන් පාලනය පැවතී සංස්කෘත සහාවල සංස්කෘතයෙහි බිඳ වැටි හිජුනු උසාවි කර යන්ට පුරුදු පුළු. මේ වැරදි හැඳිම හිජුන්ගෙන් අන් නො හැරුණෙන් තුව පරණස් අවුරද්ද කින් මෙපිට බෙංධ සිඛස්ථාවලින් අවකටන්ට වඩා හෙදාපන්න් උදරම්භකි හිජුන්ගෙන් පිරි යන බව මෙහි ලිපිම අනුපයායි කොට නො තකම්.

මලපල, මරුල යන ව්‍යත්වල සූම්පයක් නැත්තෙන් නො වේ. මෙහි අදහස පැහැදිලි කර ගැනීමට ආවයි පරණවිනා මහතා විසින් සවුනි බුවනාකබා රුජගේ දුදිගම සෙලුපුවරු ලිපියේ එන ‘මලාර’ යන් නාට ලිංග විස්සාරයේ අනුවදය බිභාලම්.

(22)

‘මලාර යනු මේ වකවාහුවේ ම තං සන්නස්වල සඳහන් එ නිබෙන මරුල යන වචනයෙහි පුරුතන රුපයක් සේ පෙනේ’. සෞනාසම්බන විකුම්බාහු නම් රජ විසින් කොට්ඨා ගඩලදෙණියේ පිහිටි, තවම ලුදුණයට නො පැමිණී සේල් ලිපියෙහි මෙසේ නිබේ. ‘අන්වගේ දුව වැටුණු කෙනකුන්ගේ මරුලයට හිමි කෙනෙක් නැතුව නිබේ නම් ජරවාසව තිබෙන විහාර කරුම්මත පුද්නුවට’

(අන් දූෂියමෙහි දුවනවිට වැටුනහුගේ මරුලයට අයිතිකරුවෙක් නො එ තම් එය ජරවාසව තිබෙන විහාර කරුම්මත පින්ස පුද්නුවසි) මලාර යනු සාස්කාත මැනා-මලු, හාර-ගන්නා උදේද යන වචන දෙකෙන් බිඳිතයි සිතෙන්ට ඉඩ නිබේ. සිංහල හීතියේ ප්‍රකාර කෙනෙකු මල කළේහි ඔහුගේ දේපලට අයිතිය කිය හැකි පිරිමියෙක් නො එ තම් මල තහැඟතා සානු සියලු වක්‍රවල දේපල රජුට අයන් වෙයි. එබන්දෙක් සිටියේ නම් එළින් තුළෙන් පංගුවක් රජ්‍ය සනානක වෙයි. පැනුයිසින් ආණ්ඩු කරණවිට ඔවුන් යටතේ පැවතී පළාත්වල මේ සිරිත පැවතින්

ග්‍රාමය ව්‍යවහාරයෙහි පව, බිලවන් කරදරයකට මරුල යයි කියන්නේ මෙය සුපුළු බිඳ්දක් නො වන නිසාය. තිලයක් නිසා ලැබුනු ඉඩම තිල බාරියා තිලයෙන් පහව සිය කළේහි මෙකි නම් ලබයි. ඇතැමි තිලපලා.. විට වයස්ගත එ මෙන් හෝ අඩි විහාර එ මෙන් කෙනෙකු තිලයකින් පහව යන්ට පුදුවන.

රජදායීකම් ආදිය නිසා දණ්ඩනායකට යටත්වීමෙන් අභිම ව යන ඉඩම තිලපලා ගණයට නො ව මලපලා ගණයට ම වැවෙන බව කළින් සඳහන් කළ ගඩලදෙණි සන්නසින් පැහැදිලි වෙයි. තිලකාරයෙකුට ලැබුනු පරවෙන් දිවෙල ඔහුගේ ඇවුන් ඇවුන්හිමි විම්වන්නේ එය දීමට රජය කාමැනි නම් පමණකි. එබදු ඉඩම රජයේ අනුග්‍රහයෙන් ලබා ගත හැකි ව්‍යවද රජයේ අයිතිය තහවුරු එමට මෙන් බිඳ්දක් ද ගෙවිය යුතු වි ක්‍රිඩ් ය. කෙනෙකුගේ තහවුරුට අනුව ඔහුට හිමි මෙහෙයෙන් පිටත් මෙහෙයක් ඇතැමිවිට දෙන ලදී. පළමුවනි රජසිංහ රජ විසින් පෙහෙරකමින් ජ්‍යෙෂ්ඨ වූ ජනයා එම සේවයෙන් වෙනස් කොට කුරුදු වැඩි යොදාවන ලදුයි කියනු ලැබේ. විහාරදේවාලයෙම් සියලු තිලවලින් හා මෙහෙයෙන් තීදහස් ඉඩම් හැරියට තැකැහු.

පිටරවකින් පැමිණ පදිංචිවෙකුගෙන් අයබද්ධක් ගන්නා ලදී. යන්තු සුතු පිළිබඳ වූ විකාශය නිසා මුදු ලෙව ම ගෙම්දුල මෙන් ප්‍රකාට කළ විසිවත් ශතව්‍යීය ව මේ වාක්‍යය කොනෙක් දුර ගැලපේදායි කෙනෙකු සංකීර්ණ කරනු හැකි ව්‍යවද ලබකාට උරාකිකායාට ය උලියම්. යන ජාත්‍යන්තරයා සිංහල තරපතින් තුළ කොතරම් බිල පැවත්තේන් දුයේ මෙයින් වැවහේ. යොදාකට හෝ වේවා, තරකා ම හෝ වේවා, රටකින් රටකට ගෙය පදිංචිවිම ආන්ම ගෙරව යට තරමක් මදි කම්කායි එකල අනුම් සිංහල-සැලකුය. එබැවින් ම

(23)

බෙං වැදිමට උච්චනා, කරණ ශබුද්ධකාෂයට ‘උලියක්කාරයා’ යන්න ද අතුලත් එ නිමැති. අපහාසයේ මූලුවර වචනයෙන් ඉච්චකර අනීය ම සැලකුව හොඳු එයින් හැනෙන්නේ ‘ප්‍රවර්චිය’ යන්න ය. ඔහු ගෙන් ගන්නා මෙහෙයට ‘උලියම්’ යයි කියයි. ප්‍රතිකාල් ආණ්ඩුව යටතේ පැවැති ප්‍රදේශවල විෂ්ඨ පෙශකරකු විසින් උලියමට දුව්‍ය වසයෙන් නම් තුෂ්පෝරිටි රෙද්දක්ද තැනහැන් තුෂ්පෝරිටි පනමක් ද දියෙනු මිය. රටකින් රටකට පැමිණ කිසිදු බ්‍රද්‍රික් නො ගෙවා ජන්ම භුමියෙයි මෙන් ම ඔවුනට තීදුල්ලේ හැසිරෙන්නට ඉඩ තැබීම සැක කටයුතු අපද්‍රවකරවන්ට සම්ඡයේ රිසිසේ හැසිරෙන්ට ඉඩදීම මෙන්ම අනතුරුයකර ය.

දිගයාම ය ඩින්න බැසීම යයි විවාහ ක්‍රම දෙකක් පවතී. දිග යන වචනය ගුන්ථාගත ව ද ව්‍යවහාර ප්‍රාප්‍රාව ද නිබෙන හෙයින් එක් අදහස කටුරුයේ දනිනි. තවද මේ විවාහ ක්‍රම දෙකින් බහුල ප්‍රචාරයට පැමිණ පවත්නේ ද දිගයාම ය. ඩින්න බැසීම එතරම් ප්‍රචාර ගැඹුවින්න. සම පැමිණේ බවක් අද දුනාගන්ව තැනේ. ඩින්න යන්නෙහි ප්‍රහැරය ද පැහැදිලි තැනේ. පාලී හිතනා (ඩිඩ්බු) ශබුද්ධයට හොඳු ප්‍රහැරය යන අනීවන් ‘හැනිනි’ ශබුද්ධයට ඩින්න යනු සමකොට තැකිය ගැකි නමුන් ඩින්න බැසීම, ගැඹුවින්න ආදි වචනවල ප්‍රවලින අනීයට එම ශබුද් මනාව ගැලුපෙන බවක් නොපෙන්. පහතරට ප්‍රවත්තයට ඩින්නබැසීම යන වචනය සම්ඛ්‍ය වැකුතු කොටේයි ම දසන් දක්වා සිනාසෙන්නට ගැකි නමුන් උච්චයිරියනට එනාභි තවම මෙය ගොදුව පුරු පුරුදු වචනයක්ට පෙනෙන්ව තිබේ. ඩින්න බයෝසේස් සැමියා සැළුවයේ ගෙදර තාවකීයි. ‘මූද කැද උත්ත් මොවද හැන්ද තැන්දෙන් අන්නම්’ යයි අපේ රටේ පවත්නා ලේලියෙන් බෙදාලාපය ද ඩින්න විවාහය වුවිට තුනිව යන්නේ ය. කොයිහැවි වුවද මෙයි විවාහ ක්‍රමයට සම්බන්ධවය අයි ‘ගැඹුවින්න’ නම් ඉඩම් පංගුවක් ගම්පංගු අතර දක්නට ලැබේ. ගැඹුවින්නේ දේපලවලින් රජයේ අයබදු නො ගන්නා සිරිනා ඉදෑවෙනි රජසිංහ රජුන් කළ පැවති බවට තන් කාලීන ලිපි ලෙබන සාක්ෂි දරනි. එය එසේ නම් එම රජක්‍රමා විසින් ම නීඩදවා ගන් නීතියක් යයි සිනීමට වඩා සිංහල රජබල්‍යෙහි පෙර පටන් පැවත ආ නීතියකායි සිනීම වඩා යොගා ය, එලෙසින් ගැඹුවින්න ද රජයේ අයබදු වලින් නීදහස් ශ්‍රී මත් පරපුරට හිමිකම් ඇයි ඉඩම්කායි නීවය කිරීම වචන් ය.

දෙම්විපියන් විසින් සඩකිය දියන්වරන් දුවදේද දී සිංහපුරුත්තයන්ට සරණ කර දෙනු වෙනුවට කුල සැනීන්ගේ දෙම්විපියන්ට දුවදේද දී ඔවුන්ගේ දුරියන් සරණ කර ගැසීම් සිරිනාක් ඇතාම් ජාතින් අතර

(24)

පටන්නා බව දතිතු. පේරිගාලා පාලියෙහි ඉසිදිසිජ්‍යෝරියන් කඩාවහි දී ඉසිදිසිය සැමියා විසින් දූවදේද දී සරණ කර ගන් බව කියනාලදී. එය වනාහි සිඛානක රිසියක් තොට වස්තුව තබා, ජේතිය ද ආලය කරනු ලබන වනීකාවලේ රුප සෞඛ්‍යයිය ක්‍රිවෙහි තණපරණ පා තරම්වන් තො තකා සටන් කළ යුරෝපයේ පැරණි නායිවරුන්ගේ හිය සාලාපයට අනුව සිද්ධාච්චා ව්‍යාපරසාසුදායෙහි ම තත්පර සලෙලකු විසින් විශේෂයෙන් සිද්ධකළ අනුයා යුතුවකියේ කොනොකු තාක් තරනායා එය සැලකිල්ලට හාජන කළ යුතු තුනක් බව පමණක් සියලු.

සිවුවැනි අදියර.

නන්වදැරම් ගම්.

ගම යනු ඉඩමකට වුවද හාවතවනාව යට කියා ඇතා. මේ ගබදුය තවන් ගබදුයක අතින් හෝ මූලින් යෙදී ව්‍යවහාරයෙහි එන වවන බොහෝ වෙති. එබදු වවන වලින් කියවෙන බොහෝ ඉඩකාම් කැලින් සඳහන් කළ නම්මිල්ල ම අදහස පවසන බව සැලකිය භැංකී වුවද එබදු වවන ප්‍රේමිඛඳ තිශ්වින් ගැනීමක් ඇත්තිර ගැනීම අවශ්‍යය.

ජ්‍යෙෂ්ඨනාරම සංස්කෘත සන්නාසෙහි ‘අස්සයමස්ස සමෙහාග්‍රාමාදේශ යෙහා’ හිස්සුණා ප්‍රාමිණෝරුණා වා දූතයා සනානි තොයනීනිහිරපි නවසාවයම්’ (මේ අරම්ව අයක් සමෙහාගැමී ආදියෙහි යම් හිස්සුන්ගේ හෝ සාම්ණරයන්ගේ තැනෙයෝ වෙන් නම් ඒ යනින් සමෙහාග්‍රාමාදේශ යෙහා නෙවා මේ අරම්භ නො විසිය යුතු ය.) යන පායයෙහි පෙනෙන සමෙහාග ප්‍රාම ය වනාහි යුත්, කළ ඉඩමකි. රේකුගෙන් හෝ වෙනන් අධිපතීයකුගෙන් සාමාන්‍ය මිනිසේකුට භුක්කිය පිණිස ලැබුනු ගමට ‘හොගාම’ යයි කියති. එයින් යම් බද්දක් ඇතැම්වට ගනු භැංකී ය. එහෙක් මේ වවනයට මූලින් ‘සා’ යන උප පදය වැඩුනු කළහි එකී ඉඩම සියලු බද්දකින් ම තිදහස හොග ගාමයක් බව පැහැදිලි වෙයි. මිට ම ඇතැම්වට ගමටර යයි ව්‍යවහාර වෙයි. යම් යම් තුම්වලින් රජුන්ගේ, රජමහ ඇමතියන්ගේ හෝ වෙනන් අධිපතීන්ගේ සින් ගන් හිස්සුන්ට ගමටර දුන් බව සාමිඹක හ, එතිහාසික ප්‍රන්ථවල දකිනු ලැබේ, මෙහි ‘වර’ ගබදුය ආදායම යන අනීයට සැලකිම වඩා උවින සේ යෙනෝ. ගෙෂ්ඨානීයෙහි වැවන වර ගබදුයක් නිබේ. එම අනීය සළකා විවරණ කරනායා ‘දිනුම් ගමක්’ යයි කිය යුතුයි. උතුම් නො වුවද කොනොකුට ප්‍රභිරනා අනීයට අනුව පැවැසෙන ගමක් දීම වනාහි අනීයයින් සිමාන්තික පරින්‍යාගයකි.

(25)

එය උතුම් ද ව්‍යවහාර් පූද්ගලයෙකුට එබන්දකින් පිදීම වඩාන් සිමාන්තික වෙති. තවද යම් යම් සාමාන්‍යවලට කළ වැට්සුජා ගැණ ලිජු සහභාන් බොහෝමයකින් ම අදහස් කරන ලද්දේ වැට් තොව ‘දක්පති නාමයෙන්’ ගැනෙන වතුර බිඳී ය. එමත් ම ගම්වර යනු උතුම් ගමක් යයි සිතිමට වඩා ගමක අයහාගය යයි සිතිම පුතු ය, තවද මැදුම්සකියේ බාතිතික පුතුයෙහි මෙබඳ පායකෙක් එකි. ‘සම් මේ හනෙනා ආයස්සෙනා ආනන්දයා ගම්වරං භපෙපෙයා ගම්වරං පි බො අහු දැනුයා මුදින් පිය ආනන්දයා සුථිරයන්ට ගම්වරක් භපෙමේ නම මම එයින් උතුම්වහන්සේ පුද්මි. මේ ප්‍රභාශයෙන් පෙනෙන්නේ ආනන්දයා සුථිරයන්ට ගම්වර කැප නොවූ බවයි. මේ පායය ගැණ සැලකීම ද ගම්වර යනු ගමක අය භාගය යන අදහස තහවුරු වන එක් භැනෙකි. පරිවාර සිතින ගම්වරක් පුද්ඛලියේ කිත්තාග් ඒ බුද්ධාරයන් සහිත ගමක ආදියම පුද්කාලා යයි කිම වැන්න. සම්භාගගාම නම්වූ ගණයට වැවෙන්නේ සිඩ්ස්පාන සහනය ඉඩියාවීම් ය.

දසගම යනු ගම් දසය යන අයියට හාවින එ නිෂ්චි. පෙර රජුන් රට සුවත්සේ පාලනය කරනු පිණිස ගම් දසය බැඩින් වෙන් කරගන්බව මේ තමින් හැඳේ. මේ අදහස තහවුරුවන ප්‍රකාශයක් මහාවංශයෙහි සඳහන් වේ. වියින්සුවෙහි දෙවෙනි ජ්වලයෙකු මෙන් දිගෙන පතල දායගම. කිරීතියක් අයි ව සිටි බුච්චස රජනුමා ගම් දසයකට එක් වෙදෙකු බැඩින් පත්කාල බව එක් කියා ඇති. එබැවින් වෙනත් රජුන්ගේ පාලන ක්‍රමය ගොස් වුවද යවත් පිරිසෙකින් බුච්චස රජනුමා වස් ගම්දසය බැඩින් වෙන් ගොට ග්‍රැන්ට පාලනයට සැරසිනායි නො පැකිවීම ම කියනු ගැනී ය. සගම, පස්ගම ආදි නම්ද තිබෙන බැවින් ගම් දසයක් ම වෙන් කර. ගැණීම සියලු පාලකයෙකුට ම අනිමත නො වුවා විය හැකි ය. වෙදුන් ගැණ බාහාවට බැස්ස මේ අවසරයෙහි මිණින්තලා සත්ත්වයෙන් එන පුහුඩාවෙක්හට්’ යන පායය ද සිනව නැගෙනි. මෙහි අනියමාත්‍යවසයෙන් ‘වෙදෙක්’ යයි කියා තිබීම පුහුඩා වෙදුන් බොහෝ ගණනක් සිටි බව අනුමාන කර ගැණීමට ඉඩ දෙයි. පුහුඩාවන් යයි කියන කුඩාල්ලන් යටු ලෙබ සුව කිරීම දැනුන් තිබෙන නමුන් එය පුහුඩාවේදු යයි අවධාරණයෙන් කිමට තරම් භාරියක් සේ නො ගෙනෙන්.

බුදුරු අනිතයෙහි ‘ගබඩාගම’ යයි ද අභා අනිතයෙහි ‘රටිතින්ද’ යයි ද කිසුලුනු රජය සත්ත්වක ඉඩියාවීම් ගබඩාගම වූහ. ගබඩා යනු නාණකාගාරයට නම්වේ. රජේකුට ගබඩා දෙකාක් තිබිය හැකි ය. මෙයින් මහ ගබඩාව වනාහි රටවැස්සාගෙන් එන පොදු අය භාගය තුන්පත් කරන තුනා ය. මේ අර රජනුමාහේ පෙෂද්ගලීන භාණ්ඩාගාරයකු ද ඇස්නේ ය. ජට

(26)

දුඩිගබඩාවය සේ ව්‍යවහාර කෙනෙල් ය. රුනී ව්‍යාපෘති පළුමේ ව්‍යාපෘති යයි ද කිසින්නාක් මෙන් ම දේවියනේ න් කුමාරවරුන්නේ න් ආදායම තැන්පත් වන භාණ්ඩාගාරයට පළුමේ ව්‍යාපෘති යයි කිහි.

මෙහිදී ‘දදරවෙනෑ දෙකම් කැනී’ යන සේල්ලිපි පාඨය පිටරණය සරු නිබෙන අපුරුද ද සිනා බැලීම වටි. මේ පාඨයේ අඩිය බොහෝ භාලක් ම අවිනිශ්චිත ව පැවති නමුන් පසුව බැසේ ගෙණ නිබෙනා නිගමනය නම් ‘රජහාණ්ඩාගාර දෙක්කි අයකාමියන් දෙනීනා’ යනු ය. බවද රැවනැ යන්නට දැන් ගේ නමක් මෙන් සළයනු ලබන රස්කායය යන්නෙහි ‘රඟනාය’ යන වචනය සිමාන සේ සිනා ලදී.

රජසයට ඉඩම් අයිනි වන්නේ බොහෝවිට මලපුලා හෝ නිල්පුලා ඉඩම් වසයෙනි; රජුට වනාහි පරමිපරා ගතව එන ඉඩකඩම් වෙනි.

ලඛිකාවේ පාලනය කළින් කළ පිදෙසිකයන් අතර පැවතී යාම නිසා අපේ සාහිත්‍යයට හා සහාත්‍යයට ද ඔවුන්ගේ වචන හා දිගින් විෂ්නු සිහු පිහු සිහු පිය අපුරු විසුර කිරීමට මේ තැනා නොවේ. අද ඉඩුවීය රජකිය භාජාව සේ සළකා ඉඩුවීසිහුවාරයට උසස් තැනාක් ලැබේ නිබෙ. ගැම්යාගේ ලිපුමේ පවා ඉහැරියන් පහරියන් ඉඩුවීසියෙන් ය. අදහස් කර හෝ තො තො පාර ම එකින් කරණ ලද්දේ ඉඩුවීසියට ප්‍රථම සාරානය දීම ය. ඇරත් එය ඔවුනටත් වඩා සම්මතසහනකෙයන් පහත වූවන්ගෙන් මතු ව සිරීමට කළ වැයමකි. මෙරට උසස් අධ්‍යාපන යේ ප්‍රධාන අයයන් ගෙස සංස්කෘතය භාලක් සංහලයා අතර රජ කෙනෙල් ය. රජදරවෙන් හෝ අධිපති පොතකයන් වැනි උසස් අධ්‍යාපනය ලැබීමට හැක්සන් සංස්කෘතය එවඟට තම සාය්ස්කෘතියෙහි සළකුණ කර ගන්නා ලදී. පසු කාලයක දී එකි සාලකිල්ලට භාජන වූයේ දෙමළ භාජාව ය. සත්වනී තුවනෙකබාහු රජාණන් විසින් ප්‍රතිකාල් ආණ්ඩුවට යැවු ලිපුම්වල ග්‍රී යන රජස්කේතයෙන් පරව සවකිය නම දෙමළෙන් සටහන් කර නිබෙ. මේ පෙරලියට අනුව වූ ගම්පෙරලියන් මිලිග වචනයෙන් පෙනේ.

මෙහි මූලින් පෙනෙන වචනය දෙමළෙන් පැමිණීයේය. මේ නම් පෙරලියෙන් සිදුවූ ගම් පෙරලියට හෙතු ව උක්දව මූන්ජෙනාවීම. දුවිඩ බලය උන්සන්න තීමෙන් සිංහල සහාත්‍යය හා සාහිත්‍යය ද කුම්යෙන් දුවිඩ තීම ය. එබදු කාලයක අධිපතින්ගේ භාජාව උඩිමට මෙන් ඔවුන්ගේ වචන ව්‍යවහාරයෙහි යොදා ගැනීම බොහෝදෙනා තුළ තො වැලැක්විය හැකි සේ ඇත්තාවන විලුසිතාවකි.

(27)

නින්ද මූන්නෙවුව ය, අද මූන්නෙවුව ය, විදුනේ මූන්නෙවුව යයි මෙය තුන් පරිදුදකින් ව්‍යවහාර වෙයි. නින්ද මූන්නෙවුව වනාහි රජුව හෝ රජු විසින් පැවරු අධිපතියකුට පස්සාත ව වැවෙමින් නිල දරන්නාන් විසින් කිහිදු බැලුයක් නො ගෙණ වැඩ කර දෙන ගම්මීම් වෙති. අද මූන්නෙවුව යනු වචනාභියයේ ම අස්වැන්නෙන් හායක් පමණක් දීමට බැඳී වා වැට්ලි කරණ ඉඩකාඩීම් ය. එහෙක් එම ඉඩම් නිතර ම රජසන්තක ව පවත්නාය. විදුනේකම් එනරම් ලොකු නිලයක් නො වෙයි. සව්‍යකන්යෙන් ජ්වන්තීමට උපන් ආත්මානිමාන යෙන් ගර්ඩින්වුවෙකුට සම්ඟර්මිට එය පොලොස්කටුවක් පමණ නො වචනා බවට ගම්බද වායායක් ඉතිරිව පවතී. හෙතෙම් අධිපතියාගේ භූමියෙහි හාරභාරණය දරණ සේවකයෙකි. ඔහුගේ සේවය උදෙසා වෙන්කළ බොටස විදුනේ මූඛ්‍යනෙවුව ය. නින්දගම්ක සාමාන්‍යයෙන් තොයක් තානිරම්වල මිනිසුන් සිරිතු හැකි වුව ද ගම්මුන් අනර ලොකුයම් දරණ හේතුන්නැහේදා ත් පවත්නේදා ත් විදුනේ මූන්නෙවුව දක්නට ලැබෙනාන් කළුතුරකිනි. ඔවුනු නිතර ම නින්ද මූන්නෙවුවේ වාසය කරනි. රජාඥුව ලැබුතු සෙනෙන්හි ම රජ සේවයට පූම්ඩීමට ඔවුනු බැඳී සිටිනි. මේ ලෙස ඔවුනු නිලකාරකමින් තාවකාලීයසේවක සංඛ්‍යාවට වැවෙනි. බන්ගම යය කියන්නේ ද විදුනේ මූන්නෙවුව ය. සමාජයේ පතන් තක්‍රයක් දරන්නේ බෙහෙ වින් ම විදුනේ මූන්නෙවුවට අයිනි වෙති.

නිලයක් උදෙසා ලැබෙන කුණුර වනාහි අමුණක් පමණ වපසරයකි. කාරිය කරන්නාන් නමින් හැඳින්වෙන නිලකාරයේ රෙතින්ද වුපුරු ගම් පංගු වලින් ලැබෙන රජාඥුවය ද රැගෙණ හාණීඩාරයට හාරදෙති. කුඩාලුන්ට හෝ රන්කරවන් වැනි සේවකයන්ට ද එකි සේවයට ඉඩකාඩී දැන්ගේ. උලිසක්සුරයා ගැම්පාට ගමේදී තරමක් අපිය වුව ද හෙතෙම ගම්දසුන්ට වඩා උසස් බොට සෙකන් උදිග්ධ ය. යයි අන් පූර්ප්‍රාඩු විය හැකි ය. නිලපළා, මලපළා යයි අන් පූර්ප්‍රාඩු ගම්. තැනක කියුවුනු ගම් හැරැණුවේ පූර්ප්‍රාඩු ගණයේ සානා සන්තක ගම් ද වැවෙනි. ශ්‍රීපාද සානායට මහ විෂේෂභාෂු රජු විසින් පුද කළ බොගේ ගම්මීම් අනර කුරුවේහේරලේ බද ගිල්මලය ද එකකි. මේ නොගාමය තුවර රජන් කළ ගබඩා ගමක් ව පැවත්නේ යයි සොයිඩ්න්ටන් මහනා කියයි. මේ සෙහුවු

සානා සන්තක ගම් ද වැවෙනි. ශ්‍රීපාද සානායට මහ විෂේෂභාෂු රජු විසින් පුද කළ බොගේ ගම්මීම් අනර කුරුවේහේරලේ බද ගිල්මලය ද එකකි. මේ නොගාමය තුවර රජන් කළ ගබඩා ගමක් ව පැවත්නේ යයි සොයිඩ්න්ටන් මහනා කියයි. මේ සෙහුවු

(28)

ශ්‍රීපාදය මේ අතර කාලෝචන අස්ථාමික ව පැවතීමක් ද තැනහෙත් ධිනලෙඹුහි හෝ ගසනදාඩාහි තරපතියකුගේ යම්කිනී සැහැයිකමක් නිසා දැයි කිය නො හැකි ය. මෙය, වල්විලිව ගිය සිඩිස්ට්‍රික් සැම තැනකදී ම රුපසන්හා බර ගැණීම පින්ස සිර තිනිසක් හාටියට සැලුභතාය් එය නො මැනවේ. සිංහල රුපසනියේ පමණක් නොව තන්ඩාලින අනා දෙශීකා රුපටරුන්ගේ ද ක්‍රියා කලාවයන් බොහෝ පිට මෙබදු වල්විලිමිම්වලට ගෙනුවූ හෙයිනි. රුපුන්ගේ ම සමය දාඩාහි ක්‍රියාවන් නිසා සාමාන්‍යක් අස්ථාමිකකියට ගියේ නම් එබදු ඉඩම් ‘අස්ථාමික වසනුව රුපසනාක ය’ යන නීතිය පෙන්වා රුප සහු බර ගැණීමට වඩා කඩුව පෙන්වා එසේ කර ගැණීම තොරවාස්ස්පද බිම කිය සුතු ය.

පස්වන අදියර.

—)ooo(—

ඉඩකුඩීම් පැවරීම.

සිංහලය ශිෂ්ටාචාරයට පැමිණියේ යම් දිනෙක ද, එද පටන් ලියලුම්න් ආ ඕහුගේ සහ්යතිය බෙංචි ශිෂ්ටාචාරය ම පදනම කොට පැවත්නේ ය. ගෞජේ වූ දෙයක් දීමෙහි දී අකට පැන් වන්සොට දීම බෙංචි ශිෂ්ටාචාරයේ අඩුකායක් එය. දැනුද පින් පැවරීමේදී මේ සිරිනා ප්‍රවත්තියි. සිංහලයගේ ගනුදෙනුවෙහි ද මේ සිරිනා අනිනයේ පැවතීනි.

ඉතා ප්‍රයාණයේ කොටනාලදායි සැලකෙන වෙස්සිරි ශිලාලෙභින වලින් එක ගල්ලෙනට අනිමිලට අයෙකුරුවන් තවදෙනෙකු පමණ් සිරි බව පැවතේ. මෙයින් හැඳි යන එක් කරුණක් නම් මිනිසුන් අද මෙයි පෙෂදැගලික ව ම ඉඩකුඩීම් ලබා තුව ගැණීමට එනරම් පුරුදු නොවූ බව ය. තුවන් වනනයකින් කියනාය් අනිනා සිංහලය අද මෙයි ජාති දේශීයෙකු ව පෙෂදැගලික අභිවාතිය ම නො තකා පොදු හැඳිම් අනේව කළුගතකාල බව ය. මේ ලෙන් පුදකාල බව හැවුම්න් එක් ගලෙහි ම කොටන ලද වාක්‍ය ඒ ඒ පරින්‍යාච්‍රාලදී හාවතා වූ නීත්‍යනු ක්‍රිය ලිපි ලෙන වෙයි. මේවාට කාට සාක්ෂිය යයි ද කියනි.

නැල්කොල ලිඛීම ද මේ සමග ම පැවති බවට සාධක ඉතා බොහෝ ය. වළැගම්ඇඛා කළ තුළිවය ප්‍රන්තාරස් සෙල්ලේය යන මතය උඩ එවකට පෙර ලෙබන විශ්වා ලක්දව දියුණුව නො පැවතිනා නි තෙබන විදුව. සිනන ඇතැම්මුද අප අතර වෙයි. මේ ගැඹු බ්‍රිතානායි කොනුතාගාරයේ සිංහලලෙභනසංග්‍රහය සකස්කාල ආචාර්‍යී විකුමස්ක මහනා බොහෝ තිදුසුන් පෙන්වම්න් එම මතය අනාථ කොට තිබෙන අපුරු එම පොන් සඟුරනයෙන් පැහැදිලි ය.

කුණික්කුලතිස්ස මහතෙරන්ට පැහැදුළු වලුගම්බා රජතුමා විසින් තම වල් වැදි සිටින කාල තෙරන්ගේ අරමව ගම්බම් පුදකාල බවන් එම දීම සලකුණු කර දීමට ප්‍රමාණවන් වෙනත් දෙයක් නො වූයෙන් ඒ බව වැටකයිය පතක සටහන් සං බව න් මහාවංශය ප්‍රංශ කරයි. මෙහි තෙනකි පත්‍රය සඳහන් ව නිවිමෙන් එහාල ගල්වල පමණක් නොව කොල පත්‍රවල ද ලිපු බව හා එය තරමක් දියුණුව් නිබෙන්ට අති බව ද අනුමාන කරනු කැයි ය.

කාලීඩ්වංශය උක්දේව විරසායි කරණු පිණීස අනෙකු බරට පුරසාරම් සියා ගන් නිය්යඩිකමල්ල රජතුමාගේ බොතුය් ලෙබන සත්‍යය වලහා මහාජනය ස්වප්‍යායට නතුකර ගැනීම පිණීස ලිපු බව පරිස්‍යාවෙන් කියවන්නෙකුට වැටහෙයි. හෙතෙමේ හෝ ඔහුගේ නඩ සන්නස් . ලෙබනාධිකාරියා ඉහිකාසයෙහි අනිකියාකතිය උන් කමියෙන් ම බහා තැබුවෙයි. කමම අනැමි අය අතර පවත්නා රට හෙදායට මේ රජතුමා විසින් පෝර දමන ලදී. හෙදාය පාලනයෙහි ආවුඩයක් ලෙස ඔහු විසින් සැලකින. කුටුගාගල්ගේ වැමි ලිපියෙහි එන වාස්‍යබණ්ඩයක් මෙහි සත්‍යතාව පෙන්වීම පිණීස බහා ලුම්.

(මායා රජෝගි ඇුත්තවුන් අතින් නින්ද පරීහට නො ඇසා ලෙඟී වැ අනුන් ගැන්නට ආංක නො කොට බන් සෑ වුලන් කෑ මතට උඩන තොට රුණෝ නිවවාවේ ය සුවාම් පස්පාත ගැන්තො යයි කියවට.) ලෙසිකාව සම්පූර්ණයෙන් ම සවකිය ජ්‍රුයට යටත් ව පවත්නා කළෙක තමා යටතෙහි වුවන්ට මෙ වැනි අවවාද දීම සම්පූර්ණයෙන් ම රට බිඳුව, දුම්මිට ගන් තීව උපායක් බව කිය යුතු ය.

නවද ඔහු විසින් වෙයන් මියන් තත්ත්ව පත්‍ර නොව යමක් සුස්ථිර ව දීමට භාම්බුපත්ති එය ලියවූ බව ද එහි තමා ආදි කර්මිකයා බව ද වෙනත් සන්නසක ලියා කිටි. මිට පෙරදී තඩ පත්‍රවල පමණක් තොට රන් රිදි පත්‍රවල පතා ලිවිම පැවතුන් ය. ගැමුණු රජ් මගස්ය කර තීමට අදහස් කරන ලද්දේ ඒ බව සඳහන් කොට තිබුනු රන්පතක් මාලිග යෙහි තිබි කියවා බැලීමෙන් ය. ව්‍යිවිකාරාතකයට අයන් ගාරා සඳහන් අභ්‍යන්තර තඩ සන්නස ද මොනුගේ කාලයට වඩා පැරණි බව පුදුවිශ්චලු යෝ පවසනි. එබැවින් යටකි ප්‍රකාශය ද පෙර කිවා සේ ම පුරසාරමක් ද නැතැනෙන් සත්‍යයක් පිට ගාචිනහා ගන් සිමාන්තීක ප්‍රකාශයක් දැයි නිවෙය කිරීම අපහසු සේ පෙනේ. එහෙන් ඉඩම් පැවරීමේදී තඩ සන්නස ද භාවිත කාල බව මෙහි උ සැලකිය යුතු වේ.

(30)

රජුට අයක්ටු ඉඩමක් අන්සනු කිරීමේදී පැවැති සිජන් එරියෙක් වලින් සමහරක් වැමි ලිපිවල දක්වා ඇත. රජුගේ මූලින් ආඟට ලැබේ නොබෝ දිනකින් ඒ නියමිත ගමට රජ තිලධාරීහු පැමි අන්තාණ් කැණු. මේ සඳහා බොහෝවිට ම පැමින්යාපු මෙය්සාප්පරෝටරු හෙවත් අඩං රස්සා හටයේය. පැමින් මායිම් ගල් පිහිටුවා ඇතැමි තිනා අණබෙර ද යටා ගමෙහි වැකිහිටි යන් කැඳවා රජ අණ ප්‍රකාශ වූ සම්ත පහන් (ගල්) පිහිටුවයි. සම්ත පහන් යන වටනය ම අන්තාණ් කැණු නාමයෙන් ද සඳහන්වී නිලේ. ගොයෙකුන් (ගරසේ) ඉදිරිපිට මෙසේ ස්ථා පරිත්‍යාගයකින් පසු ගම්මු එමට අන්තාණ් පෙරහැර දෙනලදු යි කියන්නාහ. ඇතැමි තැනෙක අන්තාණ් පමුණුවක් පවර දුන්වීම ගම ලැබුවහු විසින් රාජ්‍යට යම්කිසි අය භාගයක් දී නිබෙන බව ද පෙනේ.

සන්නස (සන් + සන) යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ අන්සනය. කට සාක්කිය අසවිර හේසේන් කාට සාක්කිය යමක් සපිරව දීමේදී ආචක්ඡය විය. ඔංගලා ඔරුකුලුම් කා පොතා ඔරුකුලුම් යන බමුණන් දෙදෙනාට ඔරුවල ගමින් ලැබුවනු පැමුණුව ‘ස්වස්විරව’ දීමට ඔරුවල සන්නස. සන්හස් ලියවෙනු බව එහි කියන ලදී. අංකිත වටනය ඇතුළු ලිපියේ භාෂාව සලකනාක් දුන් උගෙනුන් කරා, කරණ සිංහලය, ලියන සිංහලය යි සිංහලය දෙකට බෙදන්ට කරණ වැයම යුතුකින් යුතුකා නොවේ යයි කාට කිවහුයි ද? මෙසේ කියන්නේ ගොටුවටේ කාලය සිංහල සාහිත්‍යයේ මහන් වූ අඩිහාසුදයකට පත්වූ අවදිය බව සලකා ගෙණ ය. එබදු කාලයක ඔරුවල ‘ස්වස්විරව’ (සු + අස්විරව) දුන්නේ යයි කියනු අයිම බමුණන්ට සහනස්සලක් නො වූයේ කරා, කරණ සිංහලයක් ඇති බව සලකා ගැනීම තිසා යයි ක්මට තුනන උගෙනුන්ට අවසාන දෙමු. වේවා, එබන්දෙහි බසසුජත් මානුය ගැණ කරා කිරීම එනැරමි නො වුවමනා ය. ඇතැමිවිට මොයින් පවත් සුදු අයඛද්දක් අරමකට හෝ දෙවාලකට දිය යුතු බව කියන ලද්දේ පෙර ද කි පරිදි මතු ඇයිවන රජුන්ගෙන් පරිත්‍යාගයට උපදුව වේ යයි යන තිය නිසා වන්ට පුදුවන්.

ගල් සන්නසටලින් යමක් දීමේදී ගම්මිම්වල මායිම දුන ගැසීමට ඉම් කැණු ද පිහිටුවූ නමුක් මධ්‍යම යුගයේ හාවන වූ තුවිපත් ගැණ ඉම් කැණු සිටුවීමක් නො පැවැත්න. තුඩ යනු ඉම්පත් කා, වට්ටවැරුව. පාලී ‘තුණක්’ යබදයේ ප්‍රහායකි. මුබය යන අනියිය. ආඟට රජුගේ මූලයෙන් ගිලි ප්‍රහායක් එය පනක ලිය දෙන ලදී. ‘මේ සඳහා තඩපත හෝ තාල්

(31)

මෙකාලය භාවිත මිය. කිල්සන් යන් සන්නස යන වචනය අසුළු සෙකොන්හි මගුමියාට හැඟුනේ තල්සොලය බවට පහත සඳහන් සිව්පදය දෙස් දෙකි.

“අහසකි උසකි උස පමණකි රන් නොන	කි
මූදකි රැලකි රැලපිට යන තල ගෙය	කි
දේස දේසවල කියවන සන්නස	කි
මෙවැනි ආකාර අම්මේ තල මල	කි! ”

ඉම්පත්‍රයෙන් පිරිනැඹු ඉඩකඩම්වල මායීම ද වට්ටෝරුපත්‍රයෙන් එම ඉඩකඩම් හා ද්‍රව්‍ය ලෙබනය විශ්වාස විස්තරය ද කියුතිනා. මෙයින් ඉම් පත්‍රය වනාහි දැන් ඔප්පුවන අමුනා තිබෙන ප්‍රේන් කරදුසියට සමාන වෙයි.

සේව්වේ අවධියේ ලියන ලද පැවිලියනසන්නසට ඉම්පත්‍ර හා වට්ටෝරුව ද අනුලත් ය.

හදුසියේ දෙන දීමඟ ද මේ සියල්ල ලිවීමට අවසාස නො ලැබෙන බැවැන් තමාගේ ප්‍රකාශයට සාධකයක් සේ ශිණීය හැකි යම්කිසේ භාණ්ඩයක් දීම ද ඇතැම්විට පැවැත්තෙන් ය. රට හැර පළා තිය රජතුමා සිය පුතුට රජයේ අයිතිය කියා පැමිට රජ මුදුව රාජ්‍යාණ්ඩියක් දීම. වැනි භාණ්ඩයක් දුන් බවට සාධක මහාවංශ යෙහි මෙන් ම බෙඥඩ ගුන්ලයන්හි ද බොහෝ ඇතා. ඉඩම් පැවතීම වනාහි හැකි සැම විටක ම තමාගේ කුල පරපුරෙහි වුවන්ට ම කරණ ලද බව විශ්වාසයෙන් සඳහන් කළ යුත්තාකි. එබන්දෙකු තැන්වූ තිට ස්වකිය ගමෙහි වුවෙකු සොයා බලා ම පැවරීමට ආදි ගැමියා වග බලා ගන්නේ ය. කාලයාගේ විපරිණාමයන් සමග සිංහලයාගේ සිනුම් පැතුම් ද. නොනරම් වෙනස්ලේ දැයි කියනාය් අද පවත්නේ බොහෝවිට තිට ඉදුරුම වෙනස් වු ප්‍රතිපත්තියකි. ණය බිරින් බරව නුස්ම ගැනීමට පවා ඉඩක් තැනී අවස්ථාවට පැමිණීවිට පවා ඉජ්ඡය විෂය වු සක්‍රියන් හා සමග පමණක් නො රස්නා තරගයන යෙදී සිටින නියර බිඳී තිය ගැමියක් ඇති සිංහල වූ ඇතැමෙක් සොයා බලා ද සිය ඉඩම් විකුණ්න්නට තැමැන්නේ විදෙකියයෙකුට ය. මේ සාධවන්කි ප්‍රතිපත්තියෙහි දුර්විපාක විසිවෙනි යනව්‍යීයෙහි හොඳව ම දැනී ගොස් තිබෙන බව පෙනෙන තමුන් මේ ගැනී ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රතිපත්තියක් නො සෙකලේ නම විසිලක්වනී ගනව්‍යීයෙහි සිංහලයාගේ අයිතිය ගැනු සාධට පමණක් සිමා, තිමට බැරිකමක් නැතු.

සටන අදියර.

අයබදු ක්‍රමය.

අත්ත අතීනයෙහි පටන් ලාංකිකයා සැහෙන ආදායමක් ලබන ලද්දේ ගොවිකමින් ය. වෙළඳම උසස් පවුල්වල තරුණෝගයන්ගේ තහවුරු නො සරිලන රක්ෂාවක් යයි සැලකීම පුරුණ ඉංග්‍රීසි වශීය කොරේහිද බල පැවති හැඟීමකි. නමුන් සමාජයෙහි දූෂීල සාමානා විද්‍යා පා ලියන ලද නාභා ග්‍රන්ථ තීසු ද දිනෙන් දින ම මේ නො වුවමනා මිල්ස මත තීසු ගෙදෙරට ලිව එන තීසින හාටය හැඟීයම තීසු ද වික කුලකින් ඒ ප්‍රහු අදහස් මහොසුයකින් මධ්‍යනා ලද මැරිබාම් මෙන් දෙදර යන්හට පටන් ගන්හ. ජීවිතයට ත්‍රුත් ප්‍රතිඵලි රැකිමේ ආකාව ඇති ව සිටි බෙඛිය, වෙළඳම ගැණ දැක්වූයේ මද ඇඳේමකි.

අප්‍රී ගාසුනුයෙහි ගැටියට ගොවිනැතින් ගතයුතු අයබද්ධ හයෙන් ප්‍රංගුවකි. වෙළඳ ව්‍යාපාරයකින් තම දසයෙන් ප්‍රංගුවකි. බැඳු බැලේමට ම මේ.. අයබද්ධ වැඩි බව කොනොකුව සිතෙනු ඇත. අද මෙන් මෙරට ආදායමින් අයබදු ගෙණ පිටරියියන් තර කරණ සිරිනක් නො පැවති බව ද සලසා, අයබදු පොදු අභිජාතියටම යොදන ලද්දේ යයි සළකන එව මේ ප්‍රමාණය අද අයබදුවලට වඩා, රටට බරක් නොවූ බව කියපුතු ය.

පෙර ගොවිකමින් ම රකුතු ඉන්දියාව හෝ ලංකාව වැනි රටක අයබදු ගැණ කරණ විට රසුවානයෙහි සඳහන් දිලිප රුජන් අය ගැඩීම පිළිබඳ ව ලැකරබින් බරකාව වුව ද හරය හළුලා කාලීදස විනිසු රවින යළුකායක අනුවාදය සිභි වෙයි. (දිලිප තෙමේ යාගය පිනිස පොලුව දෙඩිය. ගතු තෙමේ ගසය සමාජය පිනිස දෙවිලොව දෙඩිය. දිලිප රුජන් අය ගැඩීම වැසියෙන් කුමුරු වැපිරිම පිනිස කාලට වැසි ලැබේවයි යැදිමට යාග වියදම් සඳහා ය. එයින් සතුවුව් පුරදුරු තෙමේ මෙසය මෙහෙයා වැසි පල පුලු කොලේ ය.)

අප රටේ ලෙංකික වූ සියලු ප්‍රාඝීනා, ම මැඩ ගෙණ සිරින්ගේ කාලට වැසි ලැබේවයි කරණු ලබන ප්‍රාඝීනය ය. අලෞකික ප්‍රාඝීන යන්ට ම පුරදු විස යුතු සිරිරහල් හිමියන් පවා කාව්සකේබරයෙහි එන හමුර කොලේ කාලට වැසි ලැබෙන සේ දෙවියන් අයදීමෙති.

සුම රාජවංශයක් මෙන් ම සිංහල රාජමලිය ද දැනුම් නො දැනුම් උග්‍යපස්සයෙහි ම ගැණෙන රජ්‍යන්ගෙන් ගහන විය. අතුවතර කාපමින් මොරකන්නා සේ අන්තැයෙන් අයබදු නියම කොට රට පෙළවේ ද විහ. ප්‍රජාතාන්ත්‍රවාදය ප්‍රබල තොටු එවතින් අවධියක අසුතු බඳු. රජ්‍යගේ භාඩු මුවායින් තොද නරක දෙක ම එක සේ භැඳී යන්ව ඇත. එවතින් විශේෂ අවස්ථා ගැණ නො සලුන තොන් මහාජනයාගේ පොදු ආදායමින් තුළෙන් තො හතුරුගේ කොටසක් ගන්නා ලද්දේ රටට මිපන්තිකර අවස්ථාවක් එලඹ සිටි කළේ පමණ ය. සාමාන්‍ය බද්දෙන් වැකි බද්දක් වියලිකලුපයෙහි දැකසේ ජීවන්ටු අයගෙන් නො ගන්නා ලදී. එමෙන් ම කොටුපටුරු සැදිම, මංමාවන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම හෝ යම්කිස් ජනපද ව්‍යාපාර යක යෙදී සිටියවුන්ගෙන් මෙකි බද්ද අන්තර දැමිය. අයබදු ගෙවීමට ගන්නා ද්‍රව්‍ය අතර පැදිරු, තැලී ගණනක් හාල් හා පැන්ස කාසිය ද ප්‍රමූඛස්ථානය ගන්හා. තුවර රජ්‍යන් සිටිය කාලුයෙහි උගක කුරක්කන් වප්‍රමෙළාන් තීම් මිල වසයෙන් පැන්ස සතරක් ගෙවීය යුතු විය. කුඩාරක නම් වප්‍රමෙළා මූල්‍යප්‍රවාහ පමණව එ දියුණු විය.

වර ගෙඳායට අයහාගය යන අනීය වඩා ගැලපෙන බව ගම්චර ගෙඳාය විස්තර කිරීමේ දී ලියා ඇත. අනිනව රජකු සිංහාසනාරාස් වූ කළේහි ඉඩම් තක්සේරු කිරීම සිරිතකි. අනිනව රජනුමා මූල්‍යවර. විසින් පන් කරන ලද ආදායම් පාලක නිලධාරීනු ගම් නියමි ගම්වල සැරිසරමින් අලුතා අස්වදේශී ඉඩම්, පුරන්ව ගිය කුමුරු, මැරිගිය ගහස්‍යාල ආදී අය ලැබෙන නො ලැබෙන තැන් ජ්‍යු පරිදි ලියා සටහන් කර ගන්නාහ. නිශ්චයකමල්ල ගේ බොහෝ ලිපිවල එ අමුණක පමණ සුළු තීම් කාබලේලට ප්‍රවා නියමව සැකුනු පුරාණ අයබද්ද වෙනස් කළ බව ලියා නිලධාරී එහෙයින් මූල්‍යවරය රජේකුගේ ප්‍රතිච්චමට අනුව (රජේකුගේ අනිනව පන්වීමෙන්) අඩු වැකි වෙයි.

අන්තට හෝ බොරුවට පුරාණ පුරසර ම දේශින මැහැල්ලක් අන් මූන්ත්මින්තනව ආදියේ කැටුපස අමුණක ගොඩමඩ ඉඩම් තිබුන් යය නිතර කියන්නීය. සිංහල ගොවියාගේ පොහොසක්කමේ උපරිම සිම්ව හැටුපස අමුණ විය ගැනීය. මෙබද කන්ෂාල රජකාමිය. දේපලක් තුක්කි විදින ගොවිය විසින් කන්ෂාල් රජකාරියට ය කියා අවුරුද්දකට කන් හතරක් මහවාසලට ඔප්පු කළ යුතු ව තිබුන්ය. එවිට අමුණු දහස්‍යකට පමණ එක් කදකි. මිට වඩා අඩු බ්‍රමකින් කන් කෙරවුනක් බඳින්ව ඇත. එ පැලක පමණ ඉඩමෙන් දැකුම් පිණීස තැලියක් තරම සහල් දිය යුතු ය. මෙය එක් කලුක පැවති නීතිසක් සේ ගණ්නු මිස

සුවිරතොට ම සිය හැකි බද්දක් නො වෙයි. අනුරධපුරයට ගෙණ එනු ලබන එක් එක් වී ගෝනිසකින් පතක් පමණ වී ගෙණ මහාලු දහ යාලාවට හාර දිය යුතු බව කිසන ලිපියක් ඒ ගොඩනගිල්ල අසල නිවී සම්බ විය.

‘මෙම මහපෙලට තුවර වන් ගෝනී එකාකින් පතක් වී නියමින් ගන්නා කුළු නොම හන්නා’ යන මේ පායය ඒ බව කියයි. මෙයේ අමුතු අමුතු බඳු පැනවීම් කළ අයේවන බව පැහැදිලි කරගෙනකි.

යටකි කන් ගණන සේංඛඩගල වාසලින් නියම කරන ලද්දේය. දිගාවාසි ගම්චැයියන් එක්රෙස්ව මේ කන් පෙරහැරින් වැඩම්වන දිනයෙහි තුවර රාජධානිය කන්ලි තාදයෙන් දෙවන මුහුද මෙන් දිගුම් ගන්නී යයි කිව්ද එක් අලංකාරය ස්වභාවාක්ෂිය ම විය හැකිය. මේ කඳ වනායි එක් අතකින් යටත් වැසියාගේ රාජපාස්කීය හාටය පෙන්වීමේ සළකුණ ය. ඉඩම්වලින් කඳ බඳින්නේන් ඒවායේ සරු නිසරුකම්වලට අනුව ය. සරු ඉඩමෙන් වැකි ඩැක්ක් බඳින්ට ඇත.

මෙහි එන වටන තුන ම අයබඳ කුම්යට අයන් වෙති. අය යනුවෙන් බාහා හෝ මිල හෝ ඒ දෙකම හෝ ගන හැකිය. එමෙන් ම පැඩුරු යන වටනය ද දුව්‍ය හෝ මිල හෝ දෙකෙහි ම හෝ වෙනසක් නො සළකා හාටින කළ හැක්සකි, නැඹුන් දැනවත ප්‍රථාරිත අභ්‍යන්තර හා පැඩුරු. අනිය සළකනාන් එනමින් ගැණෙන්නේ යම්කිසි මිලකි. රන් පැඩුරක් ගැට සෙන්නට කිවිට එයින් අදහස් වන්නේ යම්කිසි කායියකි. බඳ්ද යන්නේන් මුලට තෙල් හෝ මඩ වැනී ගබදුයක් යෙදුනු විට තෙල්බඳ්ද, මඩබඳ්ද යයි කියනි. තෙල් බඳ්ද නම් යම්කිසි තෙල් ප්‍රමාණයකි. මඩබඳ්ද එලෙසින් ම යම්බඳ බාහා ප්‍රමාණයකි.

වැටකින් වතුර ලබා ගෙණ ගොඩකම් කරන්නනු විසින් ගෙවන ලද වතුර බද්ද දක්නා තාමයෙන් ගැණේ. මෙහි පති ගබදුය ප්‍රංස්කාන ප්‍රාජ්නී ගබදුයට සමාන අත්‍යු අභ්‍යන්තරයි. පෙරිමිසින් කුලම් දූෂණී. ගිරි ලිපිය ඇතුළු වෙනත් සේල් ලිපිවල පෙනෙන මේ ගබදුය ඇතැම් තහන දක්කා යයි යෙදී ඇත. එනැන්හි දී බිජ ගබදුය බිඡ ගත් යුත්තේ ගොටස යන් අනිවත් හාග ගබදුයෙන් ය. ග කාරයට කාකාරය ආදදූලිම දෙමලු රීක් එක් අනුව ගෙදුවෙහි ලැබෙන් නැකි. ඕවුනු ආරුලුකම් යයි ලියා ආරුලුගම් යයි උව්වාරණය කොරෙකි. ජාතිගාම ගබදුයෙන් ප්‍රහව වූ දැනිගම යනු දැනුගම බවට පෙරදුන්නේ මේ දුම්බ රීතිය නිසා යයි ගාබිදිකයෝ සළකනි. මේ අනිවත් ගොබඳ වටනය කින් හෝ ගැණෙන් වතුර බද්දට අස්වෙන්නේන් භාරුක් හෝ පෙහෙන් පංගුවක් දීම සුමානා සිරිනා විය. නැඹුන් මේ ප්‍රමාණය ගැණ වෙනත් විශේෂ ත්‍රිලෙඛෙට පුදුවතා.

(35)

දැන් සේවකු හෝ පුණු සේවකු යයි බෙංචි සාහිත්‍යයෙහි පෙනෙන වචනය සම්පූර්ණ උදෙසා ව්‍යවහාර වූ වචනයයි. හිජුන්ගේ ගුණ පිළිබඳ අඩුවැකියාම සලකා මේ පින්සේනෙහි උතුකම මධ්‍යම කරවුවර. අඩම යන තත්ත්වයක් වෙති. සාමාන්‍ය කුකුරු ගැන ව්‍යවද ගොවීය ගේ මේ බෙදීම මෙසේ ම ය. අභ්‍යාමි කළේක ඉතාම හොඳ කුකුරට ඕනෑකුම්‍රිත යයි කියන ලදී. මිට සාධාරණයක් ගම්බද සිපදයක මෙමස් යි.

‘අ තු ව	කරපු වැඩ ලෙසට නොව	න්තේ
අ තු වා	පමණට වෙද පඩි දේ	න්තේ
ග තු වා	මේ තී බෝධි කිය	න්තේ
එ තු ය	කියා වැඩියෙන් මූළ ග	න්තේ

මෙසේවැඩිය මැන ගන්ට නම් ඔතුකුමුර අස්වන්න වැඩයෙන් ලැබෙන් නක් විය යුතු ය. තුනහා එතිනාසිකයේ ‘කරවු’ ගබිදය කරල් යන්නට ම වූ ටීසානියක් ගෙය අනුමාන කරනි. තවද කරවුලියදේදේ සාම්ප්‍රදායි යන්න කරලියදේදේ සාම්ප්‍රදායි යයි ගැමිය වහරණ හෙයෙන් මේ අනුමාතික ගැනීම යුතු යුතු සේ සිතුනු හැකි ය. මේ නයින් නිගමනය වන්නේ කරවුවර සරු කුමුරකින් දුන් බද්දක් බව ය.

අන්තාණී පෙරහැර දුන් ලොහෝ ඉඩම් ගැනී පිළිපැයිදිය යුතු විශේෂ වර ගැනී සඳහන් කාරණ විට ‘මෙලුවිසින්’ නොවද්නා කොට් ඉසා’ යන වචනය දක්වා ඇති. මෙය පුරාවිශ්වාසයන් විසින්දු ලොහෝ මෙලුවිසින්. ලෙස කළුපනාකොට ත් සිටිර නිගමනයකට බැසිය නො ගැනී වූවකි. පරිත්‍යාග කළ ඉඩමට මෙලුවිසින් නොවද්ද යුතු යයි කිමෙන් යම්කිසි ආදායම් පාලක රාජ්‍ය නිලධාරී කොනෙකුන්ගේ පැමිණීම නැවැනුව බිව පෙනේ. මෙය ඇතැම්මූ මෙලුවුත් යන අභියට සමාන කොට ගන්ව වැර කළහ. තමුන් එය සුදුසු නැති අනියකි. මෙලුවුත්කුට නම් අණපනක් පැහැලීමෙන් වන වැඩි වැඩකුන් නැති. මෙය පරණවිනාන මහනා විසින් රජුගේ ආදායම් එකතුකරන්නා යයි දෙමලු වචනයකට සමාන කොට අනී ගණියි. එකි අනිය වනාකි අදහසට තෙවා මිත්තින් ගැලපේ.

අද කුඩාරක රුප්‍රහාගය බෙදා ගැනීමට මත්තෙන් මූල්‍යිත පිණිස වී වෙන්කළ යුතු ය. එමෙන් ම ගොයම් කැස් අයෙකු බැලය පැල්වකි වුන්සේ කුලිය කමන් ගැසුවන්ගේ බැලය ආදි වැය තොටස් වෙන්කළ යුතු ය. ජ්‍යෙෂ්ඨ ඇඩ් ආදාශමට එකතු කරන සිරිතික් වලඹන පංශුව. නැති. මේ වලභන් පංශුවට සහන් තොටසක් වෙන් කිරීම සාම්, ත්‍යා සිරිති ය. ඉන්පසු අදය දේහට බෙදා ගනීති. ගැමියාගේ දිවිරීමෙහි ‘හන්වලාමේ’ යනු අසන්නට ලැබේ. වලාම් සඳහා ‘මත්කම්’ මළුකම්, මළුම් පසුව වලාම් යනු විසයේ අභ්‍යම්මූ

(36)

සිත්තුයි. එහෙක් මේ සහෝදාලුම් ක් වලුමට වෙන්කරණ සංඛ්‍යාවේ යම්කිසි සම්බන්ධයක් නැතැයි සිත්තුමට කරගැනු නැත. ඇරණ් පෙර කී ගේ අනු ගනහෙන් වලුම් සහ මොනවා දැකි විස්තර කළ යුතු ගේ පෙනෙන්. මේ වචනය ඇතුම් ගම්බල නම් සමඟ අදත් වහරෙහි පවතී. 'මලශන්දුව' යනුත් මේ අනුවත් වචනයක් දැකි සිතා බැලීම වටි.

තුප්පොටි පනම යන බද්ද පිටතියන් ගේ ගැණුනු පෙශෙරන් ගෙන් ප්‍රතිකාලී ආණ්ඩුව අය කළ බද්දකි. මෙබදු විශේෂ මෙහෙයක් කළ අයගේ ඉඩකාඩුම්වලින් බිඟු බද්දක් ගැණීම තො කුජපාම් පනම්. පැවතිනා. විශේෂ මෙහෙයවල් කරන්නන් අතර අලී අල්ලන පතික්කලේ ද සොනොකි. ඕවුතු විශේෂ අයබඳ සියල්ලෙන් ම නිදහස් අය වූහ.

නීග්ගකීමල්ල රුප් විසින් කොටවන ලද ශිලාලෙඛන වලින් දැනගත කැකි ඉතාම වැදගත් කාරණයක් නම් 12 වැනි ගතවීමියේ කුමුරු වලින් අය කළ බඳු ගැණ සටහන් වූ ප්‍රකාශයයි. ප්‍රථම පරුකුම රුප් විසින් සිංහල වශීයට දරුපිත විය හැකි අපුරුෂ වුවද

12 වැනි සියවශස් බඳු ප්‍රමුණය. කරණ ලද යුතුයෙන් රටේ ආර්ථික තත්ත්ව වැටී ගිය අත්දම ද එයින් පැහැදිලි වෙයි. උන්නේ මැන්දේ හා පැයේසේ යන කුමුරු වලින් නීග්ගකී රුප්ට පෙර කළේ වූ රුප්දරුවන් අය කළ බඳු වැකි බව ද එතුම් විසින් උන්නේ කුමුරකින් අමුණක වපසරියට එ හන්පැලක් ගැණීමට සහ මධ්‍යරන් බද්දව අක මිල සයක් ද මැන්දේ කුමුරන් සපැලක් හා සතර අකක් ද පැයේසේ කුමුරන් පස්පැල තුන්අකක් ද අවුරුදු පතා ගනුදුනු බව ලියා තබන ලදී. 10—11 වැනි ගතවීම්වල බඩුල ප්‍රමාදයට පැමිණි අක නම්වූ කාසිය කාඩ්වුලුවන් අවෙන් පංඡුවකි, තෙවන් ගෙනිස් ටිං කි. එවකට පැවති ඉතා කුඩා ම කාසිය නීසා රුව අක යයි ව්‍යවහාර කළ බව ඇතැම්මූ සිත්තු බිඟු මිලය ඇතැම්විට වුපුල පමණ මෙන් දෙගුණයක් ගෝ තුන්ගුණයක් විය. නීග්ගකීමල්ල රුප් විසින් කුමුරවල අයබඳ නීයම් කරණ ලද්දේ මුළුවර තුමිය ත්‍රියාවේ යොදන්කුවන්ට උපකාරීම් වසයයන් ද නැතුහෙන් එකල එම ප්‍රමාද ත්‍රියාවේ තො යොදනාලද නීසා ද යනු නීවිය කොට සිෂ්ට තො හැකිය.

ලක්දිව දෙමලු බලය පවත්නා සමයකී පැනවුතු බඳු පිළිබඳ නම්ගම් අතර ප්‍රමාදීරූම් යනු දැනුම් අප අතර කාර්න වේ. එය ගැමියා සියන්නේ උවන්දිරූම් කියා ය. අධිපතී කුට දෙන ප්‍රමාදීරූම් සියා ලද යුතු තුවුපමුරක් මෙයින් අදහස් වෙයි. ඇතැම්විට හාල් නැලී කිපයක් හා තුවුවූ ගණනක් මිට පෙශෙන් ය.

ද්‍රාසිකාන්දමට අභි මේරණය කරන්නේ ලෙබන ගැස්තු යනුවෙනි. මේ වත්තය ද අප අතර එයි. එහෙත් එයින් ගැහෙන අභිය කාන්දම යන්නේන් සම්පූණීයෙන් වැසි අවුලට ගොස් තිබන බව ව්‍යවහාරය අනුව සැලකිය ගැනී ය.

සත්වන අදියර.

තවන් බදු.

පඩුරු යන්නෙන් තිතර ම අදහස් කරන්නේ පුදු මිදලකි. මන්තු බලයෙන් රෝග නිවාරණයට සම්මිය යිනි ප්‍රසිඩ් යකාදුරකු ආනුරුදාගේ කප්පවිටයේ ලු ගැට පමණව රිදී පඩුරු ඉල්ලු බව අස්ථු ලැබේ. මේ ප්‍රවාන්තීය ඇසු කපරිකම් බැරි ගම්බද රෝගියකු යකාදුරකුමක් තම භාව ද කරවා ගැනීමට ගොස් සියල්ලට ම පළමුව්, ‘යකාදුරණෙන්, සම්මි කප්පවිටයේ’ ගැට වැසි නො කරන්නා යි යදිනු ඇසුවාන් ග්‍රාමීය ජීවීනයෙන් ලැබිය ගැනී ඉනා නොදු භාස්‍යරසයක් සැලුසෙන්නේ ය.

අද මෙන් මූදල් පුදුහ නොවූ පැරණි වකවානුවේ කොතරම් වැදගත් වැඩකට් වුවද දෙන ලොකුම පඩුරු මිල දානට නම් ඉනා පුදුවට වැටහෙන්ව පුදුවන. එවකට මූදලාලිකම පතාග කිපයකට සිමින විය. ගම්මගේ පිට්ට ලුනු මිදෙනහොක් වෙර නොට සිපයා ගන් පණම් කිපය ගම්මගේ ලිප්බොක්සෙහි තිද්දන් කළා ය. ඇතැම්විට ඩිජ්නියේ තබා මැටි ගැසුය. වඩාන් ලොහොත් වූ අමුසුම් පුවල හැඩාවෙහි තොනක තැන හැටිවයේ අග ගැටුවූ ය.

මේ ගැණ කාලීන් ද සඳහන් විය. 12 වැනි සියවසේ ද මේ බැද්ද කිඩුනු බව එයින් පැහැදිලි ය. ඩුම්පනියාගෙන් වග වැට්ටිලි කර ගැනීමට ඉඩමක් ගැනීමේ ද මේ බැද්ද ගෙවන ලදී. මෙය යටත් ඔබරණ බද්ද. පිරිසෙයින් ලුල්බුරුල්ලේ සිට උඩක්පිරිසෙයින්

රැපියල් දෙකක් පමණ හෝ ඇතැම්විට රෝන් වැසිව හෝ පවත්නේ ය, වග ව කරන්නේ අදයට නම් මේ බැද්ද නො ගෙවී ය. කොනොක් මේ බැද්ද වග ව කිරීමට මත්තෙන් ද ඇතැම්ක් එය අවස්ථ යෙහි ද ගෙවුහ.

මෙබදු වත්තයක් සිංහල තේරෙන කාට වුවන් තේරුම් ගන හැකි කම්මුන් එහි අමාරුව ඇස්කිවත්තේ එම වත්තය රස් වූයේ කිනම් අභියකට ද යන්න විමසා ගැනීමේහි දිය. සිංහල කම්පඩුර. අමුරදේදව ගැමියේ ගම්පඩුරු රැගෙන පන්සලට එන්නාග. ඒ සමග ම මාලු ගොසියක් අග එල්වූ සහල් කාද රුගෙන එන්.

(38)

මේ පසුරු බුලන්තුරුපුවල තබා ඔප්පු සොට වැඩ අල්ලා ගිනි මොලු වන වෙළා දිය දැන ගෙවල් කර එපැහැනි. සුදු මූදල ගම්පඩිර නමින් කැඳින්වේ. මේ සිරින සොනරම් පැරණී ද සොනරම් දුරට විනය නීති හා ගැලපේ ද යනු විස්තර කිරීම මෙනි අනැහැමනය. තත්ත්ව තවම මේ සිරින කසයේ අග මෙන් ක්‍රමයෙන් හින වෙමින් වුවද පවත්නේ පැරණී සිඛස්ථාන වලින් ගෙණ පිටිසර පෙදෙස්වල ම පමණ ය.

පසුරු මිල වනාහි ගම් ප්‍රධානියකුට වසරකට ජරක් සේසු ගම්මුන් පරිත්‍යාග කළ සුෂ් මූදලකි. දැනු ත් ගම් ප්‍රධානයාට බුලන්තුරුපුලක් රැපියලක් පමණ රමන තබා පිශිගන්වන සිරිනක් පසුරු මල. ගම්බල පවතී. ගම්බල මූලදැනීන්හාට ගැමියා අහෙකුක ව පිශිගන්වන මේ රැපියල් ගැණ සලකා බලනවේ එය පුරුතන සිරිනකින් ශේෂමී ගිස ජායා මානුයක් බව වැටහෙයි.

කද ගැණ මිට කලිනුන් කරා කෙලෙමු. බදිනා භදට මාලුගෙයි තිබිය යුතුවා සේම පෙනෙයි. එය නොමැති කිදක් දක්නට ලැබේම කළුනුරකිනි. ගොඩමස්, දියමස්, පොල්, නැවුම්වලන් හා අඟන් සාල් ද කිදකා තිබෙන දේවල් ය. මූල්පාග ලැබූ සරු ඉඩම් අයි කන් මල. අය අවුරදේදව දෙවරක් කන් බැහැදුහ. අනියම් කද මහේ කද නම් තිය. මේ නියයෙන් අඩු තරමින් අවුරදේද කට වරක් වන් රුපුට වාසල් කද ද, දියුවේට වළවේ කද ද බැහැදු යුතු විය. මැත සිංහලයා ගැණ කරනු ලබන ප්‍රකාශයක් හෙයින් කෙටි යෙන් කිව කැක්කේ නාගයකට හෝ අනාගයකට මෙන් එවකට උගන් සිංහලයා පද බැහැදු අතර තුළතා කද බැහැදු බවෙකි. මෙම කද බැඳින්ට බැරවුවනු විසින් කන්මිල වසයෙන් තුරිවූ විස්සක් හෝ දෙවිස්සක් පිශි ගැන්විය යුතු විය.

ගොඩගොවිනින් උපදාවා ගුන්තා ද්වා මිහාල්වලට ත් වඩා ගනුදෙනුවට ගොදු ගන්තා ලදී, දැවසින් ද්වා වෙනස් ව වතුබදු. යන ලොකායාගේ නාතා ආච්චාකානාවයන් පිරිමසාලිමට මෙන් ගොඩගොවිනාට උපයෙකී කරගන් වාට ද වෙනස් වන්නේ ය. මොඩගොවිනින් අය කරණ බද්ද මොඩද්ද තම් ගොඩ ගොවිනින් අය කරනු ලබන බදුවලට ගොඩබදු යය කියනු යෙදෙයි.

සිංහල ඉතිහාසයේ මධ්‍යම යුගයට අයක් මූල්හාගයෙහි ගොවියන් කළ ප්‍රධාන වැට්ලී අතර බුලන්දාල. සිටිම, දෙඩම් වැට්ම, කොසේල් හා කොස් වැනි වෙනක් පළනුරු වැට්ම අග්‍රස්ථානයක් ඉසුදුහ. මිහින්තලා ලිපියෙහි කිර්ලඩිප්පාවට අයක් ගසගැසියෙන් කුණෙන් එකක් ව්‍යාබද්දව හීම් බව ප්‍රකාශ වෙයි. පුරුණ ක්‍රමය මෙසේ වුවද කලින් කල මේ භාග

රජවරු වෙනස් කළුහ. මියල් අස්වැද්දම් සහිත ගොඩගොටුනීන් තුණෙන් කොටසක් දීම පැරණි කුමය වුවද අප්‍රාණ වැමිල්ලට ඒ නීතිය වෙනස් කොට දහයෙන් සොටසක් දෙන්ට අන් කළ බව දළඹගේ ලිපියෙහි පැවසෙයි.

විහාරගම් දේවාලයෙහි වලින් දුන් බඳ්ද බොහෝවේ පහන්වැරි නෙල් ආදිය සැපයීමේ යම් බඳු සෙවයකට හිලවී වෙයි. දෙවනි පැරකුම්බා මහරජාණන් හා ඕහුගේ ඇමති තැන්පත් ප්‍රතිරූප දෙවයන්ගේ ද ප්‍රඛල උත්සාහය නිසා එවකට මූහුදුබඩා තපාල් අය හා පොකාමිකාබද්ධ. අනුම ලක්ෂිතෙන් ඉතා වැකි පෙදෙසක් පොල් හා ප්‍රවක් තුරු සෙවනාල්ලෙන් සිහිල් කරන ලදී. එකල ප්‍රවක් පොල් දෙකින් ම බඳු අය කළුහ. පෙර සිට ම ලකිකාවේ පොල් වැමිල්ල ගැණ කිරීතියක් දරන්නේ මාදුම්පේ ය. තවද මේ අනුම මූහුදුබඩා ප්‍රඛන්වලින් ගන් මේ බඳ්ද පොල්අස නම් තිය. ප්‍රවක්බද්ධ, කොටකාබද්ධ යයි ද ව්‍යවහාර මිය. 16 වැනි ගනව්මියකි පස්යෙදු න්‍රමේ සහ වලුල්ලාවේ කොරලුයේද ප්‍රධාන වැමිල්ලට පැවැත්තන් ප්‍රවක්ය. එම වෙළඳම ආණුව මගින් පාලනය මිය. 24000 ක් පමණ වූ ප්‍රවක් ගොඩකට ප්‍රවක් අමුන යයි බවහාර කොලේ ය. ප්‍රවක් විකුට් එකල වැසියා රේදී පෙරදී මුහු කහමිරස් ගන්නේ ය. මූදල් නම් මිට වැරැහුන් ලැබේන් තුන යතරකි.

මෙහි දා සැලකිය යුත්තක් නම් කාසි ගැණ අද මෙන් ඔවුන් තුළ සංසිද්ධවා ලිය නො ගැනී පිපාසාවක් නො වූ බව ය. සමාජයෙහි උස්ස පහන් තත්ත්වයන් ගන්නවුන් ගේ ජ්‍යවන මිමිම සම්මුතිය අනුව ම වායේ එක්නරු සහිර ගතියකින් පැවති හෙයින් එකිනෙකා පරායන ගේ ජ්‍යවනතත්ත්ව උසස්කර ගැනීමට තරගයක් නො වීම මිට ප්‍රධාන කරුණ ය.

පරායින් ලක්දිව පැමිණන කාලයේදී ලක්දිව පමණක් නොව ඉන්දියන් සාගරයේ ම වෙළඳම පිළිබඳ අයිතිය මූස්ලිම්වරන් අනා පැවැත්තන් ය. පෙරදිගින් මුවන් ගෙණ ගිය හාණි වැනිසියෙන් යුරෝපයේ නොයෙක් රටවලට ගෙණ ගියාහ. මේ කුඩා බද්ධ. බව දුටු ප්‍රතිකාල්වරු මූස්ලිම්වරන්ගේ මේ ව්‍යාපාරය පැහැර ගැනීමට මාන බැඳුහ. මේ තරගය සමාදාන යෙන් කරගෙණ යාමට නො ගැකිවිය. එකිනෙකාගේ නැව් දුවුවිට අල්ල ගැනීම ඔවුන්ගේ සිරින තිය. ලක්දිව වෙළඳම මූස්ලිම්වරන් අනට විමෙන් පසු ගම්මිරස් ආදි කුඩා බඩු වලින් ලක්දිසාට ගෙයද ආදායමක් ලැබේන. කොට්ඨාසීමේ මාලිගයේ නිවුතු ප්‍රධානකම් පවා විකුට් මූදල් රසකර ගැනීමේ ආංශවෙන් සිරි පරායිනු ලක්දිව බලය ලැබුවායින් පසු ගම්මිරස්වලින් පමණක් නොව කිතුල්, අව ආදි සුළු ආදායමක් ලැබෙන දේවලින් පවා අමුනු අමුනු බඳු පැනවුහ.

ඕලන්ද ආණුව පැටහි කාලයෙහි හළාවත පටන් සම්බන්ධාව දක්වා මුහුදුවේ කුරුදු වගාව පැවැතියා. කුරුන්ද ද ආණුවේ පාලනයට පටන් වූ බැවින් දිවයෙන් අනා වරායකීන් පිටත්ව යන වෙළඳ තැවක්

පවා, නිලධාරීන් විසින් පරිසා, කරණ ලදී. ලංඩ ආණුව කුරුදු බද්ද. අවුරුද්දව තීරුයායයෙන් ම කුරුදු රුස්තල් 50000 ක්

පමණ ලබා ගන් අතර ජේට මිල වසයෙන් ගෙවන ලද්දේ රුස්තල් සියයකට ලැබින් එකක් පමණ වූ සුදු මිලකි. කුරුදු වැවීම පිණිස ඉඩම් දෙන ලදී. එයින් ඉඩම් ලැබුවහු ඉඩම් තුනක් නොවස්ක කුරුදු සිවුවා රුස්ව පැවරිය යුතු ය. කෙනෙක් රුස්යේ ඉඩම්වල තැවක් ඒ වෙනුවට කුරුදු තැලීමේ යෝජනාය. සාමාන්‍යයෙන් මේ සේවය ඇලි මාසාය සේව සාපේතාම්බ්‍ර මාසය දක්වා කරණ ලදී. මේ කාලයෙහාට වනාහි කුරුදු ගස මල් හටගෙන් තැලීමට යොගා වන කාලය යි.

යම්හෙසකීන් රුස සන්තක කාලෝව රුසට නො දන්වා එලිපෙහෙලි කොට සම්බුද්ධීයේ වග කෙලේ නම් එබදු ඉඩම්කීන් සම්පූජ්‍ය අධියක් රුස් සන්තක ව යොයි.

18 වැනි සියවශයේ ලක්දිට ආදායම තාර කළ දුව්‍ය අනර දුම්ගස ද එකකි. එය ලුනු, සිනි ආදි මේ රටේ ම වෙළඳම් වූ දුව්‍ය අතර ප්‍රධාන ව පටනින්නට ඇතේ. ඇතා අතිනයේ පටන් ලක්වැසියා දුම්කොල කැමට පුරුදු එම සිටි බවක් නො පෙනේ. දුම්විම පෙර දුම්කොල බිද්ද. භාරනයේ ද පැවැති සිරිනාකි. එහෙත් මේ ලුලන් සමග දුම්කොල හාවිනය අද ඉනා බිහුල ලෙස ප්‍රවතිනි. කොකරම් ප්‍රවාරිත ද යනෙහාන් ආගමික පුද්දුජ්‍රවලට පවා වග විභාගයක් තැකිව එය දැන් අභුල්වි තිබේ.

රන් වචනය අගට යොදී තිබෙන මේ වචන තුන ම යමිකිසි බදු මිල යක් බිව පහැදිලි කරයි. ගමකීන් දෙන ලද මාසික බිද්ද මිස්රන් නමැයි ගත යුතු ය. එය එයේ නම් ද්වස්රන් යන්නෙන් දෙනීක (දින පත්‍ර) ගැණෙන මිලයක් ප්‍රකාශ වෙයි. ඉස්රන් මිස්රන් ඉස්රන් පුස්රන් සායනු මේ දෙවගයට ම වඩා වෙනස් වූ එක් එක් ද්වස්රන්. මිනිසෙකුගෙන් ගන් බිද්දක් බිව දැනට සිනු ගන් අදහස ය. එවිට එය ඇගබද්ද වැනි වෙයි. ඉස් යනු තිස් ශබ්දයේ විකාශයක් බව අනුමති කළ හැකි ය. එක දෙකයකීන් සියලුල ප්‍රකාශ කිරීම අලබිකාරයේ උග්‍රහ්‍යවෙන රීතියකි. ‘බඩානි නරසිභානි’ යනුවෙන් කියාවෙන්නෙහි වචනාභිය වනාහි නරහිස් බෙඟෙන් ය යනු යි. එහෙත් ඇරිර විරිතින ශිෂ්‍යයක් නො ලැබෙන තිසු ශිෂ්‍ය ශබ්දය ශිෂ්‍යවන් ඇරිරයට ම රැස් වෙයි. මේ තියායෙන් ඉස්රන් යනු ඇගබද්ද වැනි බිද්දකායි අනුමාන කරනුද මෙහි සම්පූජ්‍ය අදහස ගැනීමට තවද කුරුණු අවශ්‍ය බව කිය යුතුයි.

මැත භාගයේ රජු සහනක අතිම් ඉඩකවිම්වලට බණ්ඩාර වනු
යයි ද කියන ලදහ. එයින් ද ආදායමේ හැටියට
බණ්ඩාරවන්න. ආණුවට විදු ගෙවීමක් පැවැත්තේය. මේ ඉඩම්
ආදියේ රජදරුවන් සහනකට කිඳී පසුව වැසියා
විසින් සේවයට හෝ සම්බුද්ධීයෝ ම වතා ගන් ඉඩම් වෙති.

~~~~~

ඇටවැනි අදියර.

ගොඩිබද්ද කා බිමපුදුවූ.

වත්කමින් අය කළ බිද්ද සේ ම හේත්වලින් අය බරණ ලද බිද්ද
ගොඩිබද්ද යයි ජනය අතර දත්තා ලැබේ. මේලද නම් අඩ්ඩානුකුලට
සිතා බලීම් තිශ්චලය. අතිය දතා යුත්තේ මිහානය අතර ප්‍රමාදිනා
අඩිය සලකා ගැනීමෙනි. පොදුගලික හේතක් අසිනිට සිරින්නේ
එහෙමත් ගමයෙකි. එහෙන් ගම් අසල පිහිටි ගමිකාලුව කැවුරුන්
පොදුවට එක් ප්‍රමාණයකින් ප්‍රක්ෂී විදින්නාහ. විශාල අවසරය පිට
එම්පිළුහෙකි කළ හේතා ගැන් රජයට ආරම්භයේ දී ම ගොඩිබද්ද හෝ
නැතහෙත් වගා වැටිලි කළ අනුයෝගී අස්වන්නෙන් සෞච්‍යක් හෝ
ප්‍රවරණ ලදී.

සතුන් මරා කමින් වැදුදෙකු 'මෙන් ජ්‍රෝන් වන පහත් ක්‍රියෝ
ගැමියෙකු වුවද කැලු ගිනි තැබීමේ ද ද්‍රූමවනු ලබන සහ්ඩානුක්‍රමයට
ඩිනුගේ ආගමික අනුකෘතියන් වහුන්සේ විසින් ලෙවට විදාහා පැ
ඇවිතියා ධමියෙහි අති අනුනාශයාත්මාණ ආනුනාව ගක්තිය කියාපායි.
ප්‍රතිපත්තියක් හැරියට ම පුණුජාහේදිනවල කැලු ගිනි නොලැබේ,
ගිනිලුමට පළුම් යාගතා යැකි සතුන් කැලුයෙන් ඉවත් කර ලිමේ.
අදහසින් තණුවුල් හෝ පරණාජයන් දැඳුවා ගැන් ගැමියෝ රංචුගැසී
සතුන් බිසවද්ද පැන්තිමට මහත් සේ නාද කරන්නාහ. එසේත් පන්තා
ලුමට නො කැකි වූ පුණු පැණියන් ද, විනාශකීමෙන් වන ප්‍රාණකානුය
නිසා වන අකුසලයෙන් බෙටිමට මෙන් ඔවුනු නානාවිඛ සන්නලවී
කියා මහත් වූ අනුකමියා සහගත වෙනත් වෙන් කරුණක් නිසා
නාහ. එහෙන් පුරුපසලුස්ථිවක් දිනයෙහි මොනයම් කරුණක් නිසා
හෝ මේලද දේව සහිට ම අන නො තබන්නාහ.

(42)

වෘත්තිලංභාදීයෙහි අයේ වට්තනාකම කාලයේ ටිපරිණාමය තුළ සමග ම විපරිණාමයට යොයි. අද ගනුදෙනුවෙහි අප්‍රකට ස්ථානයක් ගන් මිගය නුදුරු අනීනය දක්වා ම ගොඩියාගේ වට්තනා ආදායම් නිල් හා මිශ්ස්. උපද්‍රවක මාගියක් විය. තාල්ගස ද එවැනි ම ය. වෙසෙසින් ම මේ ගස් නො කැපිය යුතු බව මිනින්හාලා සුන්හසෙහි සටහන් කොට තිබේ. මෙසින් සිනා බැලිය යුතු එක් කරගෙනක් නම් මේ ගස් වට්තනාකම තිසු ම තහනම් කොලේ ද තැනහෙහා සොබැනක වූවද රාජසනාක හාවයට පැමිණියේ ද යන්න ය.

සිංහලයාගේ පුරාතන සමාජතනත්‍ය අවුස්සා බැලිමට ද බැලිය යුතු රාජක පොතොහි 'තාල්ලෙන් වැටුනහුව පොල්ලෙන් ගසන්නාසේ' යන රමණීය උපමා වෘත්තයක් පෙනෙයි. තාල් වැටීම දුව්චියාව ම සිමින නොවූ බව අනුමාන කර ගැනීම වටි. සිංහල හාඡාවට තාල්ගස පැනෙන් සිංහලයාගේ වනුපිටිවල එය පැනනැංගාට පසුව ය. ඇරන් තාල්ලෙන් වැටීම තාල්ල කැඳි යන කරම් දුස්සාධාන්‍යව හෙතුවක් බව ද එයින් නො පැවෙසෙන්නේ නො වෙයි.

කාලී එලිකිරීමේ දී සියඩලා ගස ද අනවශය ලෙස කපා, නො දමින ලදී. පුරෝගියාගේ පෙරදිග හා සම්පාදකීයාගේන් ගනුදෙනු කිරීමා පටන් ගන් තැන් පටන් කුරුන්දට ද මේ ගොරවය නො අඩුවම ලැබිනා.

මේ නයින් කාලී එලිකිරීමේ දී ගෙවන ලද බිඳ්ද කැඩි අය නමින් ද එලි කළාට පසු අස්වැන්නෙන් හාගයක් දීම කැඩි අඩ නම් වූ බව ද සැලුකිය යුතු ය.

දුරුම පරාකුමඩාතු රාජසන්ගේ සංග්‍රාමරුණිය සිංහලයාගේ අද්විතීය බෙඩියිය ටිලිබිතු කරවන කාවුන් එයින් ලක්දීට වැඩුතු ආරටික පරිහානිය තිශ්ඨඩකමල්ල රුජ් කාල ද පිරිමැසිය නො හැකි තනත්‍යව තැක තිබින. හාණියාරයේ ආදායම පියඩ ගැනීමට පනවන ලද බිඳු අතර කැඩි අය ද එකක් එය. මේ බිඳ්ද තිශ්ඨඩකමල්ල මිනිපාලයන් විසින් හැර දැමු බව කිහි තිබේ. එහෙන් පසු කාලවල ප්‍රකාශ වූ රුජ්න් විසින් එය නැවත ද පැනවූ බවට සාධක තැක්නේ නොවේ.

යටකි කැඩි අය හෝ කැඩි අඩ රාජසාට අයන් ඉඩම්වලින් පමණක් නොව මිනාර දේවාලය සහනක ඉඩම්වලින් හා ඉඩම් සිමියන්ගේ ඉඩම්වලින් ද හැර ගන්නා ලදහ.

(43)

**රූහුණුරටට අයන් හේත් බොහෝමයකා ම මූං වැනි බාහා ගොඩී තැනා ද මිරිස් වැපිටිම හා කපු වැවිම ද කාලුහ. කපු වැවිම සුදු වසයෙන් දැනුද රූහුණේ පවතියි. පුරුණයේ පටන් කපු වැවිල්ලට රූහුණුරට ගොගය පුදෙසයක් මෙන් සැලකින. රූහුණු
රූහුණේ හේතා. වනිනාව මෙසේ වග කළ කපු කැට, තමානේ රේදිපෙරදි පියතිවෙසෙහි ම සාද ගැණීමට අතික සින් දස් වූවාය. නූල් කැටීම සානුන්ගේ ප්‍රධාන රස්කාවක් විය. නූල් කටින සානු ගැණ මෙරිගාථා පාලි නම් බම් ගුන්ප්‍රයෙහි ‘ද්වෑංගුලපක්ෂියා’ යයි සඳහන් වී තිබේ. ආගිලි දෙකේ නුවණුන්හි යනු එහි අදහසයි. සානුය ආගිලි දෙකේ නුවණුන්හිය යන ගොරවයට හාර්න වූවා දැකිල් ලෙන් කපු කැටීම තිසාය. හැඳිම්වේ දිග නුවණ ඇත්තේය යන්නට විරෝධාක්තියක් සේ පෙනෙනා මේ වාක්‍යය ලබා වනිනාවට තවම හිමි නොවීම ශේවක් වකීව ගාහ හාණියක් නො වීම අතිකයින් ම අභාගයයකි.**

අමරුලගේ අණසක තරයේ ම ත්‍රියාවේ යෙදෙන නුවරින් ඇත පුදෙසවල හේත් බෙද දීම ඔතුව ම අයන් භායියකි. මෙහෙයට සරිලන දැකුම් පෙනුම ගම්මු ඔහුට පුද කරනි. මේවාට අලුත්සාල් පිපිණුදු ව්‍යිවක්කාදී ද්‍රව්‍ය මෙන් ම සිංහල අවුරද්දට නම් බන්ඡ්‍යවක්කුවක් හා බුලක්ෂුරලේල මත තැඩු පණම් ගණනක් ද ලැබෙනි.

මෙහෙක් දක්වා දේ ගොවිකමෙහි තිපුකනා වූවන්ගෙන් ලැබෙන අය ගැණ ය. නාමුන් කම්මානා හිමියන්ගෙන් හා වෙළෙන්දන්ගෙන් ගන් අය ද සලකා බැලිය යුතු ය.

අගම්පාඩාචිපාණම්. මෙය මිනිසුන්ගෙන් අය කළ බද්දකි.

අගම්පාඩාචි නමින් දකුණු ඉන්දියාවන් පැමිණී මිනිසුන් කොටසක් මෙරට සිංහල රජවරුන්ගේ අඩිකරස්කයන් ගැටියට සිරි බව සඳහන් වෙයි. තවද අගම්පාඩාචි නම් වූ මිනිසුන් රේද විවිමට මෙරවෙකි සිරි බව ද දන්නා ලැබේ. කොයිහැරි වුව ද මොවන් පිටයරියන් බව තියෙය කළ යුතු බව ද එසේ නම් යටති බිඳීද විදෙසිකයන්ගෙන් අයකළ බද්දක් බව ද කිය යුතු ය. මෙය තියෙය කර ගත යුත්තේ නවන් පාරිස්කරණ පැවත්වීමෙනි.

මෙරට වෙළදම පැමිණී මුස්ලිම්කාරයන්ගෙන් සේ සේවිටි මිනිසුන් වැනි ව්‍යාපාරිකයන්ගෙන් අය කරණ ලද බද්දක් උලියම් උලියම්. නමින් දන්නා ලැබේ. ගම්මෙයක් පිටතින් ගමට පැමිණියකු හට බැණ වැදිමේ ද උලියක්කාරයා යනු ඇතාමිවිට කියයි. මේ බිඳීද තුළුපොවීම් පණම් නමින් ද හැඳින් වෙයි. තුළුපොවීම් දහරියන් පමණ වූ රේදකි.

(44)

මෙය සුරාවට මදින්තවුන්ගෙන් ගන්නා ලදී. මැතක දී වාණිජීව්ව නො හසුල අභ්‍යම්මූ හරර්න් යනු හරරම් යන්නට හරරන් බද්ද. පෙරලා සංස්කරණ සහ වැකුහු පමණින් යබද්යන්ගේ ප්‍රහාරය කියන්නට වෙහෙසීම තුනුවකමකි. ඇරන් එයින් කාලය විසින් ජෝරුගැනුනා ලද අභ්‍යම් අඩු උදුරු ගැනීමට මහන් වූ බැබාටක් සැලැස්සිය.

භූමිප්‍රේස්ජට භූමිය හිමි බැවින් මිතිසුන්ගේ ගරීර ආදාශක් කිරීමේ දී රිදී හරරක් තක් පහක් පමණ මිලයක් ගෙවීය යුතු ව තිබුන්ස. ඒ බැද්දව, මිමිප්‍රාලුව හා ප්‍රාගම්. ගමනය අද මෙන් පහසු නොවූ අතිනයේ බැඩු ගෙණ යාම තවත්ම පිටත් කරන ලදී. එබදු තවත්ම පිටත් රැගෙන යන බඩුවලින් මදිහාගම් නම් බැද්දක් අය කළහ. එහෙත් සැනින් විසින් ගෙණ යන බඩුවලින් මෙන් ම සැනිනියට ම පැමිණි එමදෙනුන්ගෙන් හා මිදෙනුන්ගෙන් ද මේ බැද්ද නො ගැනීමට තුවර රුහුරු ආචාර සම්පන්න වූහ.

කොනොකුගේ මරණයෙන් පසු ඔහු සහකා ආදාශමත් ගන්නා ලද බැද්දව මේ නම් 15 වැනි ගතවම්යෙහි දී පවා ව්‍යවහාර කරන ලදී. යමෙකුගේ දේපලට අයිතිකම කිමට හිමිකාරයෙක් නොවී නම් එම දේපල සම්පූණීයෙන් ද යමෙක් වී නම් දේපලින් තුණෙන් මරා ලබද්ද. කොටසක් ගැනීමෙන් ද මේ අයිතිය ක්‍රියාවේ යොදාන ලදී. පසු කාලවලදී වක්වාල දේපලවලින් පමණක් මේ බැද්ද ගන් තුවුන් සිර්ති ශ්‍රී රුහුරුමා මෙය සම්පූණීයෙන් ම අවලංගු කොමළු ය. කොයිහැරි ව්‍යවද බැද්ද සැනින්ගෙන් නො ගන්නා ලදී.

ප්‍රාත්‍යුෂීයින්ගේ ආධිකතාය පැවතී සමයෙහි බදුබරින් මේරිකුනු මහ ජනාය මේ බැද්දව විරුධ්‍ය නැඟී සිටියේය. සිවිනිය ආගම පැයිරඩ්මල බලවත් ආභාවන් නොයෙක් අඡුමේ උපාමාරු සේයමින් සිටි පැහු ගිහිනු මේ බැද්ද ක්‍රිස්තුහකනිකයන්ගෙන් අය නො කරන බවට ප්‍රතිඵ්‍යු කළහ. මේ නිසා බොහෝ ඉඩිකඩ්ම් අභ්‍යව සිටි අය ඒවිනයේ ස්ථානය ප්‍රාගමන් ම මරා බද්දෙන් තිදියස් තකා ක්‍රිස්තුහකනිය වැළැඳ ගන්ක.

මරා ලබදෙන් ලා, එක් ගෙයකින් මතින පස්පැලුක් ගැණ ද සැදුන් වෙයි. රාජකාරියෙහි යෙදී සිටිය දී මැරෙන සෙබලෙකුගෙන් මේ බැද්ද අය නො කරන ලදී. යට සැදුන් පස්පැල රුහුව දෙන කළුහි ප්‍රාගම අවුරුද්දේ පස්පැලය දෙවත් අවුරුද්දව හරරය යි මෙසේ පස්වැනි අවුරුද්දේ සම්පූණීයෙන් ම හෙතෙම එක් දීමෙන් තිදියස් ව යෙයි.

(45)

හාණධිජාරයට මහන් ආදයමක් ලබා දුන් වසාපාර අතර මූහුකීමිදීම මැණික් ගැටීම හා ඇතුන් වෙළඳම් ද ඉතා ප්‍රධාන ව්‍යුහ. මන්නාරමේ මූහුකීමිදීමට අයිතිය කියමින් ඉංජියාවේ රජවරුන් කළ යුති කොලුහල බොහෝ මෘයකි. මේ යුත්වල දී සිංහල රජවරු අතැම්විට පරාජය ව්‍යුහ. එහෙක් ඔහුගේ දෙවැන්නා හෝ තොවැන්නා නැතිවූ අයිතිය පෙරලා උඩීමට කුවුට එස්ථි ය.

නවවැනි අදියර.

—)ooo(—

උතුරු අඩිද්ධීපය බඳ ගම්.

යම් පුදෙකයක් විදෙකිය වහියක් විසින් යටත් කර ගැණීමට අදහස් කරනාන් ඒ සංසිදුවා ලිය නො හැකි ධින පිපාසාවෙන්. නැතහොත් එකටෙක කිරීමේ අදහසින්. එයද නොවෙනම් අනුන් හමා තමා හෝ තම ජාතියම පුවා ගැණීමේ වෙනනාවෙන් මඩනා ලද වෙරළ බිඳීය ජාත්‍යන්තු රාගයෙන් රන්වීමෙන්. මෙබදු අදහස් නිසා සිංහලයා සමග දුව්චියා ද දුව්චියා සමග සිංහලයා ද ස්වඛ්‍යය තර කර ගැණීමේ අදහසින් කරණ ලද සුවන්වලදී බැඳෙන් ආකානකෝ තරම විද්‍යා පැමවමෙන් දුව්චියා හෙලා දක්නා වාක්‍ය මූල්‍යරාමිපරා ගතව එතින්.

ඉතාම පැරණි සේල්ලිපි අතර ගැණෙන ශේවත් දෙවනි පැතිස් කලයි පැවසන වෙස්සකිරී ශිල්පියාවල අතැම් දෙමළ වවන දක්නට ලැබෙනි.

එක් ජාතියක් තුවන් ජාතියක් යටත් කර ගැණීමට කරණ වැයම නිසා දෙපාතිය අතර අතිවන කුළුය ද දියමට යුතු බල්ලෙකු මෙන් සනුරා දුඩු තානා පැන එන්නේ ය. මේ අසුරු සිංහල දුව්චි යන දෙපාතිය තුළ ඇති වූ පරනරය බවහිර ජාතින් ලක්දිව යටත් කර ගැණීමෙන් පසු ව ඔවුන් හා සමග ද නො පැවැත්තෙන් නො වෙයි. එබැවින් ම ලක්දිව බැඳුනු ආණුවා පිහිටුවා වැනි කළක් යන්ට පෙර සිංහලයෝ එක් ආණුවා හා පරානි ආණුවාවේ ද තතියන් විමසා එය ඉහුරු දී ගම්මිරිස් ගන්නා වැනිය සි කිහි.

යාපනය, වන්තිය හා, මන්නාරම ද දුව්චියාවනය යටතේ පැවැත් නාහ. මේ පලාන් දුව්චි බලයට යටත් වූ නමුදු එය ඉතා ප්‍රධානන යෙනි තුවක් නොවේ. ක්‍රි.ව. 1153—86 නොක් ලක්ජාරය දෙරම් කළ මහලු පැරකුම්බා මහිපළුන් ද්‍රව්‍ය මේ රට සිංහලුන්ගේ ආධිපත්‍යයෙහි පැවැත්තෙන් ය. නයිනතිවූහි ස්නෑන්ස් මිට් සාක්ෂි දරයි. දෙලායේ වැනි ගනවම්පියේ න් සිංහල පාලනයට යටත්ව පැවැති හෙයින් මේ පෙදෙස්වල වාරිතු වාරිතු සිංහල සිරිතුව තිරිතුව බෙහෙවින් අස්ථමාන විමව කරුණු නැති.

ප්‍රතිකාලීනෝගේ සහ ලක්දේසින්ගේ යටතට පත්වීමෙන් පසු එක් ආණු මේ පෙදෙස්වල වැසියන්ට වග කිරීමට ඉඩම් දෙන ලදහ. මේ ගොවින්ගේ අස්වයෙන්නේ දෙපුහෙන් ප්‍රංගවක් උපන භාගය වසයන් දිය යුතු විය. ලක්දේසින් විසින් දෙන ලද ඉඩම්වලින් අවුරුදු තුන් හතරක් බිඳ නො ගෙණ හරඹා ලදහ. මෙබද ඉඩම්වලට 'දිදුරම්' යයි දුව්චියෝ කියති. දිදුරම් බිමක අධිකාරුවා නැසිහිස කළුණි බිරින්ද අනුළ හිමියන් විසින් එය ගත යුත්තේ සම්පූණී අසියභ වටිනාකම ගෙවීමෙනි.

වෙනත් අයඛදු ගැසීම් සිංහල රාජධානියට අයන් ව පැවති සිරින් වලද සූමුන ය. පසන්තට අනුම් ජාතින්ගෙන් අය කළ කොට්ටල් බඳුදා

నමి అవీకశినే శ్రీగుటేస్తుల్ నప లివడి లెససింగ్‌మొ
మిన్యూషుసు పిల్లిబిడి ప్రాబిల్ కిట్టిమి వీసుషువి ప్రామిన్జె మొ విచివెనీ ఇన
విత్తియవి కొఱహో లి నొ సహిదైనా లివడి సమ్మిస్తుడస్తుయే పాఖిదైలి
సినుషుయకీ.

වත්තියාරේදරුන් යටතේ පාලනය වූ වත්තිකරයෝ වාරිතු වාරිතු යාපනයේ ඒවාට අතිකාශන් ම සමානය.

வன்னிய கு தென்றுவது. ரஜுவு அதை சிலர் கூறுவதற்கு விரும்புகிறார்கள் என்று நினர்ம் கி அது வன்னியார்வர்ன் குவேஷன்ஸ் கூ.

මන්ත්‍රාරමේකි පැවැති බඳු පණ්ඩි යාපනයට, සමාන ව්‍යවද ප්‍රතිකාල් සුමයෙහි පැවැති එක්ස්තුව විශේෂයක් නම් වැඳු සෑම මිදෙනෙකුගෙන් ම වෙබරු බද්දක් අය කරණ ලද බව ය.

රැඳු තුළට වැසියන්ගේ පොකොස්ස්කම මැනීමට කෙනෙකු සභ්‍බව
පැවති ගොන් ගණන උපකාර විය. හැවපස්බාතාක්
ලතුමර මිද. පමණ ගොනුන් අභෙයුත් ඒ ආනාදී පොකොස්ස්තෙකුවය.
එමුනින් ම ඉඩකාඩම් ගණන ද පොකොස්ස්කමට දෙස්
තො දෙනුගෙන් නො වෙයි. දකුණේ මෙය මෙයේ තුවද උපානෝ
කෙනෙකුන්ගේ පොකොස්ස්කම ක්ම්මට තම බහුව අධීක්ෂි මි. ගණන කිය
පුතු ය. මි. සනක් අධීක්ෂකරවා ප්‍රමුඛවෙනි අඩකායේ පොකොස්තෙක්.

මෙනමින් දත්තා බලයෙන් ගනු ලබන බිලමේශ්වර වෙනුවට වෙළුලුල ගොනීකාසන් විසින් මූදල් ගෙවූ නමුත් පසුකාල උලිසැ. යෙහි ප්‍රතිකාලී ආණ්ඩුව විසින් මූදල් ගොනීමෙන් රාජ්‍ය පාලනයට සිදුවිය හැකි අවශ්‍යතාම් සැලකා මූදල් ගොනීම නවත්වන ලදී. සේවයෙන් ම උලිසම් ගෙවන්නාපු විසින් මසකට දිනක් හෝ තුන් මසකට නොදාක් රාජ සේවය කළ යුතු ය.

(47)

සිංහල රාජධානීයයෙහි මෙත්ම ම මෙහිද කඩවලින් සහ මුළුන් මැරිමෙන් ද බඳු ඇය කළුහ. ආපනාකාලාවෙහි වෙළඳමට මූදා මඩුව. තබන බාහා වහිවලින් එලවලු වැනි දෙයින් අනුරක් ගැණීම් සාමාන්‍ය සිරිත විය. පෙහෙරයේ විසින් ව්‍යියකට වරක් කවිත ගණනක් රාජ්‍ය භාගය හැරියට දිය යුතු විය. වෙළඳමට තබන සියලුම රෙදි සිල් කිරීම පිණිස ගණ යැවත ගාලුවට මූදාමඩුව යයි කියනි. එහි ගෙණ ගොස් මූදා තැබීමේදී කවිත අවකට එණමක් මූදා ගාසුව වසයෙන් ගෙවිය යුතු විය.

ආචාර සමාචාර අතින් වන්නිය වැඩි වසයෙන් යාපනයට සමාන වන නැඹුන් පාලනය සිංහලේ රුපු යටතේ විය.

වන්නිය පාලනය. වන්නියාරවරු අනුන්ගෙන් හෝ බාහාවලින් රුපුට බාෂ්පම් ගෙවුහ. එහෙයින් වන්නියේ බාහා බඳු ආදිය මහාණුවට තොට ඔවුන්ට ගැණීමට මහ සැලසින. වන්නියාරවරුන් තුළ රාජ්‍යජාසිය භාවය ඉතිරිව ප්‍රවන්නාඩුරු බඳු මිල ගැණීම් ආදියට මහාණුවටත් තාරුර තොටුහ.

අලි අලේලීමේ ඉතා ද්‍යුම මිනිසුන් හැරියට තණක්කාරවරු ගණන් ගන්නා ලදහ. මන්නාරමේ සැම මිදෙනෙකුගෙන් ම රාජ්‍ය භාගයට වෙබරු ප්‍රමාණයක් රුපුට දිය යුතුව ක්‍රිතු බව යටදු සඳහන් කෙමෙමු.

මේ ප්‍රාන් දෙක සිංහලයා විසින් කළක පවත් ම අඟහැරදුමා ක්‍රිතා නමුන් මන්කාරම හෝ වන්නියෙන්

ඡඩකලපුව සහ ත්‍රිකුණාමලය. ගණසුරේට දෙමළ වාරිතු අනුගමන ය තො කළේ ය. මේ ප්‍රධාන සේනුව නම් තැගෙනිර ඉන්දියානු වෙළඳ සමාගම විසින් 17 වැනි ගන ව්‍යුහයේ පවත් ම මේ දෙරට සම්පාදු ඇතුළු සාමාන්‍ය ත්‍රිකුණාමලය.

ඡරවුර මන්වුනි යන ප්‍රදෙශවලින් ලුතු බඳුදක් ගෙවිය යුතුව ක්‍රිතෝයේ. ඉහතින් කි ප්‍රදෙශවලින් ආණුවට දිය යුතුවූ බඳු ඇත්තුම්විට මිපැණියෙන් හෝ ලිදිතුවලින් හෙවත ලදී. මෙහිදී විශේෂයෙන් ම සඳහා තැවත් ප්‍රතිඵලිවතානි විදෙකිකයන්හා මූස්ලිම්වරු ද සවකිය බඳු මූදල් වලින් ම ගෙවන ලද බවය. මේ ප්‍රාන්වල බඳු ඇය කරණ ලද්දේ පණිකාරපිළිලේ නම් රාජ්‍යතායා විසිනි. මෙයින් ඇත්තුම් ප්‍රාන්වල මිනිසුන්ට ක්‍රිතු බලවත් කරදරයක් නම් රුපුට ඇයක් ඇශ්ව්‍යුලට සැම සැපයමට ඔවුන් බඳු සිටිමය. මේ නිසා ඔවුන් තමනමාගේ පොල්ගස් වලින් බොහෝසේ අනු කාපා ව්‍යවද ප්‍රතිඵල් ඉහා කිරීමට වැයම් කළුහ.

කොට්ටියාරමේ ලුතු බඳුදට ඇය කළු රාජ්‍ය භාගය අවත් පංගුවකි. පුරන්ට සිය කුමුරයායක් රුපුගෙන් ලබා ගෙණ වැඩි කර ගැණීම් බැමති වූ අධිජනී රුපුට ඇතොකු තුවු ප්‍රධාන කිරීමට පසුබව තො විය.

අස්වෙන්න ප්‍රමාණය මේ ප්‍රත්දිගියෙහි 1-ට 10 ක් හිය. ඉඩම් බොඳ දීම ගම් ප්‍රධානීන් අතරම තුළුනු හෙළින් පොදුගලික එදිරිවාදුකම් සිරිමසා ගැනීම්ව ඒවා කැඳම අවස්ථා මෙන් ඇතැම්මු සැලැකුහ.

මේ පළාත්වල ග්‍රාම ජීවිතයට අයන් නම් ගම් සියල්ලම දෙමළය. කුඩාරු වැඩ කිරීමේදී ඉඩම් මූන්නාඩු හා මූන්නාලයික්කාරන්. හිමියාට වෙන් කරණ භාගය මූන්නාඩු යයි ද ප්‍රධාන ගොවියට වෙන් කරණ කොටස මූන්නාලක්කාරන් යයි ද කියනු ලැබේන්. මේ නම් දෙක සිංහලේ මූන්නාවටිවු හා විදුනෙන මූන්නාවටිවු යන නම්වලට එක එද්‍රලේ ම ගැලපෙනි.

දිස්වැනි අදියර.

පකිරණක කථා.

රූපුපාලන නීති ඇතුළ වැදගත් බොහෝ දේ දන්ගැනීමට නීශ්චිකමල්ලෙන් ලිපි අනිකින් ම උපකාර වෙනි. 12 වැනි ගතව්මිය වන ඒ වකවානුවේ දිරුප්‍රසාද අනිනි ව ඇවැනි ප්‍රධාන ආදායම් උපදින මානී අනුරේදි විඛ්දද සහ මධ්‍යරාඛ්දද ප්‍රධාන සාන්නයෙහි උග්‍ර ගිණුහ. 17 වැනි ගතව්මිය ආරණිතිමත් සමග ම මෙන් විඛ්දද හෙවන් ඕනු ගෙවීම තැයැවූ ගියේය.

ගතව්මි ගණනක පටන් ම ආදායම් ගැනීම ආදි නීති බොහෝමයක් ම ඉඩියාවෙහි පැවැති කුමයට ම ලකිකාවෙහි ද කරගෙන ආ බ්‍රවට කිසිදු සැකයක් තැක. මේ අනුව 12 වැනි ගතව්මියෙහි ලක්දිව සමාජ ජීවිතය පටා භාරතීය තත්ත්ව අනුව හැඩ ගැසී තුළුනු බව කිය යුතුය.

ආදායම් ගැනීම ගොඩ මධ්‍ය යන දෙපරිදි වූ ම ඉඩම්වලින් අය කරණ නමුන් රාජ්‍යාංශාගාරයට මධ්‍යගොවිනැනින් ලැබුනු ආදායම වැඩියක් ම විශාල බව සිතිය යුතුය. යමකින් පොදු ආදායමේ දියුණුවක් පැනේ නම් එම ගොවිනැනට රාජ්‍යයේ ත්‍රු රට්ටේස්සාගේ ත්‍රු වැඩි වි ගොවිනැන. සැලකිලි ලැබීම නීතැනින් ම සිදුවන්නක් බැවින් මධ්‍යගොවිනැන ආදිකාලයේ ගොඩගොවිනැනට වඩා ස්ථිපාකාරයෙන් ම උසස් තැනක් ගැනීන් ය. බරුණු පෙර සිට ම මෙයේ විම නිසා හේන් ගොවිනැන විකින් වික ම මලද සැලකිල්ලට ප්‍රකාශ වෙමින් අවින දැන් බොහෝදරට ම පිරිනි ගොස් තිබේ. මේ තත්ත්ව ව්‍යෙන්කොර් ජනපදයෙහි ද මෙයේ ම ප්‍රවත්තනා බව ඇයේම්.

එහි ගොඩ ගොඩීන කැලකර පලාත්වලට ම සිමින වුවා සේ පෙනේ. දිවෙලක් හැරියට ලැබෙන ඉඩම නිනර ම වාගේ ගොඩ ඉඩමක් වුයෝය. නීත්දගමක අස්වෙන්තින් අය විය යුතු වූ අය පාඨව මාරුවෙන හේ පරමපරාගත හිමිකරුට අසේනි විය. තිහාරදේවාලය වලින් අය හායක් ලැබුණේ නම් එය තිහාරදේවාලයන්ට ම වෙන් කළා මිස එසින් බද්දක් ගුන්නට ඇතැයි සිතිම අපහසු ය.

ඉඩකඩම හිමි අය විසින් මෙන් ම අහිමියන් විසිනුදී රජුට කළ යුතු සේවාවක් යට කියන ලදී. වාණිජ කටයුතුවල නිපුක්තවුවන්ගෙන් මෙන් ම වාසස්ථානවලින් ද ගන් බදු ගැන මිහින්තලා ලිපිය ම බද්ද. සාක්ෂිදරයි. (ගෙකුලි) පසුව මේ සියලු ගැනීම්ම සලකා බද්ද යන නාමය අවශ්‍යෙකයෙන් ප්‍රවාරයට පැමිණියේය. දුවසවලින් හේ මූදලින් ගෙවමින් ආ කොට්ඨාස්ථාන් බද්ද ද ගෙවල්බද්ද ද ඇගබද්ද දැයි සාමූහික වශයෙන් බදු නාමය පසුව ව්‍යවහාරයට පැමිණියේ වෙයි. රජපාක්ෂික හාවයෙහි ප්‍රධාන සලකුණ වශයෙන් වසරට වරක් හේ දෙවරක් උපුලු ගෙණ හිය කාද ද මේ සමඟ ම සිහිකළ යුත්තේය. මෙය ආරමුණෝදී තුවප්පාඩුරක් හැරියට කරගෙන හිය තමුන් යවන් රජයන් ආනිවිම නීසාදේ පසුව මෙය නීතියක් බවට පෙරලුනා විය හැකිය. මධ්‍යස්ථාන පුගයෙහි කාද ගැන සටහන්ටේ තොමූනි තමුන් ඉන් මොඩිලොහිදී එය සාමාන්‍ය නීතියක් බවට ම පරිවනීනය වූ බව පෙනේ.

යාපනේ අසීමිපය මහලු පැරකුම්බා නිරිදුන් සමයෙහි දුව්‍යාධිපත්‍යයට යටත් තොමී පැවතී බව නීතින්වූ සෙල්ලිපියෙහි කියාවෙන බැවින් ඉන් මොඩ එය දුම්ඩි බලයට යටත්වූ පසු රජපාක්ෂික හාවයට කදක් දීමේ සිරිත නීතියට අයන් දීමක් වන තැනට කරණු යෙදිනැයි අනුමති කළ යැකිය.

වන්තියාරවරන් අධිජනීතාම් කළ ප්‍රදෙශවල ඔවුනු අඩක් සෙසුරීට රට පාලනය කළය. ප්‍රධාන රජඩානිය ස්තරය දුවදුරවලින් ගහණවූ සැම්වෙක ම වන්තියාරවරන්ගේ උපකාරය ලබා ගන් සිංහල අධිජනීතු යුද්දෙකාට පෙරතා රට ලබා ගන්න. අනෙම් අධිජනීතියේ සම්පූර්ණයෙන් ම මූලරාජධානියට විරුධ්‍ය වුපුහු. මොවුන් යටතේ පැවතී රටවල් එක එල්ලේ ම මූල්‍යරාජධානිය හා සම්කිතාවයෙන් යුත්ත්ව තො පැවත්ත්තාය. මූලරාජයයේ වන අනිවැසියට හේ භාතියට අනුව වන්තිකරයේ වෙනස් කමක් තොවූ බව කිය යුතු ය.

ප්‍රදෙශවලින් ලැබෙන අයබදු සියලුම අධිජනී අතෙකි පැවතින් මේ සියලු අස්බදුවලට ම සිලවීට මෙන් අධිජනීතු වසරට මූරක් පසුරා පාක්කුඩම ගෙණ ආහ. මොවුනි වූ තො නීතිපාලනයේ දුර්ව්‍යාධානීසා ලක්දෙව එකී ප්‍රදෙශයෙහි දියුණුවට අතිශයින් ම හානි පැමිණි බව පෙනේ. අධිජනීත් අනුමතාස්සකගේ අසුතු පාලනය නීසා දිවයින් දියුණුව එන්ට එන්ට ම පරිගිණ.

(၁၀)

සිව්වෙන් පැරකුම්බා සමයේහි ලියාවුනු දළඳ සිරිත නම් ප්‍රකරණයෙහි දළඳ සේවකයන් අතර පමුණුගම් ද්‍රව්‍යෙල්ගම් ලද්දවුන් ගැණ මෙන් ම් මේරන් ඉස්රන් දච්සරන් ලද්දවුන් දළඳ සේවකයන්. ගැණ ද සටහන් එහි අත් මෙයින් දච්සරන් ලද්දේ සමාජයෙහි පහන් තැනක් ගන් ඇය වූහ. මෙකල දළඳ සේවය කළ ඇය අතර ගොටස් තුනක් සිරි බව පැහැදිලි වෙයි. මෙයින් පමුණුගම් ලැබුවෝ ප්‍රථම ගණයට වැවෙනි. ඕවුනු වැඩි දෙනෙක් නො වූහ. කළ යුතු ප්‍රධාන සේවය වනාති ප්‍රතිරූ සැපයීමයි. දෙවෑනී සොටස බඩුවැරිගම් ලැබුවෝ වෙයි. මධ්‍යම ප්‍රධානියට වැවෙන ජනය මිට ගැණී. සේවය පිණිස ඕවුනු පහන්වැටි තෙල් ආදිය සැපයුහ. තොටවනි ගණයට වැට්ටන්නෝ පහන් කුලවලට අයන් ඇය වෙනි. මස්රන් ඉස්රන් හෝ දච්සරන් ඔවුන් විසින් ගෙවිය යුතුව තිබිනා. මේ ගැණ සිතන විට 14 වැනි සියව්සේදී ලක්දිව ඉඩකඩුවලින් බොහෝමයක් මෙහෙය පිණිස ලැබුනු ඉඩී බව පැහැදිලි වෙයි.

පරාගින් ලක්දිව ආකුමණය කාලානින් පසු පැවැති තහය ගැණ සිතන කළේ ලක්දිව ඔතු බදු ගොටා ඉඩක් බුන්නි විදිමේ කුම්ය ද බෙහෙවින් පැවති බව කිස යුතුය. ගමක මූලු ආදායමින් දෙමළුයේ භාගයක් රාජ්‍යයට දීමට ගම්ලද්ද හෝ ඒ වෙනුවෙන් පෙනී සිරින තිලඛාරියා පොරෝදා විය. බදු අයකිරීමේ සම්පූණ් බලය ඕතුව සිම්වුවිට ඔතු බදු ආදාය කාලානියේ ගසා ගැණීමට අව්‍යතිතු පුරුදා වූහ.

අයරා පාලනයන් සමග ම පොදු ආදායම පහන බැංශීම ද සිදුවන් ගොය. ලක්දිව ආදායම 12 වැනි ගතවීය පමණවනාවිට ඉතා පහන් තහයක පැවති බව පෙනේ. සෞඛීන්ගේ තපාදා ආකුමණීක ක්‍රියා නිසා ද, බිනෑපාසාවන් බැංශීමේ පෙනු. පෙනු දුව්‍යි ආණු යටතේ රට පාලනය වූහ. නිසා ද ප්‍රථම පරාකුම විසින් විදෙශයන්හි පවා කරණලද යුතුවන් නිසා ද මාසගේ දරුණු කොල්ලකාම නිසා ද මේ තහය කුමෙන් උස්සන්න වූ යෝය. මහාචාරිමාණී ප්‍රතිසංස්කරණයන් ගොට ගොවීම. තහා නො සිටුවා බනය අතින් එද ලක්දිව උසස් කරනු නො හැකි විය. මේ සමගම පොදුලැබුව ඉඩීම්වලට අනීතිය කියන්නන් වැඩිවීම ද පොදු ආදායම පහන බැංශීව එක් කරණක් කොට සැලකිය යුතුය. රටක ආදායම පිළිබඳ නිසාම අව්‍යාබයක් ඇති කර ගැණීමට ඒ රටෙහි වසවහාර වන මූදල් අතිනියින් උපකාර වෙයි.

(51)

10. වැනි ගත ව්‍යිසෙකී ලක්දිව රෝරන් කාසි පැවතිනා. එහෙත් විජ්‍යඩාපු කාලය අනුලත් වන 11 වැනි සියවසේ දී සාමාන්‍යයෙන් රිදි කාසි හා විනා වූ බව පෙනෙන්. පරාකුමලාපු සමයෙකි හා ඉන් මොඳ විසු රුජ්‍යේන් කාලවලදී ද තඩ කාසිය වැඩිදෙනා, අතර හා විනා විය. අද ලොඩයේදෙනෙකුට ම මුෂුරන් යන වචනය අසුනු කොණෙකි ම එය රන්කාසියක් යන හැඟීම ඇතිවන නෘත්‍ය සිවිලේති පැරකුම් කාලයෙකි හා විනාවූ මුෂුරනැයි කියන කාසිය නඩ බව සිරලුසම පුරාවිසුහුයේ ප්‍රකාශ කරනි.

17. වැනි සියවස පමණ වනවිට ඔතු බඳු ගැසීමේ ක්‍රමය බෙහෙවින් නැඟීමේ ගොස් ඒ වෙනුවට මෙහෙ කිරීමෙන් ඉඩම් බුන්ත් විදිමේ ක්‍රමය වැඩිවිය. දිවෙල්ගම් ලංඩු අය ඔතු ක්‍රමය තවකාසිවම් විසින් පාව ඇඟලදු ආදි අලුත් අලුත් බඳු ගෙවීය යුතු විය. ඕලන්දයන් ආණුකරන්ට පවත් ගන්නාට පසුව ඔවුනු ද පරාඹින්ගේ බඳු ක්‍රමය ම අනුගමනය කළේය. දිවෙලට ඉඩමක් දෙනු නො හැකි වූ විට නිලකාරසින්ගේ වැටුප් සදහා ඔතු බැඳු අය කරණුදේ. ඕලන්දයන්ගෙන් පසුව ඉංග්‍රීසින්ට ලක්දිව අන්ත්‍රි වහාම ඔවුනු පුරාතන බඳු ක්‍රමය අන්තර දමා තැගෙණිර ඉන්දියානු සමාගම විසින් මදුරාසියේ වලංගු කරවන ලද බඳු ක්‍රමය ම මෙහෙදු පැනවූහ පරවෙනි ගමක් බුන්ත් විදින්නාට එය කුව කොනෙකුව පවරා දිය හැකි බව ද ආදියමින් දසයෙන් පාචුවක් රාජ්‍යය සතුව ද දත්තා ආඟ පනවන ලදහ. මෙය මෙසේ වලංගු වෙමත් පවත්නාතර හු: ව: 1796 ද එක් එක් පොල්ගයින් රිදී පනමක් ගෙවීය යුතු බව දුන්ත්වූ සිංහලයේ මේ අලුත් බැඳු නො ගෙවන්ට නිරාය කරගන්හ. මේ නිසු පැන තැං අර්බුදය සම්පාදන ගියේ යටත් බැඳු ආණුව විසින් සම්පූර්ණයෙන් ම අවලංගු කරගැනීම පසුවය.

පහත රට බඳු ක්‍රමය ඉංග්‍රීසින් විසින් රට ස්වකිය ආධිපත්‍යයට ගන් වහාම වෙනස් කාල නමුන් උඩ රට නීති ණත් වහා වෙනස් නො කරණ ලදහ. නමුන් හු: ව: 1817-18 දී ආණි වූ උඩ රට බඳු ක්‍රමය කාරුල්ලන් පසු මෙහෙවට ඉඩම් බුන්ත් විදිමේ සිරිත් නැඟී කර දමා ඒ වෙනුවට රාජ්‍ය සම දසම හා ගයක් අය දෙන ලෙස අණ කළය. රාජ්‍යයට පක්ෂපාත්‍යය හැඟුනු ප්‍රභාත්වලින් මේ බැඳු වෙනුවට ගන්නේ දහකනරෙන් පාචුවකි. විහාර දෙවාලයාම් මේ බැඳුදෙන් නිදහස් වූය. දුනට මෙහෙවට ඉඩම් බුන්ත් විදිමේ සිරිත් පවත්නේ විහාර දෙවාලයාම් හා නීත්දායම් ගැන පමණකි. පුරාණ ම ආදියම් ක්‍රමය සමග උඩට ආදියම් ක්‍රමයට වඩා සමානකමක් යාපනේ ආදියම් ක්‍රමයෙහි දක්නා ලැබේ.

ඉංග්‍රීසි ආණුව විසින් 1830 දී ශේවටින්ගෙන් හා විශ්දැකකාගන්ගෙන් එතාක් අය කරගෙන ආ උඩයම් නම් බැඳු නුත්තු හුර දමන ලදී.

(52)

ඡලකාලුස්වන අදියර.

ගමබද ජීවිතය.

සිංහල වේශය හා උතුරු ඉන්දියානුන් අතර ආගම බෑමිය හා ප්‍රජාව හා සාහිත්‍යය යන සාර්ථකවලින් ඉතා පැවු සම්බන්ධවයක් පැවති බව ද ගාහනීමාණය, සමාජ වාචිත්‍ය කැමිපිම් ආදියෙන් දකුණු ඉන්දියාව හා සම්බන්ධවය පැවති බව ද අනාවරණය වී ඇත.

යම් රටක මිනිසුන් පිළිබඳ නියම තහවුරු කිව හැක්කේ එහි ඉතිහාසය කියවීමෙන් ම තොට එම රටෙහි ලියැව් නිබෙන සාහිත්‍යවෘත්තය ද කියවා බැලීමෙන්ය. මේ අනුව මෙරට ලියැවුනු ගස් පදු පොන් කියවා බලනොය් එයින් එම අදහස් සම්පූජ්‍ය සර ගත හැක්කේ ඉතා අඩු වසයෙනි. යම් රටක් පිළිබඳව සවදෙකිකායෙකු විසින් ලියැවුනු ඉන්දියා යන් වේ නම් එය බොහෝවීට විය යුත්තාසේ ම ගුන්ත සාහීත්‍ය සවදෙනෙනුරායෙන් ඔද වැඩි තිය අදහස් නිසා තොටුවුමෙනා ආත්ම වණීනාවලින් හෝ සමාජයෙහි දුන්තකා අඩුසෙකාට කිම නිසා අසම්පූජ්‍ය තාවයනුගෙන් හෝ යුතුකා බව පිළිගත යුතු සත්‍යයකි. සාහිත්‍ය ගුන්තයක දී, ලෙබිකායාගේ නියම අදහස් සාධක සාහිත්‍ය සවමනය තිෂ්පු කිරීමට බැවින් නිතායින් ම රටක නියම තහවුරු ප්‍රකාශ වෙයි. දැනට ශේෂව නිබෙන සිංහල සාහිත්‍යයෙන් මේ කායනීය සම්පූජ්‍ය සර ගැනීම උගෙයිය. බොහෝවීට ම අනුවාද පරිකථා සංග්‍රහ ආදි තාම්වලින් හැඳින් වෙන ඒ ජෞන පෙළ ම හාරනයේ සමාජ තහවුරු ප්‍රකාශ කරණ බම ණයායි ගුන්තයක් දුරට වන් සම්ල සර ගත හැක්කේ මෙහි ඇති සෙල්ලිපි හා වෙනත් පැයින් ලිපි ලෙබෙන කියවා බැලීමෙන්ය.

උතුරු ඉන්දියාවේ විසු ආයිසන් මෙන් ම සිංහලය ද ඉතා චාමින් ක්‍රියාත්මක ක්‍රියාත්මක තොටුවෙන් වැවුම් ගම්මානවල විසිමට ප්‍රිය කාලුහ. ඔවුන්ගේ ධිනය මෙන් පැවැත්තෙන් වාන් පැවැත්ම. එහි කුරුහන්ය. ගොයින් මේන් හැටපස් අමුණකා එහි වප්පරිය ඇතොන් ඒ මහාධිනාපනි යෙකි. නිවාසනය හා පාරුප්‍රනායට වඩා වැඩි ඇදුමක් සාමාන්‍ය මහා ජනය, ප්‍රිය තොට සෙලුයි. වන් පොහොසත්සාම් ඇයිව සිටි අය පමණක් ඇදීම පිණීස වටනා වස්තු හාවත කාලහ ඔවුන්ගේ ආයාරයෙහි එලවලු ප්‍රධාන තැනක් ගත් තුළුන් මත්ස්‍ය මාසයෙන් තොරවු ම බවක් දක්නට තො මිනා. එය එසේවුවද ආහාරය පිණීස සතුන් ඇයිනිරීම ඉතා පහත් ත්‍රියාවක් සේ සලකා හෙලු දක්නා ලද්දේය. මධ්‍යජාලීන පුගෙයෙහි සතුන් මරණ විදෙකිකායන් සම්භායක් මෙරට සිටියාහ. ඔවුන්ගේ වැඩි වසයෙන්ම ස්‍රාමලොජ දැවඩින හා සම්බන්ධවයක් පැවති බව සෙල්

(53)

ලිපිමලු කියා ඇති. උරජන් හා කුකුලින් අයිකිමේ අරඹී වූය. කොසිභුරියකිනුන් ආහාර පිණීස හරක් අයිකිමේ මේ දිවයිනේ තුවූ විරු දෙයකි. ගම්බද වයස්සන්ගෙන් කැමෙනි අය උරජන් මුවන් වුවන් ගෙනුන් ආදි වන සඩුන් ද්‍රියම් කිරීමට සම්ප වනයට එළඹියාය. එහෙන් බ්‍රූඩ්‌ගමෙන් දුන් අවිහිංසා සංඛ්‍යාත පරම දායාදය ලැබූ බොහෝ දෙනෙක් ක්‍රමකුමයෙන් සඩුන්ව අහායදීම සවකිය ප්‍රතිඵත්තිය කර ගැනීය.

උසස් අයගෙන් ප්‍රධාන ආහාරය වූයේ සුවද කාවූ ඇල්බනය. ඇල් කාපා පාගා අවුරුදු තුණක් පමණ පරණ වූවිට ආහාරය පිණීස යොද ගන්නාලදී. ශිනෙල් හෝ දුන්නෙල් දමා ඔවුන්ගේ ආහාරය. ගැලුපිණී රස කර ගන්හ. ශිනෙල් මිපැණී හා කිරී සවහාවයෙන්ම පෙරදිග වැසියාගේ ආහාරයකි විදෙගන් තැනක් ගන්හ. දිකිරී ආහාරයක් වසයයෙන් ද ආහාරරුවිකර වන ද්‍රව්‍යයක් වසයයෙන් ද සලකනාලදී. උත්සවාවස්ථාවන්හි සිංහලය තිම හිද ආහාර ගස්නේය. උසස් යයි සමත අය ඇතුළුම්ව එවතින් කැන් විලදී ආයාරකායක් මත හිද ගන්හ. එමෙන් ම ඔවුනු පිශක් වෙනුවට එදි වෙති ලොහ හාජන ද හාවිත කාලය. නැඹුන් සාමාන්‍ය මනුෂයය මේ වෙනුවට කොලයක කැම් පහන් කම්ක් සේ නො සිනිය. කළුබුරකින් මේ වෙනුවට මැරි බදුනක් ද හාවිත කරණලදී.

නැම දවසේ කටුෂු අතර ඉතා සැලකිය යුතු තැනක් ගන්නේය. කුමානුසූලට මෙය සිදුකරන්නේ තොලුලි තම්බා ගස් වුවරෙන් නැමව පෙර හිස සේදීහ. පිරා, පිරිසිදු කරණ කොය ස්කාපය ගරීරයට ආහාරණයක් කොට තැකුහ. හිසවූ කිරීම වෙනාහි රාජ දණධිනයකි. එවත්ද වුන් දැකීම පවා මහජනයට අමුද විය.

උත්සවාවස්ථාවන්හි දී සුවද මලින් කළ මල්මාලා පැලුදීම ස්ථා පුරුෂ දෙපස්සයට ම රුවිකර විය. කාඩ්මිම ආහාරණ පැලුදීමට වඩා සවහාව බඳුයේ දායාදයන් වන සුවදමලින් අය සැරසීම ගරීරයට වැඩි ශාහාවක් ගෙන දෙන බව සිනන්ට ඇති. විශේෂයෙන් ම ස්ථායගේ කොකළුපය නො මැලුවූනු මල්මාලාක් ගසා අලභිකාර කරණලදී. උසස් ස්ථාන්නේ නො මැලුවූනු මල් ඇතුරු යහන්වලද වැනුරුණු නැඹුන් කල් යන් යන් රත්නත්‍රාප්‍රජාවට ම වෙන් වූ උපහාරයක් මෙන් මල් සැලකින. සවස්ථාව පිණීය ගොම පිරිබඩ ගැනීමේ හා සුවද දුම්දීම් ද විශේෂ සැලකිල්ලකින් කරණලදී. උසස් අය මිශ්ම කාලවලදී නැඩීන්මත කොකුම් හා සඳන් ආලෙප කාලය. උත්සාභයකින් නානාවිධ ආහාරණ පැල දීම ස්ථා පුරුෂ දෙපස්සයට ම අනීමත විය.

(54)

ඩනපතින්හේ හා අධිපතින්ගේ ද ගැරීර පමණක් ආදහණය කරනුලදී. සෙසේන්ගේ සිරුරු භූමිදානය කාලුහ. **ආදහණය.** භකතියෙන් වෙළුනු ඇතුමෙක් දිරු යන මේ නිසරු කුණු කය පත්‍ර පළුගැටී ආදින්ට මෙන් ම තිරිසනුන් ව ද ආහාරය පිණිස කපා දෙන්නායි ඉල්ලා අවසාන ප්‍රස්ථම හෙලුහ.

සාමැසි කටයුතු කැර සෙසු සියලුළුම් රජනුමා ප්‍රධාන විය. ගෙවි කම්මානතාදී කායිස්ථානි දී හෙබෙම් අනුභාසකාචාරය දැරිය. මහුනේ වචනය නීතිස මෙන් සලකනුලදී. නමුන් හිසට එන රජනුවා. එන අදහසක් සලකා ක්‍රියා නො කොට පරම්පරාගත වාරිනු වාරිනු වලට මහත්වී සලකිල්ලක් දක්වා රාජ්‍ය පරිපාලනය බාලු. පැරින් සිරිනින් පිට පැන යනොන් ඒ ඉනාමන් කළුතුරකින්ය. පාලනය පිශිලදාතු ද පෙෂද්ගලිකවූ ද සාම කටයුතුවලදී ම මහාමලේනා රුප්ට අනුභාසනය කොලෝය. පිටරට වලින් ගෙණෙන සියලු දෙයකට ම තීරුබදු අය කළ බව කියනු ලැබේ. රටෙහි වූ ලාලනිය ස්ථීර්ගෙන් සැදුම්ලද අනුජාපුරයෙහි සිරි ස්ථීරු හින්වාදිනාදිය පවත්වා රුප් සනෙකාඡ කාලු. මුවිනුරෙන් තමා කාමිනි යක් අගමෙහුපුන් කර ගැඹීම රුප්ගේ සිරිත විය. රජනුමාගේ ඇටි මෙන් රාජ්‍යයෙහි අසිනිය හිම්වනෙන් අගමෙහුසියට ද දරවෙකුව ය. රටෙහි වග කිස පුතු තීලනාල බොහෝ සෙසෙන් ම උපුලන ලද්දේ රුප්ට නා සබඳකම් ඇති අධිපතින් විසිනි. අද මෙන් මහරජනුමා බැහැ දුකිමට එනරම් අපහසුවක් එද නොවිය. රටෙහි සිඩානතා නීති රිනි අකුරට ම ක්‍රියාවේ යොදවන ලදහ. රාජදානීහාවය මරණීය දණකිනය පැමිණීමට හෝ යටත්පිරිසෙසෙන් අයේ කන් නාසාදිය කපා අඩිකිවිකල කිරීමට හෝ ප්‍රමාණවූ වරදක් විය. රජ අණ කඩ කාලානට ඇතැමිවා කිවුවා පස්ගැස්මීම ද තියමිත දැඩිවලෙකි. තෙමයකුමාර කාලයෙහි බොසනාන් ද, බාහුසෙන රජනුමා වැනි මිනිපුල්න් ද මෙන් දැඩිවලෙකා භාර්ත වූ බව ජාතක පොත හා මහාවංශය වැනි සාමයික හා එශ්චිහායික ග්‍රන්ථවල නොයෙක් තැනා සටහන් එ ඇති. සාමාන්‍යයෙන් මහණ බමුණ්න්ට දැඩිවලීම පැමිණීමට මැලිචු බව කිය පුතුය. ඇතැම් කාලවලදී මේ වාසිය බලා සිරි මැරවරයෝ කිසින් වගවිහාරයක් නැතිව ම දැඩිවලෙකා හැසෙන් ගෘහනයට අතුළන් වූහ. මේ තැසෙන් නීදහස අසුන්හේ යොදු වන්නට ඉඩ ලබාගන් බොහෝදෙනෙක් අද සිවුරට මුවා වි සිරින්. සාමාන්‍යනයනා ඇතැම් රස්කීනපුදෙනුවලදී මිනි කොට්ඨා ආවුළන් පවා ඇල්ලීමට නම් ඇල්ලීමට පෙර ඔවුන් පෙදෙසින් බැහැර කළයුතු විය. මහණ බමුණ්න් ඇතුළු ආගමික පුරායන් භැර රටවැසි සියලුළුවේ ම රුප් ඉදිරියෙහි වැද නමා ආවාර කාලු. මහරජාන්වහන්සේ සියලු තැනැදීම් අමානුෂීනවද දෙවන්යෙහිද ලා කළකිනා.

(55)

සූමානාය ගැමියා සවකිය රෝග සුවකර ගැඹීම් පිතිස් ද කෙන්වත් සූමාධිමත් කරගැඹීම් ආදි වෙනත් ඉහළදුයක කත්තිවසන්හිදී ද යත්තු මත්තු භාවිත කෙලේය. යස්සයන්ට අභ්‍යාම විශ්වාස. පූජාදිම ද කාරණලදී. ශරීරය අනිතා ද්‍රීඩ අනාංශම සවහාවයට පැමිණෙන බව සැලකීම් සංඛ්‍යාතු ත්‍රිලක්ෂණහාවනාව සිනිය යුතු සිනිවේල්වලින් ඉනා ප්‍රධානතැන ගන්නීය. එය සිනා පිරිසුදු වන සිනිවේල්ලක්සේ විය යුත්තාස් ම ඔහුට වැටහි ගියේ ය.

రశ్మిమరువనో బు అవిపచీనోలే దర్జనో వైనియో లెడయ భీ
ఊస్తు ప్రవిష్టిల్లపయ రుత్తుపూలునయ ఆదీ లిస్సాస్ అవింపునఱెతి ఆంగయనో
ఉత్తేణ గనోక. కూతురు నూ బాతున్నాద్యి ప్రభుత్వంబారును
అధికయతయ. ఆద్యరువి 'అంబారి' యని లమనయ యెద్దుకు. ఆద్యరువి జురి
విప్రుపుకు నో లైట్రునోయ. ఉత్తేణోమి బూలుయ అంపసన్నాఖ్యితిల్ల
అంతయయ లిపినో ప్రధపభ్రమర్ దీమి షిరిని తియ. 'ఘ్రా షిని నో రిధ్వా లెల్లువి
నో వర్ధుల్లా' ల్రిగచు లమను అంతయం ఘ్రా పభ్రమర్ విషయెనో ఆకుమితిల్ల
ఘ్రాప్పుత్తుమాంగో దియణోయ చరుత్వంబార గెణోమి బూశుయ తితి లెచె. జాలెవినో లి
అంతయయబులి ఘ్రాప్పుత్తుమాంగో ల్రిపియ బుడె తితి లిపి వైచి గెఱారువయునో
నునై. భీతుస్తున్నాద్యియెతి లిస్సాస్ ద్వానీలకు ల్లో గెణోమిలి తిరిలెనో
ఉత్తేణోమి ల్లోనియ ప్రభు తియ. అభైమితిలి తీజున్నావునుఱెగెనో ఆభవిషేతి
షిరి త్రానీషమిలునోని క్షుల్లద్రవులు రిక కాలుకెనో రుచుప్పద్వియెనో జమలుని
ల్లావేతిల్ల నరమి బూశు జమిలునోని తియ.

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාලී

(56)

දේශලාස්වන අධියර.

කුමුරු වැඩ පිළිබඳ ආත්ම සිරිත්.

අදුන් අවුරුද්දව තැකතට වැඩ අල්ල ගණුදෙනු කිරීම තරම් සේනක් ගමරාලට තවද තැනි තරමිය.

බක් මාසයේ යෙදෙනා මේ තැකැන් දිනයෙහි හාපුරා කියා කැනී පොරෝ අල්ල වැඩ ආරමින කරණු ලැබේ. බෙහෙවින්ම මොනු මේ සඳහා සුබ මොකාන යෙදී ඇති වේලාවට කළින් කුමුර අසබඩ පිහිටි වනානට ගොස් පිල්ලුවට ගොස් මහන් වූ කුඩාලින් උදාල්ල කර පිට තබා ගෙන සිටිවන ම සිටින්. කුමුරට වැට බැඳීම තරම් සුපු දෙයට පට්, හෙතෙම සුබමොගාතක් බලාපොරාත්තු වෙයි.

සි සැමේදී පළමුවේකාට ම යොදු ගන්නා ගොනුන් දෙදෙනා තැකමිට මාමා සහ බැනා වන දෙදෙනෙකු වූවහොස් ඉතාම හොඳුයකි ගොවිරාජ සුලකානී. එමෙන් ම සි සැමට ඉදිරිපත්වන ගොවියන්ගෙන් ද පළමුවේ දෙදෙනා මාමා සහ බැනාවීම ඉතා සුබපාලගෙන දෙන බව සිත්තු ලැබේ.

යාපනේ ආදි දුව්ච රටවල සි සැමූ ආරමින කිරීමට පෝල් ගසා ගඳ දුම්මල් පහන් පුදු දෙවියන් යාදෙනි. සිංහලයේද සමහරු මේ සිරින් පටන්වනි. මූලව ම සිටිනා ගොන්බාගේ අංසුවල මින මල් මාලා කපුරු හා සුවද සුණුදමා එය අලඩිකාරකාට තැංකෙකිර සේ උතුර බලා ගොන් බාන දක්කා සි සැම පටන් ගැනී. මෙනෙන් පටන් ගොයම් පාගා අවසාන වනානෙක් ම පටන්නා කටයුතුවලදී ගොවියා භාවිත කරණ වටන අවුනුම ශබ්දකේෂ්‍යකාට අයන් වෙයි.

මඩ කුමුරු සැමට ගන්නා නගුල කොකුනගුල න්ම් වේ. බොහෝ විට ම එහි අනට අල්වන ඕම් ගරක් අවලින් නිමවනු ලැබේ. බැඩිව නගුල යනු අනිකෙක. නිමුන් කුරුල්ලු යනු තැවකකි. පැරණි සිරින්, විරින් ඒ පිණීස ම නොව විපාකයද පතා ගරකාරණ කාජ උඩ රිවියන්ට නන්වැදුරුම් නගුල් ඇත. කළක පටන් තරමක් හින්ව හිය සිරින් විරින් ඇති පාත රට වනාහි නගුල් වැකියන් ම සාදනෙන් කිතුල් ලියෙනි. නමුන් උඩරිවිසා මේ සඳහා වෙනන් ලි යොදෙනි.

සි සැමේදී භෞද පොලුවක නම් වරක් හා දින කිපයකින් දෙවෙනි වරද තද පොලුවක නම් තුන්වරතෙක් ද සැමට සිදුවෙයි. කුමුරට පෝර දුම්ම කරනෙන් ද තැකතටය, පළමුකාට ගොවියා සුබමොගාතකින් පෝර කුඩා සේ පෝර කුල්ල කුමුරට දමනි. මාකීම්වල පිහිටි ගස්වල කොල රෝසු ද පෝර පිණීස පුලුස්සා සකස් කෙරෙයි.

තදින් ම කයෙක් ගන්න ඔහු වී ඉසීම අගකරවාදා නො කොරේනි. ගොයම් කාලීම බඳා නො කොරේනි. මේ සිරිත බෙහෙමින් ගරු සාරන්නේ යාපනේ වැස්සෝ ය. ශිය අවුරද්දේදේ වැපිටිම. අස්වින්නෙන් තබු බින්තර විය වැපිටිමට තබනු ලැබේ. වපුරණදාට ගම් කාවත් මහ මූලෙකි. පෙර පටන් වත් මණ්ඩල නමින් හැඳින් වූ මේ දිනය ගොවීයාට ඉතා උසස් දිනයකි. වපුරු පසු ගොයම් කපන නොක් හේ මදක් අස්වැසුම් ලබයි.

ගොයම් පුදෙන කාලයට මය්සන්ගෙන් ගොයම රක්මට ඇතුම්මු ව්‍යාරවල පරමල් කුෂිරේ සෙමක් හැටියට තන්හි තන්හි වගරවති. කුවර පළාතේ නම මේ පරමල් ගෙණ එන්නේ දැඩි මාලිගයෙනි; මේ සඳහා ම මන්ත්‍ර ගුරුකම් සාරන්නේ ද වෙයි. තවත් සමහරු මේ ක්‍රිසින් නො බිඟ උගුල් මානාගණ මය්සන් එක එල්ලෙම අල්ලනි.

පුරාතන හෙලදිව ගොයම් කපමින් සිටි අල්ලෙවිලියක් භාජානු කුලට ගායනය කළ ජාති ජරා මරණ ආදින් පිළිබඳ ආදිනව ප්‍රකාශ කරණ සිත් තාදයක් අසා සැටක් පමණ සඳහා සේවන් පෙළෙහි පිහිටි බුව බුඩිජ්‍යාස තිමියන් විසින් ලියා තිබනු දක්නා ලැබේ.

වපුරු පසු ලොකු කටයුතු අස්වේන් කොලඳින් දවස්වලය. කමන කුෂිරට උඩින් පිහිටි වනාන ගොෂ පිල්ලැට වැනි පිරිසුදු නිමක සකස් කරගණු ලැබේ. මේ සඳහා ගන්නා පොලොව කාඩ් ගැසීම. තෙන නම් මාගල් දමා ද තැයේනම් නො දමා ද පිළියෙළ කරගණු ලැබේ. ඉන්පසු ඊමන ගොම දියර ඉස පිරිසුදු කොරේනි. සමහරු කමන මූලුල්ලට ම ගොම පිරිබඩ දෙනි. ප්‍රධාන ගොවීය කමනේ හරි මද එකක්වටා එකක් සිටිනසේ වකු තුණක් ත්‍රියුලය සහිතව අඹුවලින් අදි. කමනට යක් වූ පිසස් ආදින් ගෙන් මිය හැකි උවදුරු දුරකරලීමේ අදහසින් මෙන් කොළඹ පොකු තිරස් වැල් ආදි ඉව්‍ය එහි, විසුරවා හරි. ගොවීය බඳා හැර සේසු සුබ දිනක උදයේ පළමු ගොයම් පිඩ කපා ප්‍රදක්ෂණ කොට තියමින තැන තැන්පත් කළාට පසු සේස්සේ නම තමන් කැස් ගොයම් පිවු ඊ මන ගොනු කොරේනි.

කමන් ගැසීම පටන් ගන්නේ දෙවියන් සිහිකරගණය. මැඩුවම් පැහැම පිණිස ගොනුන් බඳීමට ගන්නා කණුව පහනරවනම් ප්‍රවක්ෂණකි. කාලුනුරකින් ගොඩකදුරු හෝ අසේලද මේ සඳහා යොදා ගණිනි. ගොඩ කදර යස්ස හය දුරකිරීමට ප්‍රකාශ ඕළුප්‍රයාසක් ලෙස සැලකේ. කම්බා කණුවට මුලටම බඳා ගොනාට කොලුම්බනා යයි කියනි. කමන් සසන

(58)

ද්‍රව්‍යේ කමතින් පිට යාමට උච්චතා නම් පිට විය යුත්තේ කමතින් තැගෙන්හිර වාස්ත්‍රකඩීනි. එහි හැම පැහැනේන් ම පිටවීමට අවසර නැති. මැඩ්‍රිවන් එකතුකරණ කොටුවට දැනිගොඩියා යයි කියනි.

ඉක්කිනි බැහා පැසිම-බොල් හැරීම පටන් ගැනේ. මේ සඳහා ගුරු දින හෝ කිවි දින සූහදායක බව කියනි. ඉරිදුට බැහා පැස්සුව හොඳේ අස්වැන්නෙන් දසමක් ද (දහයන් බැහා පැහැනුවුවක්ද) සඳහා නම් එකඟමයක් ද

(11 හෙන් පංගුවක්ද) අහඹරුවාද 8 වෙන් පංගුවක්ද බිඳුදු කුතෙන් පංගුවක්ද සෙනසුරාද, නම් පිස්සෙන් පන්ගු වක්ද යනුපාදා ගෙණයනිසි වියාසයක් දෙමළු ගොවීන් අතර කිවි. කුවර පළාතෙන් නම් කමත් මත වී දිගට ගොඩිගසා කුල්ලෙන් කුලු ගසා පොලා බොල් හරිනි. මෙසේ ගොඩි ගැසු වී ගොඩි දෙපස ත්‍රිගුල අදිනි. පහත රට නම් කනිරයක් බැඳ ඒ මන්තෙහි සිට වී විසුරුවා මෙය කරගනීනි. මෙසේ භුලා කිරීමේදී බොලු දුරට වැට් නො බොලු එක් රස් වෙසි.

මේ දිනවල හිස් හාජන කමත්ව ගොන රට ස්ථිප්‍රකාරයෙන් ම තහනමිය. කුලුගයේමට ගන්නා, කුල්ලේ පසු පසේහිද ත්‍රිගුලය අදිනු ලැබේ. පලුවූ පහරටම කුල්ල වී ගොවී වැදුන් නම්, ගොවියා ගොන් අයා තැපුල රැලි තාග ලෙවුදහගන්වා නැවතද ත්‍රිගුලය අදි. මෙසේ බැහා පැස්සුවිට වී ගොවී එම කුල්ල ගසා තබනි. රට අයන් වී වික පංසලටය, තැනහොන් දෙවාලටය. නව අස්වයේනෙන් ප්‍රමාණවක් සොවස් රන්කරුවා ව්‍යුවා රෙදිසේදන්නා බෙරවයන්නා කරණුවුමියා යන අයටද ඇතැම්විට වෙන් කොරෙනි. පංසල් හෝ කොට්ටල් උන්සව කිබෙන දිනවල කොලුදිනි වැඩ ගන්නා සිරිතක් නැති. ගෙට වී ගෙන ගොස් තැබූ ද්‍රව්‍යේද පුදුපුරා පවත්වනි. තවද ගොවියා විශේෂයෙන් ම එදින ගෙයෙන් ලුනු වී මූල්‍ය හා තෙල් පිටතට දිමුට නො කාමොඩිවෙයි. ඩින්තර වියට දූෂී වී තුන්දිනක් පමණ අවශ්‍යෙක්සා තබා ගෙයි තැන්පත් කාලුවපසු එක් වාරයක ගෙයම් වැඩ අවසානයට යුත්තෙයා. ගොවිරාල බොහෝවිට මේ වැඩව මන්තු ගුරුකම් ද හාවින කරයි. අවුවේ මියන් එලුවීමට කියන දෙමළු මන්තුයක සිංහල අනුවාදය මෙසේය, යහපතක් වේවා, ගරුතර මි මහතානෙනි, කොට්ඨාමා, වැඩම්වනසේකා. බැලුල්නුමා, වැඩම්වනසේකා හි මූල මූලුවීමේ වෙනන් විමනකට වැඩම්වනසේක්වා.